

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HISTORIE

DIDAKTICKÁ APLIKACE DĚJIN KLATOV NA 1. STUPEŇ ZŠ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Eva Bělohoubková

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: Mgr. Eva Mušková, Ph. D.

Konzultant: Mgr. Iva Pleskačová

Plzeň, 2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Eva BĚLOHOUBKOVÁ
Osobní číslo: P08M0027P
Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základních škol
Název tématu: Didaktická aplikace dějin Klatov na 1. stupni ZŠ
Zadávající katedra: Katedra historie

Zásady pro vypracování:

Studentka v teoretické části práce představí na základě kritického studia literatury, případně pramenů, přehled o historii Klatov. V praktické části navrhne konkrétní didaktické metody či formy integrace regionálních dějin do výuky na 1. stupni ZŠ.

Rozsah grafických prací: Fotografie, plánky

Rozsah pracovní zprávy: 115 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- Rubáš, Iwan - Protiva, Josef. Klatovy kdysi a dnes, netradiční pohled do historie města 1.díl. Klatovy: Dragon Press s.r.o., 2008.
- Rubáš, Iwan - Protiva, Josef. Klatovy kdysi a dnes, netradiční pohled do historie města 2.díl. Klatovy: Dragon Press s.r.o., 2010.
- Sýkorová, Lenka a kolektiv. Klatovy - historie, kultura, lidé. Praha: Lidové noviny, 2010.
- Kříž, Martin. Klatovy, město v proměnách času I,II,III,IV,V. Klatovy: Arkáda, 2001.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Eva Mušková, Ph.D.
Katedra historie

Datum zadání diplomové práce: 14. listopadu 2011
Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2013

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
děkanka

Prof. PhDr. Jan Kumpěra, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 21. července 2011

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni dne _____

Ráda bych poděkovala své vedoucí Mgr. Evě Muškové, Ph.D. a konzultantce Mgr. Ivě Pleskačové za podporu, cenné rady a připomínky. Děkuji také Mgr. Janě Králové a Mgr. Zdence Potužníkové za jejich ochotu a pomoc při realizaci mých návrhů.

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 PREHISTORICKÉ OSÍDLENÍ OBLASTI KLATOVSKA, ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY	9
3 HISTORIE MĚSTA	10
3. 1 VZNIK MĚSTA	10
3. 2 OPEVNĚNÍ MĚSTA	11
3. 3 DOBA KARLA IV.	12
3. 4 HUSITSTVÍ	12
3. 5 HABSBUROVÉ	13
3. 6 STAVOVSKÉ POVSTÁNÍ A TŘICETILETÁ VÁLKA	14
3. 7 JEZUITÉ	14
3. 8 VOJENSKÁ SPRÁVA	14
3. 9 MARIE TEREZIE A JOSEF II., 19. STOLETÍ	14
3. 10 PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA	16
3. 11 OKUPACE, ŽIDÉ V KLATOVECH, DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA	16
3. 12 ROK 1968 – 69, OBDOBÍ SOCIALISMU	17
3. 13 ROK 1989, POREVOLUČNÍ OBDOBÍ	18
4 ZNAK MĚSTA	19
5 HISTORICKÉ PAMÁTKY	20
5. 1 ČERNÁ VĚŽ	20
5. 2 JEZUITSKÝ KOSTEL POČETÍ PANNY MARIE A SV. IGNÁCE, JEZUITSKÁ KOLEJ	22
5. 3 KATAKOMBY	22
5. 4 BAROKNÍ LÉKÁRNA U BÍLÉHO JEDNOROŽCE	23
5. 5 RADNICE	24
5. 6 KOSTEL SV. VAVŘINCE	25
5. 7 BÍLÁ VĚŽ	25
5. 8 ARCIDĚKANSKÝ KOSTEL NAROZENÍ PANNY MARIE	25
5. 9 KAPLE CHALOUPKA	26
5. 10 HOSTAŠOVO MĚSTSKÉ MUZEUM	26
6 LIDOVÉ NÁZVY BLOKŮ DOMŮ, SÍDLIŠŤ A PROSTRANSTVÍ	27
6. 1 STUDÁNKA KLATOVKA, U MODRÉ NUDLE	27
6. 2 POD KONÍČKY – BOUCHALKA	27
6. 3 NÁMĚSTÍ RYBNÍČKY – U VOLA	27
6. 4 KOLLÁROVA ULICE – BETONKA	27
6. 5 NÁMĚSTÍ RYBNÍČKY	28
6. 6 PLZEŇSKÁ ULICE – NA PŘÍKOPECH	28

6. 7 PLZEŇSKÁ ULICE – U SV. ROCHA.....	28
6. 8 JIRÁSKOVA ULICE – KORÁLKOV.....	28
6. 9 PLÁNICKÁ ULICE – U KLATOVSKÉ PANENKY	28
6. 10 KRAMETIOVA ULICE – BÝVALÉ KSČ	29
6. 11 PODBRANSKÁ ULICE – NA KOCANDĚ.....	29
7 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI V KLATOVECH.....	30
7. 1 ALBRECHT CHANOVSKÝ Z DLOUHÉ VSI.....	30
7. 2 BOHUSLAV BALBÍN	30
7. 3 JAN FLORIÁN HAMMERSCHMIDT	30
7. 4 V. M. KRAMERIUS	30
7. 5 JOSEF DOBROVSKÝ	30
7. 6 LEOPOLD EUGEN MĚCHURA	31
7. 7 JAROSLAV VRCHLICKÝ	31
7. 8 JOSEF KLIČKA.....	31
7. 9 JAN KREJČÍ	31
7. 10 FRANTIŠEK KŘÍŽÍK.....	31
8 POVĚSTI	32
8. 1 O PŮVODU JMÉNA KLATOV	32
8. 2 ZÁZRAČNÝ OBRAZ MARIÁNSKÝ	32
8. 3 O STUDÁNCE KLATOVCE	33
8. 4 ZNAK MĚSTA KLATOV	33
9 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	34
9. 1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM	34
9. 2 CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁNÍ.....	34
9. 3 POJETÍ ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁNÍ.....	34
9. 4 VZDĚLÁVACÍ OBLASTI	34
9. 5 VZDĚLÁVACÍ OBLAST ČLOVĚK A JEHO SVĚT	35
9. 6 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VZDĚLÁVACÍHO OBORU MÍSTO, KDE ŽIJEME.....	36
9. 7 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VZDĚLÁVACÍHO OBORU LIDÉ A ČAS	36
10 VYUČOVACÍ METODY VE VYUČOVÁNÍ PRVOUKY A VLASTIVĚDY	37
10. 1 METODY SLOVNÍ	37
10. 2 METODY NÁZORNĚ DEMONSTRAČNÍ.....	37
10. 3 METODY PRAKTICKÉ.....	37
10. 4 VYUČOVACÍ METODY VYUŽÍVANÉ VE VLASTIVĚDĚ	37
10. 5 DALŠÍ METODY MOŽNÉ K VYUŽITÍ VE VLASTIVĚDĚ.....	38
11 ORGANIZAČNÍ FORMY VYUŽÍVANÉ V PRVOUCE A VLASTIVĚDĚ.....	40

12	TEMATICKÉ PLÁNY	42
12. 1	1. ROČNÍK	42
12. 2	2. ROČNÍK	43
12. 3	3. ROČNÍK	45
12. 4	4. ROČNÍK	47
12. 5	5. ROČNÍK	50
13	APLIKACE HISTORIE KLATOV DO VYUČOVACÍ JEDNOTKY, JEJÍ NÁVRH PRO 1. ROČNÍK	53
14	APLIKACE HISTORIE KLATOV DO VYUČOVACÍ JEDNOTKY, JEJÍ APLIKACE PRO 2. ROČNÍK	56
15	APLIKACE HISTORIE KLATOV DO VYUČOVACÍ JEDNOTKY, JEJÍ APLIKACE PRO 3. ROČNÍK	63
16	APLIKACE HISTORIE KLATOV DO VYUČOVACÍ JEDNOTKY, JEJÍ APLIKACE PRO 4. ROČNÍK	68
17	APLIKACE HISTORIE KLATOV DO VYUČOVACÍ JEDNOTKY, JEJÍ APLIKACE PRO 5. ROČNÍK	73
18	ZÁVĚR	79
19	RESUMÉ	80
20	SEZNAM LITERATURY	81
21	PŘÍLOHY	I

1 Úvod

Mnou vybrané téma: Didaktická aplikace dějin Klatov na 1. stupeň ZŠ, jsem si zvolila především proto, že město, ve kterém žiji, překypuje historií, historickými památkami a událostmi.

Ne nadarmo Jan Pilař uvádí v knize Klatovy, město a okolí: „*Na člověka, který navštíví Klatovy, čeká jeden úchvatný pohled, ať se ke Klatovům přiblíží od Plzně, od Domažlic, od Šumavy, nebo od Plánice. Vždycky nabídnou scenérii, z níž vystřeluje k obloze majestátní Černá věž, pokaždé doprovázená jiným počtem věží menších, šedivých, bílých, ostrých a baňatějších. Klatovy jsou perla Pošumaví, jsou erbovní klenot opatrovaný z minulých věků slavných královských časů, jsou paměť kraje, přírody, dějin, husitských válek, bojů o pokrok, důležitým pramenem českého umění a poezie. Je to strážní bašta západočeského pomezí, brána k Šumavě, na kterou se odtud můžete dosyta vynadávat.*“¹

Z tohoto úryvku vyplývá důležitost znát historii Klatov, svého regionu, uvědomění a utvoření si pozitivního vztahu ke kulturním a historickým hodnotám města. Toto by žáci klatovských ZŠ měli získat a uvědomit si. K tomu, doufám, přispěje mimo jiné i má diplomová práce.

Hlavním cílem mé práce je aplikovat nejen samotné dějiny Klatov do vyučování, ale i snaha učitelům zdejších ZŠ představit některé vyučovací metody a organizační formy moderní pedagogiky.

V teoretické části se věnuji jednotlivým historickým mezníkům města, představuji nejdůležitější historické památky, významné osobnosti, pověsti apod.

Součástí je i seznámení s Rámcovým vzdělávacím programem a jeho vzdělávací oblastí Člověk a jeho svět, konkrétně se vzdělávacím obsahem vzdělávacího oboru Místo, kde žijeme a Lidé a čas, jelikož tyto vzdělávací obory jsou stěžejní pro mou praktickou část.

Praktická část je zaměřena na přímou aplikaci dějin Klatov do vyučování na 1. stupni ZŠ a do jeho jednotlivých ročníků.

Představuji zde obsah jednotlivých vyučovacích jednotek, které žákům umožní získat představu o historii svého města.

K vypracování mé diplomové práce jsem zvolila různé zdroje informací. Jejich důkladnou analýzou jsem dospěla k závěru, že nejvíce obsáhlou a pro mě tedy prioritní literaturou jsou dvě knihy, a to od Jiřího Weinmanna *Zajímavosti z historie Klatov*² a od Ladislavy Váňové, Karla Mráze a Pavla Hubeného publikace jménem *Klatovy*.³ Tyto knihy měly jednoduše, komplexně a srozumitelně uspořádané informace, zbylý text plnohodnotně doplňovaly další publikace a jiné zdroje informací.

¹ PILAŘ, Jan. *Klatovy, město a okolí*: Vyznání. 2. přepracované vydání. Praha: Svěpomoc, 1988, s. 13. – 14.

² WEINMANN, Jiří. *Zajímavosti z historie Klatov*: od založení města až do konce roku 1939. 3. vydání. Plzeň: Tisk Typos a.s., 1997

³ VÁŇOVÁ, Ladislava, MRÁZ, Karel, HUBENÝ, Pavel. *Klatovy*. Klatovy: Martin Kříž – Arkáda, 2009

2 Prehistorické osídlení oblasti Klatovska, archeologické nálezy

První známé osídlení západočeské oblasti, archeologicky ověřené, pochází ze střední doby kamenné. Kolonizátorem této oblasti byl lid, který se hnul ze svých sídlišť na jižní Moravě a oklikou přes dnešní Rakousko a Bavorsko podle toku řeky Dunaje postupoval na západ přes šumavské průsmyky a dále podle toků řek na Plzeňsko, odkud se sídelně rozvětvoval po velké části našeho kraje.

Byli to lidé tzv. kultury chamské.⁴ Podle Rubáše – Protivy zde bylo jisté osídlení již ve střední době kamenné, dokládá to archeologický nález pazourkové čepelky z roku 1942 na zahradě domu čp. 80/IV.⁵

Pavel Hubený uvádí, že již v době bronzové zde sídlili lidé. Dávni předkové na území nynějších Klatov po sobě zanechali mnohé stopy. Do krajiny se vepsali rozlehlými mohylovými poli⁶ na Husíně, Špitále u Otína a dále směrem ke Kbelu.⁷

Na tuto dobu, podle Rubáše – Protivy, nás upozorňuje také nález rozsáhlého hradiště z mladší doby bronzové, který byl uskutečněn v roce 1905 při stavbě nové budovy Spořitelny města Klatov a muzea. Další jednotlivé nálezy z této doby jsou z roku 1894, kdy se na místě dnešního DDM Klatovy našla hliněná amfora, dále z roku 1914 se při stavbě nové továrny Bohumila Singera, dnes v místech dřívějšího KOZAKU, našlo hliněné závaží.⁸

Období čtyř set let po našem letopočtu bylo období masového hnutí a stěhování národů celé evropské oblasti. Germánské kmeny, zejména Langobardi, se hrnuly ze severu Evropy na jih i přes naše území a dostávaly se do střetu s Římskou říší.

Řada národů byla vytlačena ze svých sídelních oblastí. I naši obyvatelé, kteří zde sídlili se nevyhnuli velkému neklidu a nestabilitě. Počátkem prvního tisíciletí slovanský lid vyšel z nížiny povolžské a zaujal krajinu v Povislí, Poodří a Polabí, přičemž jednou svou větví obsadil i Země sudetské, t.j. západní část Čech.

Původní slovanské osídlení bylo velmi říšské a také na Klatovsku se omezovalo na zřizování vesnic při kupecké stezce a při tocích řek. Mnohé z těchto obcí během doby z různých příčin zanikly, jiné později vznikly.⁹

⁴ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 5.

⁵ RUBÁŠ, Iwan. PROTIVA, Josef. *Klatovy kdysi a dnes: netradiční pohled do historie města*. Klatovy: Dragonpress s. r. o., 2008, s. 4., ISBN - 8025471926

⁶ Pohřbívání pod mohylami: charakteristickým znakem je vytváření mohutných hliněných násypů mohyl nad hroby. Těla se do mohyl ukládala spálená i nespálená. Spálené kůstky se nedávaly do nádob, ale na zem nebo dřevěnou podložku.

⁷ HUBENÝ, P. *Klatovy*, s. 10.

⁸ RUBÁŠ, I., PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 4.

⁹ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 7.

3 Historie města

3.1 Vznik města

Jan Pilař uvádí, že původní ves se rozprostírala mezi Křesťanským vrškem a svahem dnešního hřbitova.¹⁰

V publikaci Jiřího Wienmanna jsou uvedeny hypotézy o vzniku jména této vsi. Mezi nejčastěji používanou hypotézu je považována ta, která tvrdí, že na místě zakládané vsi byl vykácen prales a po poražených stromech zde zůstaly pařezy, kterým se říkalo kláty. Proto se ves začala nazývat Klatova. Jiná verze této hypotézy je, že pod pojmem kláty si můžeme představit vydlabané pařezy nebo špalky pro stavbu včelího díla.¹¹

Již v pravěku procházely Šumavou stezky, které umožňovaly dálkový obchod našeho území s jihem a odtud až k Baltu. Nedostatek soli byl i jedním z důvodů, proč naši předkové navazovali styky s cizinou. Pro Klatovy měla zásadní význam tzv. Německá stezka jdoucí z Plzeňské pánve do Klatov a dále přes Janovice, Nýrsko a Svatou Kateřinu na Neukirchen bei Heiligen Blut. Německá stezka datována do poloviny 12. století vycházela z Klatov od Špitálské brány a směřovala jihovýchodním směrem.¹²

Přemysl Otakar II. při obhlídce šumavské oblasti poznal důležitost kupecké stezky, která by se mohla stát nebezpečným místem k výpadu Bavorů do Čech. Bylo třeba tuto stezku zavřít silnou pevností a k tomu vyhlédl největší, nejbližší a nejdůležitější ves nad tokem Drnového potoka – trhovou ves Klatova, která zde stála již 100 až 150 let. Náležela Drslavici Soběhrdovi, který ji dostal do držení za zásluhu o království.

Ves byla se svým slovanským obyvatelstvem spojena opevněným městištěm jako jeho předměstí. Nové městiště přijalo název trhové vsi. Jelikož se zde spojovaly dvě obce – začalo se říkat vsi v množném čísle Klatovy místo Klatova.¹³

První písemná zmínka o Klatovech se dochovala v donační listině krále Přemysla Otakara II. klášteru kladrubskému z 27. 12. 1253. Klatovy jako královské město založil kolem roku 1260 právě král Přemysl Otakar II.¹⁴

Jiří Weinmann zmiňuje vznik postupně tří předměstí, která obývali a postupně jimi pronikali do vnitřního města slovanští obyvatelé. Svým osídlením byly Klatovy po dobu 160 let německým městem ve svém městišti. Ve svých předměstích zůstalo od samého počátku české.¹⁵

¹⁰ PILAŘ, J. *Klatovy*, s. 56.

¹¹ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 7.

¹² VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 24.

¹³ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 8-9.

¹⁴ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 24.

¹⁵ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 9.

3. 2 Opevnění města

Přemysla Otakara II. k vybudování opevněného města vedla hrozba, že se Bavorští pokusí proniknout na území českého království. Opevněné město mělo také ve středověku význam v ochraně majetkových práv měšťanů a občanů za jeho hradbami.

Opevnění bylo stavěno po dobu 13. a 14. století, ale i později bylo neustále vylepšováno a opravováno. Stavitelé, původní němečtí osadníci z německých měst, měli v tomto směru bohaté zkušenosti, neboť systém hradebního opevnění s příkopy a baštami byl technicky dokonalý a promyšlený, plnil po několik staletí bezpečně účel obrany města.

Zdá se, že město bylo v tehdejší době zcela nedobytné.

Hradební systém se skládal z dvojitého pásu hradeb. Vnitřní hradby byly hlavní při zabezpečování obrany města, a proto byly i silnější, široké 200 cm. Byly zpevněny 12 kruhovými a 12 čtvercovými baštami. Měly také vyšší základy a byly položeny výše než hradby vnější.¹⁶

Ladislava Váňová zmiňuje parkán, který se nacházel v popředí hradby s parkánovou zdí širokou 80 – 130 cm, vyrůstající ze dna příkopu.¹⁷

Vnější hradby byly vysoké 10 metrů od úpatí příkopu před nimi a byly široké 70 až 130 cm. Zpevněny byly 13 polokruhovými baštami vystupujícími ven z hradby. Po celé délce hradby kolem města byl ohoz pro strážné procházející na hradbách. Měly význam pro zpozorování nepřítele a účelem bylo také zabezpečit první zachycení útoku na město, aby jeho správa měla dostatek času zmobilizovat občany k ochraně a k nástupu na hlavní obrannou hradbu.¹⁸

Z města vedly tři brány, a to severní Klášterská na konci Pražské ulice, západní Špitálská na konci Říšské ulice a jižní Vídeňská na konci Vídeňské ulice.

Vývoj opevnění byl velice složitý a jeho zdokonalování i opravy po četných požárech probíhaly až do poloviny 18. století.¹⁹

Jiří Weinmann uvádí, že za vlády Marie Terezie se ke Klatovům přestalo přihlížet jako k opevněnému městu schopnému obrany proti nepříteli. Ztráta prestiže města jako pevnosti a vědomí obranné zbytečnosti hradeb se projevilo prorážením otvorů pro okna stavěného kostela. Občané hradby bourali i při stavbách domů. Přesto měšťané na opevnění města stále lpěli i z prestižních důvodů, neboť bez opevnění se stane město vesnicí a rovněž odděluje plnoprávné měšťany od chalupářů a domkářů na předměstí.

V 19. století se projevila necitlivost k historické minulosti. Bylo povoláno v soukromém zájmu výstavby domků hradby bourat a zcela likvidovat. Bourány byly i městské brány.²⁰

V publikaci *Umění v Klatovech* od Marcela Fišera je z této doby zaznamenáno zakládání parků právě na místě zasypaných hradebních příkopů.²¹

¹⁶ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 11-12.

¹⁷ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 70., Parkán: Jedná se o prostor před samotnými hradbami, který je z přední strany chráněn další parkánovou zdí. Umožňoval chráněný pohyb obránců hradeb.

¹⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 12.

¹⁹ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 70.

²⁰ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 14.

²¹ FIŠER, Marcel. *Umění v Klatovech: Umění ve veřejném prostoru*. Klatovy: Dragon Press s. r. o.. 2011, s. 9.

3. 3 Doba Karla IV.

Karlova doba přispěla v Klatovech k rozkvětu živností a k nákladnějším stavbám, mezi které patřily chrám Panny Marie u městských hradeb a malý dominikánský klášterec. Měšťané budovali rybníční soustavu a rovněž výroční trh, který se konal jednou ročně, byl královskou výsadou.²² K největšímu rozkvětu živností podle Ladislavy Váňové přispěli kováři, zámečníci, provazníci a tesaři, nožíři a mečíři, soukeníci, postřiháči, krejčí, ševci, kožešníci a šlojířníci. Byla zakládána řemeslnická bratrstva neboli cechy.²³ Za panování krále Karla IV. se v Klatovech začal pěstovat i chmel. Na podporu řemesla a obchodu dostalo město právo míle.²⁴

3. 4 Husitství

V husitské době byly Klatovy rozděleny na dvě společenské vrstvy. Rostoucí chudoba a bída na předměstí a poddaného lidu na venkově na jedné straně, na druhé straně rostoucí zámožnost německého měšťanstva ve vnitřním městě a panstva na venkově. V této době nešli dobrým příkladem ani dominikánští mniši. To vše vytvářelo mezi prostými občany z předměstí nepřátelské nálady proti bohatnoucím vrstvám.

K rostoucímu nepřátelskému postoji přispěly další mimořádné události, a to prodej odpustků za peníze, které potřeboval papež Jan XXIII. na válku proti svému odpůrci a Jan Mallik, dominikánský mnich, který sloužil 2. října 1412 v kostele sv. Vavřince při velkém klášteře jitřní mši. Není přesně známo, jakého přečinu se dopustil, ale obyvatele města tento delikt tak pobouřil, že byl odsouzen k smrti utopením. Tento čin byl ze strany papeže Jana XXIII. potrestán. Klatovy dal do klatby pro hrubý zásah do práva církve soudit své duchovní. Klatovské občany toto rozhodnutí nijak nezastrašilo.

6. července 1415, kdy byl upálen mistr Jan Hus, se všude v Čechách, včetně Klatov, ukazoval přicházející převrat náboženský a národní. Klatovští obyvatelé, podle učení Jakoubka ze Stříbra a mistra Jana Husa, začaly přijímat svátost oltářní pod obojí způsobu. Klatovští se účastnili velkých shromáždění pod širým nebem, kde kázali stoupenci Husovi. Tito stoupenci mluvili lidem přímo z duše, proto ochotně přijímali Husovy myšlenky. Tak se obyvatelé Klatov stali stoupenci husitské strany, a to dokonce radikálního křídla – směru táborského.²⁵

Ladislav Stehlík uvádí, že v roce 1419 se Husovi klatovští stoupenci vrátili ze shromáždění u Bechyně a podníceni kázáními vášnivých kazatelů zaútočili na velký předměstský klášter i kostel sv. Vavřince.²⁶

Dle listu bývalého klatovského dominikána Václava Varchaninka apoštolskému stolci byl „do základů zničen, spálen a rozbořen ničemnými viklefisty a husity, kteří v tomto kraji prodlévali, dominikánský klášter sv. Vavřince na klatovském předměstí, mnozí dominikáni

²² STEHLÍK, Ladislav. *Klatovy, město a okolí: V proměnách času*. 2. přepracované vydání. Praha: Svěpomoc, 1988, s. 58.

²³ Cech: Řemeslnické sdružení, které hájilo práva a zájmy svých členů, dohlíželo na jakost a cenu výrobků, na výchovu úředníků a skládání mistrovských zkoušek. Plnilo i reprezentativní, náboženské a sociální funkce.

²⁴ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 31., Právo míle: Toto právo udílel panovník. Zaručovalo členům cechu prodej svých výrobků nebo služeb nejen v okruhu městských hradeb, ale také v okruhu jedné míle kolem města.

²⁵ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 25.

²⁶ STEHLÍK, L. *Klatovy*, s. 60.

*a jiní věrní křesťané tam byli upáleni a zabiti, jiní pak uprchli“.*²⁷

Současně odešli z města i němečtí měšťané. Odchodem německých obyvatel nastalo v Klatovech období svobodného národního života a období rozvoje městské samosprávy.

Během celého husitského hnutí Klatovští projevovali mimořádnou horlivost ve víře, ale přáli i extrémním směrům. Touto náklonností se staly součástí pěti vyvolených měst, které budou ušetřeni zkáze a pohromě.

Klatovy byly oporou i Janu Žižkovi, který zde nacházel základnu k vytvoření vojska bojujícího za boží zákon.²⁸

Po Žižkově smrti se staly Klatovy oporou Prokopa Holého. V roce 1425 oblehli Klatovští hrad Švihov a o rok později se objevili u Plzně. Utrakvismu²⁹ zůstaly Klatovy věrné i za vlády krále Jiřího z Poděbrad a podporovaly krále v bitvě u Nýrska. Klatovy zůstaly věrní kalichu až do roku 1434, kdy se po porážce u Lipan podřídily zemské jednotě a vládě Zikmunda.

Po husitských válkách došlo k podstatným změnám ve feudálním vlastnictví půdy. Rozpadl se církevní majetek a vznikla rozsáhlá šlechtická panství.³⁰

Nejvýznamnější osobou v době husitství v Klatovech byl Jan Čapek, tábořský kněz a propagátor husitského hnutí. Za jeho působení byl farní kostel zbaven oltáře, mešních rouch a jiných liturgických památek. Odmítal jakékoliv obřadnosti.³¹

3. 5 Habsburkové

S nástupem Habsburků na český trůn přišla do země bezpečnost, řád, právní jistota a stabilita. Ustaly intriky vyšších stavů i loupeže a pomalu bohatlo i královské město Klatovy s výjimkou krátké přestávky jeho účasti na protihabsburském odboji roku 1547.³²

V publikaci Jiřího Weinmanna je psáno, že v té době král Ferdinand I. chtěl pomoci svému bratru Karlu V. v Německu proti protestantským knížatům německým. Žádal proto od stavů a královských měst vojenskou pomoc. Nedočkal se podpory, avšak odmítavého postoje českobratrské šlechty a královských měst. Po návratu krále z vítězného tažení v Německu si nechal k soudu svolat v první řadě královská města, a to i Klatovy. Klatovy musely jako pokutu dát královské komoře všechny statky obecní, všechny královské majestáty. Do klatovské městské rady byl dosazen královský rychtář, aby město nic nejednalo proti panovníkovi. Do roku 1549 město odkoupilo zpět všechny své majetky.

16. století se v Klatovech vyznačuje architektonickým rozvojem. Stavěla se radniční věž a renesanční radnice.³³ Ladislava Váňová uvádí dále stavbu Černé věže, Bílé věže a přestavbu děkanského kostela.³⁴

²⁷ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 28.

²⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 25.

²⁹ Utrakvismus → přijímání pod obojí: Vzešlo z husitství. Přijímání chleba a vína jako těla a krve Krista.

³⁰ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 28.

³¹ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 26.

³² VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 33.

³³ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 27.

³⁴ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 34.

3. 6 Stavovské povstání a třicetiletá válka

Před bitvou na Bílé hoře obsadil Klatovy generál don Baltazar Maradas. To mělo za následky vyřazení města z dalších vojenských akcí. V roce 1620 Klatovy kapitulovaly a tím si zachovaly statky, důchody a svá privilegia. Po bitvě na Bílé hoře došlo ke konfiskaci majetku, týkalo se to i samotných Klatov, které ztratily své statky. Na konci třicetileté války přišel ke Klatovům generál Johann Banér, který zde plnil a loupil.

Ve 20. - 30. letech 17. stol. byla celá Evropa zasažena morem, hladem a válkou. To se odrazilo i na životě v Klatovech. Ve městě žilo něco málo přes 1000 obyvatel, upadala řemesla a obchod.³⁵

3. 7 Jezuité

Klatovy byly střediskem stoupenců radikálního husitského hnutí, a proto v roce 1636 přišli do Klatov jezuité, aby prohloubili protireformační úsilí císařského dvora. Ubytovali se v Korálkovském domě, který se rozkládal na dnešní severní straně jezuitského kostela. Zakoupili obec Svrčovec, Štěpánovice a Korálkovský dvůr tzv. Jezuitský dvůr.

Členové jezuitského řádu prováděli protireformační činnost ve městě i po vesnicích v okolí Klatov. Jezuité byli velmi vzdělaní, to jim nikdo nemohl odepřít, proto jezuita Albert Chanovský z Dlouhé vsi založil jezuitskou kolej v Klatovech právě pro výchovné potřeby. Mezi lety 1655 až 1657 se začalo s výstavbou jezuitského kostela, jezuitské koleje a jezuitské latinské školy za jezuitským kostelem. V roce 1773 byl zrušen jezuitský řád a všechny objekty, které jezuité spravovali, převzalo město.³⁶

3. 8 Vojenská správa

Jiří Weinmann zmiňuje zřízení klatovských kasáren, které vznikly po zrušení jezuitského řádu na místě jezuitské koleje.

Vznik kasáren je spjat s budováním první stálé profesionální armády v dobách habsburské monarchie. Tímto krokem Klatovy získaly dodnes používaný symbol dragouna.

První dragouni do Klatov přišli v roce 1762. Rakouské jezdecktvo se dragouny velmi pyšnilo, byli proto nasazováni do bojů ve většině tažení.³⁷

3. 9 Marie Terezie a Josef II., 19. století

Když podle zákona o pragmatické sankci nastoupila na trůn císařovna Marie Terezie, proměnily její reformy Klatovy v krajské město a sídlo kriminálního soudu. Ve městě byly dvě společenské vrstvy, úředníci a důstojníci.³⁸

Jiří Weinmann uvádí vyloučení češtiny v této době z veřejného života nejen v Klatovech. Počala nová germanizace města, kdy se na místním krajském úřadě mluvilo jen německy, zaměstnání byli především němečtí obyvatelé. Dále se autor zmiňuje o úsilí Marie Terezie zřizovat stálé posádky, a to i v Klatovech. Zde posádce nestačila velikost dosavadních kasáren, a proto byli vojáci a důstojníci rozděleni do soukromých bytů. Mezi další císařské nařízení, které se týká Klatov, byl dědičný pacht.³⁹

³⁵ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 35-36.

³⁶ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 31-32., s. 34.

³⁷ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 37-38.

³⁸ STEHLÍK, L. *Klatovy*, s. 77.

Počátek 19. století byl spojen s napoleonskými válkami a státním bankrotem v roce 1811. I přes hospodářsky složitou dobu byly Klatovy schopny shromáždit finanční prostředky na výstavbu císařských silnic, veřejného osvětlení, vodovodu, kanalizace, dlažby, stavby nemocnice a další. Karel Klostermann, který přišel do Klatov v roce 1858, řekl: *„Vzpomenu-li Klatov, jakými se mi jevíly za dob mých gymnaziálních studií po stránce veškerého veřejného života a namnoze i soukromého života, mám do dneška dojem, že byly městem nepravým německým, ale silně poněmčujícím. Smetánku společnosti představovali důstojníci vojenské posádky. Pluk husarský – mužstvo veskrze maďarské – jen „banda“ se skládala se samých Čechů.“*⁴⁰

Důležitým mezníkem této doby byl rok 1822, kdy bylo založeno klatovské gymnázium, na kterém studoval K. B. Štorch, Antonín Randa, Otakar Vočadlo, Jaroslav Vrchlický, Karel Klostermann, Josef Thomayer a další.

19. stoletím nás provází i spolkový život v Klatovech. Tento způsob života se rozvíjel po vydání nového spolkového a shromažďovacího zákona. K prvním spolkům ve městě patřily hasičské, školské a tělovýchovné, jako například tělocvičná jednota Sokol. Do dnes se zachoval i „zpěvácký spolek Šumavan“.⁴¹

³⁹ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 34., Dědičný pacht: dědičné poživací právo k nemovitému statku za úplatu

⁴⁰ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 43.

⁴¹ *Tamtéž*, s. 43-46.

3. 10 První světová válka

První světová válka přerušila průmyslový a stavební rozvoj města. V rámci mobilizačních opatření museli muži z Klatov nastoupit do rakousko-uherské armády. Mnoho Klatovanů padlo, mnozí se dostali do zajetí. Na frontu byli odveleni i klatovští dragouni.

I přesto, že byla dostavěna a následně zprovozněna klatovská nemocnice, byly v Klatovech zřízeny lazarety, kam se přiváželi ranění z jižní fronty. V listopadu 1918 přísahali klatovští na náměstí Míru věrnost nové republice.

Klatovy se staly nadále správním centrem a sídlem mnoha úřadů v novém státě.

3. 11 Okupace, židé v Klatovech, druhá světová válka

Klatovy se staly sídlem nacistických úřadů pro celé Pošumaví. 15. března 1939 do města vstoupily první oddíly 41. motorizovaného pluku wehrmachtu. Den na to komando gestapa zatkl v Klatovech 23 lidí. Většina občanů se zapojila do ilegálního odbojového hnutí, které bylo následně rozbito místním gestapem. V období heydrichiády bylo na popravišti ve Spáleném lese popraveno 73 lidí.

Z Klatov odjely do Terezína dva transporty Židů. Z počtu 585 obětí bylo osvobozeno jen 32.

V roce 1945 se začali objevovat nad městem spojenečtí letci – hloubkaři. 16. dubna zničily americké stíhačky zařízení klatovského letiště a 20. dubna srovnaly se zemí klatovské nádraží a nejbližší okolí.⁴²

Marcel Fišer uvádí osvobození Klatov 5. května 1945 americkou armádou.⁴³

Po druhé světové válce demokratické strany nedokázaly čelit tlaku komunistů. Volby toho roku umožnily právě komunistům a levicovým sociálním demokratům dosáhnout převahy ve vládě a parlamentu. Následovalo období „budování socialismu“.⁴⁴

⁴² VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 54-58.

⁴³ FIŠER, M. *Umění*, s. 10.

⁴⁴ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 58.

3. 12 Rok 1968-69, období socialismu

S nástupem komunistů přišla očista od všech komunistům nepohodlných lidí. I v Klatovech byli bezdůvodně odstraňováni představitelé předválečné správy a čelní představitelé předválečných spolků. Roku 1950 proběhl proces se čtrnácti obžalovanými z velezrady a vyzvědačství. Toto líčení skončilo mimo jiné jedním rozsudkem smrti a jedním doživotím. Následovala násilná kolektivizace, násilné rozrušení historických, sociálních a majetkových vazeb venkovského obyvatelstva.⁴⁵

Rubáš a Protiva se zmiňují o tendenci v 60. letech 20. století zařadit město do tzv. městské památkové rezervace. Jelikož v té době některé domy a části předměstí byly již zbourány, komise ministerstva kultury žádosti památkářů nevyhověla. Mohl to být záměr, protože během následujících let bylo z Klatov vytvořeno jedno velké „bouraniště“ a následně staveniště pro stavby a projekty spojené právě se socialistickým vedením. Zmizely celé části historických předměstí, jako například Rybníčky, Korálkov, Domažlické předměstí a další. Bourání se nevyhnulo ani historickému jádru města. Byl zbourán blok měšťanských domů v prostoru mezi arciděkanským a dominikánským kostelem a následná stavba OV KSČ.⁴⁶

V publikaci Umění v Klatovech od Marcela Fišera je zmínka o budování železničního a autobusového nádraží, kulturního a sportovního zařízení (kulturní dům, zimní stadion, krytý bazén, přestavba divadla), stavba několika škol a školek, úřední budovy, krematorium a mnoho průmyslových podniků.⁴⁷ Ty uvádí Josef Šmíd. Jedná se o klatovský závod jako Kozak, Šumavan, Západočeské drůbežárny, mlékárny, Západočeský průmysl masný, závod Škoda. Tyto podniky přispěly k zaměstnanosti občanů Klatov. Staly se součástí architektury Klatov.⁴⁸

Od počátku 60. let 20. století probíhala urbanistická proměna celého města až do roku 1989. Největší částí se na urbanizaci podílela stavba průtahu městem, na úkor kterého byly zbourány některé staré výstavby.⁴⁹

Za zmínku stojí i výstavba mnoha sídlišť, která poznamenala historickou stránku města, jako například sídliště na Rozvoji, Pod Koníčky, na tř. Rudé armády, na Rybníčkách, Pod Hůrkou a další.

Podle Josefa Šmída, i přes všechno „Klatovy své návštěvníky vítají důstojně, jakoby naráz jim otevírají svoji historickou krásu i plody svého moderního rozmachu“.⁵⁰

⁴⁵ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 59.

⁴⁶ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 4.

⁴⁷ FIŠER, M. *Umění*, s. 10.

⁴⁸ ŠMÍD, J. *Klatovy*, s. 83.

⁴⁹ FIŠER, M. *Umění*, s. 10.

⁵⁰ ŠMÍD, J. *Klatovy*, s. 87-88.

3. 13 Rok 1989, porevoluční období

Sametová revoluce začala v Klatovech o pět dní později než v Praze. Manželé Kučerovi a Ostrusinovi vytvořili neformální jádro budoucího Občanského fóra a organizovali každodenní shromáždění občanů u kašny, poté pod schody jezuitského kostela vydávali občasník Černá věž a zajišťovali spojení s Prahou. Občanské fórum bylo na vrcholu při prvních svobodných volbách do celostátních zastupitelských orgánů.

Svoboda přišla do města společně s revolucí. Po listopadu se otevřely hranice a tím přicházeli do Klatov návštěvníci ze zahraničí, což vedlo k rozkvětu služeb. Za socialismu byl vstup do hraničního pásma v Pošumaví zakázán. Otevřené hranice využívali i lidé z Klatov a okolí pro pracovní příležitosti, soukromé podnikání, cestování nebo prohloubení znalosti německého jazyka.

V této době zanikly některé tradiční závody - Kozak, Joka, Škoda, na druhou stranu došlo k rozvoji maloobchodní sítě, a to budování různých supermarketů.

Klatovy se staly v 90. letech 20. století partnerským městem s bavorským Chamem, s francouzským městem Poligny, s Heemskerkem z Nizozemí a s ruským městem Polevskoj. V této době se zrušila všeobecná branná povinnost v Klatovech. Město s vojenskou tradicí zcela přišlo o armádu, zůstal jediný vojenský útvar ve Švehlových kasárnách.

Komunistický režim udělal z Klatov velmi zanedbané město, proto v prvních porevolučních letech došlo k přestavbě budov, komunikací apod., rekonstruovaly se historické památky (kostel sv. Vavřince, jezuitská kolej, dominikánský kostel, měšťanské domy na náměstí). Rekonstrukce se dotkla i klatovských sídlišť, která se oblékla do barevných plášťů fasád. Úpravy se nevyhnuly ani veřejným prostranstvím (Tylovo nábřeží, prostranství Pod Bílou věží, nádvoří Jezuitského kostela), v roce 2012 byla dokončena rekonstrukce pro některé dominanty Klatov - Katakomb. K významným stavbám technické infrastruktury patří i vybudování skládky komunálního odpadu u Štěpánovic. S pomocí kraje byl vybudován a v roce 2012 úspěšně dokončen obchvat města. Vydlážděny byly i všechny ulice historického centra.⁵¹

Někteří občané Klatov si stěžují na stále rozbořené město spojené s postupnými přestavbami a modernizací, ale jak píše Jan Pilař v publikaci Klatovy město a okolí „*Nenaříkej, že je město léta rozkopané. To je znamení toho, že žije, že bouřlivě roste*“.⁵²

⁵¹ MRÁZ, K. *Klatovy*, s. 61-64.

⁵² PILAŘ, J. *Klatovy*, s. 14.

4 Znak města

Nejstarší znak města Klatov měl dvojitou hradební zeď s cimbuřím. Zadní hradební zeď měla uprostřed malou branku. Mezi oběma zdmi byly úzké věže, v každé z nich bylo malé okénko.⁵³

Podle Ladislavy Váňové šlo ve skutečnosti o znamení z pečeti města, připojené k listině klatovského Konráda z Pomuku z roku 1289. Na malé městské pečetě byla jen hradba s jednou věží.⁵⁴

Na počátku 15. století byl vytvořen erb pro vojenské potřeby, a to červený štít a v něm stříbrný pošinutý pruh.

Koncem 15. století se vyskytuje další znak z kvádrované hradební zdi, ze které vyrůstá věž s oknem. Věž je opatřena ochozem a sedlovou střechou.

V roce 1819 se vyskytuje další obměna znaku se dvěma štíty. Levý je starý erb v červeném poli, stříbrná hradební zeď a za zdí můžeme vidět čtyřhrannou věž se stříbrnou sedlovou střechou. Pravý je modrý, rozdělen třemi břevny stříbrně a červeně šachovanými. Nad břevny jsou dva meče a mezi nimi jsou zlatá písmena WKC (tj. Woldřich kníže český). Nad písmenem K je knížecí klobouk. Levý štít je nesen českým lvem a pravý černou svatováclavskou orlicí.

Weinmann uvádí vyprávění o vzniku tohoto erbu. Jednou se kníže Oldřich vypravil na lov. Cestou se zastavil v Klatovech. Klatovští využili příležitosti a postěžovali si na Faltýna, který obtěžoval město. Oldřicha požádali obehnat Klatovy hradebními zdmi. Kníže jim zdi povolil. Městu udělil erb, kde v modrém poli byly tři šachovaná břevna, nad nimi písmena WKC a knížecí klobouk. Při druhé návštěvě města kníže uzavřel příměří mezi Foltýnem a Klatovskými a přidal do znaku mezi písmena WKC dva stříbrné meče.

Koncem 19. století došlo ke spojení obou těchto erbů do pozdně gotického polceného štítu. Ostatní části znaku byly odstraněny. Znak byl užíván do roku 1936.

V roce 1938 byl schválen původní znak z nejstarší městské pečetě, a to znak se dvěma věžemi a dvojitým pásem hradeb, který město používá dodnes.⁵⁵

⁵³ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 23.

⁵⁴ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 30.

⁵⁵ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 23.

5 Historické památky

5.1 Černá věž

Důvodů pro stavbu této klatovské dominanty je několik. Jelikož do 16. století město nemělo, kromě dvojitého pásu hradeb zesílených okrouhlými vysokými a čtverhrannými baštami a nízké zvonice u děkanského kostela, žádnou reprezentativní stavbu a chyběla i stavba doplňující obranný systém města, byla proto započata výstavba Černé věže.

Tohoto úkolu se zhostil amsterdamský stavitel Antonius de Salla, přezdívaný mistr Antoň. V roce 1547 byl položen základní kámen.⁵⁶ Rubáš a Protiva uvádí místo, odkud byl tento kámen dovezen a to z východního svahu klatovské Hůrky.⁵⁷

Věž byla postavena z lámané žuly a neomítnuta. Stěny jsou silné 3 m a poslední patro má stěny silné 2, 70 m. Věž má celkem 6 pater, na vrchol vede 226 schodů, je postavena v pozdně gotickém slohu a z důvodu několika přestaveb získala prvky barokního a renesančního slohu. Velké dohady se vedou kolem výšky této dominanty. Různé historické publikace uvádějí rozdílnou výšku, pravděpodobně z toho důvodu, že byl krov a bání věže čtyřikrát měněny a to ze stavebního, slohového a pravděpodobně i z výškového a velikostního hlediska. Ve většině publikací se uvádí výška 71 m, ale poslední měření provedené věžným Antonínem Kubíkem, který si při opravě krovu nechal lanem přeměřit výšku věže, se ukázalo, že od podlahy ochozu na zem je 50 m a od špice krovu na podlahu ochozu 31, 66 m, celkem podle věžného věž měří 81, 66 m.

Stavba Černé věže trvala přibližně 10 let.⁵⁸ Ladislava Váňová se zmiňuje o roce 1553, kdy byla věž vystavěna do výšky druhého patra, nad oknem v patře pátém je vytesán letopočet 1555.⁵⁹ Samotnou stavbu narušilo mnoho požárů a jiných živelných katastrof, proto se dokončení takto prodloužilo.⁶⁰

V souvislosti s živelnými katastrofami uvádí Ladislava Váňová rok 1870, kdy smetla vichřice věžní bání, která se zabořila do dlažby na náměstí. Místo, kam dopadla, bylo označeno kruhem, letopočtem a siluetou věže.⁶¹ Toto místo v současné době konkretizuje Rubáš a Protiva, a to vyznačenou mozaikou v dlažbě před radnicí.

V prvním poschodí věže byla zřízena mučírna, kde kat vykonával právo útrpné. Přístup, který byl z prvního patra radnice, je v současné době zasypán, ale stavebně zachován.⁶²

Uvnitř věže je umístěn zvon přezdívaný Vondra. První zvon ulil zvonař z Bavorska. K vyhotovení druhého, v souvislosti s přestavbou radnice a Černé věže, byl osloven místní zvonař mistr Jan Jindra. Zvon byl pojmenován Bartoloměj neboli Ondřej, lidově zvaný právě Vondra. Přežil dva požáry a při třetím se roztavil. Nový a třetí zvon byl ulit Petrem Antonínem Jacominim, tradičně nazývaný Vondra. Tento zvon se zachoval do současnosti.

⁵⁶ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 70-73.

⁵⁷ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 12.

⁵⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 70-73.

⁵⁹ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 70.

⁶⁰ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 70-73.

⁶¹ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 70.

⁶² RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 12.

Černá věž byla do roku 1855 bez hodin, kdy je mechanik Jan Bošek vyhotovil. Ručičky a číslice jsou pozlacené, dříve měl číselník římské číslice. Čtyřicet hodinový orloj na věži byl instalován až po první světové válce.⁶³ Zajímavostí jsou opačné račičky, ta která ukazuje celé hodiny je dlouhá 2 m a minutová ručička je kratší.⁶⁴ V roce 1900 nastoupil jako věžník na Černou věž Antonín Kubík. Měl za úkol v určených intervalech obcházet ochoz věže a střežit město. Na věži žil s manželkou a se 6 dětmi v malé místnosti o rozměrech 5 krát 2,80 m, bez záchodu, tekoucí pitné vody, koupelny, užitkovou vodu zachycovali ze střechy, pitnou vodu, potraviny a otop vytahovali ručním vrátkem.⁶⁵ Dalším následovníkem Antonína Kubíka byl jeho syn. Mezi jeho nové povinnosti patřilo odtroubení každé hodiny, od 22 h do 2 h ráno. Věžník měl odtroubit na každou světovou stranu zvonku, která značila jeho přítomnost a neustálé střežení města.⁶⁶

V roce 2002 se vytvořila nová nahrávka zvonky troubení, kterou si obyvatelé města mohou poslechnout každou večerní hodinu v letním období.⁶⁷

O věžníku kolovala pověst, že troubí jen na tři světové strany, a to z důvodu napadení strašidlem, právě na té čtvrté straně. Podle všeho se této zvěsti smál sám věžník. Věděl, že ho lidé nemusí slyšet, když troubí na stranu od nich odvrácenou.

Černá věž má i svou smutnou stránku. Svůj život se zde rozhodlo ukončit i pár sebevrahů skokem z jejího vrcholu.

Dnes již neplní obrannou a ochrannou funkci města, slouží jako rozhledna po městě, jeho okolí, je možné dohlédnout až k vrcholům Šumavy a při velice dobré viditelnosti až k vrcholům Alp.

Černá věž se jmenuje podle svého černého zbarvení, které získala při mnohačetných požárech. Obyvatelé Klatov ji mohli v roce 1942 vidět v bílém kabátě, příčinou toho bylo náhlé oteplení v zimním období.⁶⁸

⁶³ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 70-73.

⁶⁴ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 12.

⁶⁵ Vrátek: jednoduchý dopravní stroj příbuzný výtahu nebo jeřábu

⁶⁶ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 70-73.

⁶⁷ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 12.

⁶⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 72-73.

5.2 Jezuitský kostel Početí Panny Marie a sv. Ignáce, jezuitská kolej

K dominantě města, vedle Černé věže, bez pochyby patří i jezuitský kostel Početí Panny Marie a sv. Ignáce, který byl jezuitou. Za zmínku stojí fakt, který uvedl Jiří Weinmann. Na místě dnešního kostela se dříve rozkládal Korálkovský dům.⁶⁹ Základní kámen ke kostelu byl položen roku 1656. Kostel byl postaven na půdorysu latinského kříže se dvěma věžemi v průčelí. Stavbu vedl zpočátku Carlo Lurago⁷⁰, který ji ale nedokončil, nástupcem se stal Domenico z Orsi.⁷¹

I přesto, že byl Jezuitský kostel dostavěn v roce 1679 a nebyl vysvěcen, se v roce 1675 sloužila první mše.

Tento kostel čelil mnoha požárům a následným opravám. V roce 1720 byl po jednom požáru zbarokizován pravděpodobně stavitelem pražských chrámů K. I. Diezenhoferem.⁷²

Po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 správu jezuitského kostela převzalo město.⁷³

V době kdy byla započata stavba výše zmiňovaného kostela, se začaly zdvihát zdi jezuitské koleje, která měla za úkol šířit jejich výchovu a myšlení.⁷⁴

S touto stavbou se pojil i kulturní život města, obřady, slavnostní mše, procesí, poutí do nových kultovních míst spojené se slavením svátků. Součástí této koleje bylo gymnázium, které prosazovalo jen latinský jazyk. Tímto komplexem prošel V. M. Kramerius, J. Dobrovský, J. F. Hammerschmidt a další.

Tento objekt byl přestěhován v roce 1778 po zrušení jezuitského řádu do Písku. Poté byla kolej přeměněna na kasárna a takto byla využívána až do 90. let 20. století. Do Klatov přišla znovu vzdělanost roku 1812, a to opětovaným založením gymnázia. Vyučujícími se stali pražští benediktini.⁷⁵

5.3 Katakomy

Klatovské katakomby se nacházely původně pod celým jezuitským kostelem,⁷⁶ Ladislava Váňová uvádí nynější umístění katakomb pod celou západní částí kostela. Zde se začalo pohřbívat ještě před dokončením stavby v 70. letech 17. století. Císař Josef II. v roce 1783 dal zákaz pohřbívání v kostelech a tím ukončil pohřbívání i do Klatovských katakomb. Bylo zde uloženo na 200 lidí, a to příznivci jezuitského řádu, šlechta, měšťané i samotní řeholníci.⁷⁷

K mumifikaci těl přispíval důmyslný vysoušecí systém. Vzduch proudil do katakomb vzduchovými kanály, které byly ve zděných sloupech chrámu a vyústovaly na střeše kostela. Proudící vzduch vysušil těla natolik, že vážila 8-10kg.

⁶⁹ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 73., Korálkovský dům: patřil k nejvýznamnějším domům ve městě, byl ozdoben obrazy s českými knížaty a králi.

⁷⁰ Carlo Lurago: italský architekt a stavitel, patřil k prvním architektům raného baroka v Čechách. Působil především ve službách jezuitů.

⁷¹ Domenico z Orsi: italský architekt a stavitel. Účastnil se na raně barokních církevních a občanských stavbách v českých zemích.

⁷² KLÍMEK, Hynek. *Neznámé Čechy: Klatovsko*, Praha: Regia. 2009, s. 176., ISBN – 978 – 80 – 86367 – 66 - 8

⁷³ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 65.

⁷⁴ STEHLÍK, L. *Klatovy*, s. 77.

⁷⁵ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 39., s. 44.

⁷⁶ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 65.

⁷⁷ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 41.

V druhé polovině 19. století při opravě střechy zasypali dělníci omylem vzduchové kanály a tím přerušili cirkulaci vzduchu. Mumie se rozpadly, byly napadeny plísní a katakomby tak přišly o zhruba 160 těl. Jejich ostatky byly převezeny na hřbitov, kde je dnes umístěn náhrobek s jejich jmény.

Poté byly katakomby opraveny a rakve opatřeny skleněnými víky. V loňském roce byly katakomby zcela zrekonstruovány a zmodernizovány. Nynější návštěvníci zde mohou shlédnout na 33 mumií.⁷⁸

5. 4 Barokní lékárna U Bílého jednorozce

Z hlediska světového významu je nejvýznamnější památkou města barokní lékárna. Je zařazena do válečného seznamu světové organizace UNESCO. V případě válečného konfliktu se tato památka musí přednostně odvézt, zabezpečit a ochránit.⁷⁹

Dříve byl interiér barokní lékárny součástí jezuitské koleje. Zařízení, které se dochovalo do dnešní doby, pochází z roku 1773. Vytvořil ho vynikající řezbář Jan Geschnendt.⁸⁰ Nejvíce známou prací, která se pojí s touto památkou, je plastika Archanděla Michaela stojícího s taseným mečem, kterého v současnosti můžeme shlédnout nad pracovním stolem - „Archanděl Michael drtí ďábla“.⁸¹

Součástí vchodového dřevěného portálu byla kdysi hlava jednorozce s dlouhým rohem. V dnešní době se tato symbolika vrátila v podobě zubu narvala, který je umístěn v horní části repositoria.⁸²

Ještě v roce 1966 byla lékárna v běžném provozu. Poté se proměnila v muzeum. Návštěvníci zde mohou vidět lékařské nástroje, různé starobylé pomůcky lékárníků a mají možnost dozvědět se, jak vypadaly některé staré léky. Mohou si návštěvou této historické památky vytvořit představu, jak vypadala a fungovala apatyka v 18. století, zmiňuje Hynek Klimek.⁸³

⁷⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 65.

⁷⁹ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 4.

⁸⁰ Jan Geschnendt: Pocházel z rodu Aglgau ve Švábsku. Působil v koleji brněnských jezuitů, poté pobýval jako člen řádu v Klatovech, kde vytvořil pro jezuitské tovaryšstvo nejvýznamnější řezbářské dílo.

⁸¹ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 51.

⁸² RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 75.

⁸³ KLIMEK, H. *Neznámé Čechy*, s. 177.

5. 5 Radnice

Koncem 13. století městskou samosprávu tvořil rychtář a městská rada. Královská práva vykonával ve městě královský podkomoří, kterému byl podřízen městský rychtář, ten předsedal dvanácti přísedícím konšelům. Městská rada se zpočátku scházela v domech jednotlivých konšelů.⁸⁴

V roce 1363 si postavila městská správa vlastní radnici, ne na místě dnešní, ale na severní straně náměstí v domě čp. 155. V pořadí druhá radnice se započala stavět v roce 1557. Její stavbu vedl mistr Antoň, stejně jako Černou věž. Byla dokončena o dva roky později.⁸⁵

Tato radnice patřila k první jednopatrové budově na náměstí. Byla několikrát přestavěna po katastrofických požárech. Přestavba, která změnila barokní fasádu na prostou normalizovanou empírovou omítku, proběhla kolem roku 1850 a novorenesanční podobu získala v letech 1923 - 1924. V té době bylo přistavěno třetí patro a na vršek štítu byla umístěna socha tzv. „Moc“. Jedná se o moc státní, úřednickou, která dohlíží na spravedlivé dodržování zákonů.

Uvnitř je nádherná sochařská výzdoba, několik portrétů klatovských starostů a obraz s celkovým pohledem na Klatovy, který je umístěn v obřadní síni, kde dochází k manželským sňatkům a hudebním koncertům.

Zajímavostí radnice z roku 1891 je malá místnost vybavena stolem, lavicí, zrcadlem, kachlovou plotnou a provazy, která sloužila k prohlédnutí nevěstek.

Na radnici můžeme vidět pamětní desky, nejstarší je z roku 1934, druhá informuje o osvobození města v roce 1946, třetí patří k výročí osvobození Československa z roku 1960, čtvrtá je „protestní vietnamská“ a pátá z 21. srpna 2006, která připomíná vojenskou okupaci naší země v srpnu 1968 armádami Varšavské smlouvy.

Rubáš a Protiva zmiňují také sousední dům čp. 63, kdysi zvaný Jiskrovský a také známý jako budova starého soudu. Na výklenku na balkonu tohoto domu stála socha Justice. Sochu v současnosti máme možnost vidět stát před okresním soudem. V domě čp. 63 nyní sídlí Městský úřad.⁸⁶

⁸⁴ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 26.

⁸⁵ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 74.

⁸⁶ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 75-76.

5. 6 Kostel sv. Vavřince

Kostel sv. Vavřince spolu s dominikánským klášteřem, který stál v bezprostřední blízkosti, byl postaven koncem 13. století. Klášter si do dnešní podoby nezachoval zřídka nic. Za husitských válek byly tyto stavby vypleněny. Z pobořeného kostela zřídila obec sýpku a klášter byl obnoven až po třicetileté válce. Avšak poté klášter vyhořel a následně byl dokončen v barokním slohu. V roce 1786 byl klášter zrušen a předán do užívání gymnázia. Kostel v té době byl využíván jako skladiště. V 19. století byly obě stavby předány Benediktům z Emauz, kteří v kostele obnovili obřady.⁸⁷

Koncem 20. století byl kostel zrekonstruován do dnešní podoby a nyní je využíván jako výstavní prostor. V roce 2007 bylo v prostorách kláštera zřízeno Regionální centrum sociální integrace a celoživotního vzdělávání, součástí je denní stacionář a chráněné bydlení.

5. 7 Bílá věž

Tato věž stojí u kostela Narození Panny Marie. Dříve plnila funkci zvonice. Kolem roku 1581 byla postavena v renesančním slohu a v roce 1689 přestavena do slohu barokního. Součástí věže je zvon zvaný Marian. Také ji mnohokrát postihl požár a následně opravy. Při opravě v roce 1758 byla zvýšena o třetí patro.

Weinmann zmiňuje hřbitov, který se rozkládal kolem děkanského kostela, ohrazeného zdí a Bílá věž tvořila vstupní bránu.

V roce 1898 při přestavbě děkanského kostela byl přenesen fragment portálu barokního charakteru nad průchozí bránu Bílé věže, protože se k věži svým slohem více hodil.⁸⁸

5. 8 Arciděkanský kostel Narození Panny Marie

Tento farní kostel je řazen společně s obrannou okrouhlou věží a hradbami k nejstarší kamenné stavbě Klatov. Archeologické nálezy dokázaly, že menší kamenný svatostánek zde stál již před založením města. Kostel byl několikrát přestavěn a to při založení města, poté v letech 1405 -1422 a také v letech 1551 - 1559, kdy tuto přestavbu vedl již zmiňovaný mistr Antoš.⁸⁹

Zachovala se cínová křtitelnice z roku 1526 i malby z 15. století a kazatelna ze 17. století.⁹⁰

Na hlavním oltáři se nachází zázračný obraz klatovské Panny Marie, o kterém se ještě zmíním. K zázraku došlo 8. července 1685. Díky tomu se Klatovy staly poutním městem.⁹¹

O klatovském farním kostele se hovoří jako o děkanském od konce 14. století. Diecézní biskup v roce 1933 povýšil kostel na arciděkanský.⁹²

⁸⁷ REBSTÖCK, Radovan. *Klatovy*. 55. vydání. České Budějovice: Dr. Radovan Rebstöck, s. 11.

⁸⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 73.

⁸⁹ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 8.

⁹⁰ REBSTÖCK, R. *Klatovy*, s. 8.

⁹¹ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 8.

⁹² WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 67.

5. 9 Kaple Chaloupka

Kaple stojí na místě, kde dříve stával domek nazývaný Chaloupka.⁹³ S tímto domkem se pojí legenda o Mariánském obraze, kterou zmiňují v kapitole o pověstech.

V dnešní době před kaplí stojí socha Panny Marie Immaculaty s nápisem „Nad hvězdy krásná, nad slunce jasná. Matko Páně, pros za nás. Ave“ a socha Václava obě z 18. století. V roce 2008 byla na kapli dána pamětní deska, která připomíná právě zmiňovaný zázrak.⁹⁴

5. 10 Hostašovo městské muzeum

Vznik městského muzea souvisí s významnou osobností Klatov, starostou města a starostou okresní samosprávy, Karlem Hostašem.

V době kdy město nemělo dostatek financí pro zřízení muzea, se naskytla možnost zakoupit sbírku starožitností, která byla předána právě Karlu Hostašovi. Tato sbírka byla prvotinou městského muzea. Sbírkou byla zpočátku vystavena v jedné místnosti na radnici, obsahovala staré spisy, rukopisy hraběte Kolovrata, staré tisky, obrazy, plastiky, kroje, keramiku, ukázky uměleckého a domácího průmyslu, nerosty, hrnce a medaile.

Karel Hostaš se stal vášnivým sběratelem historie města, zachránil památky městského útrpného práva, staré městské knihy a listiny. V roce 1883 proběhla první výstava, která se stala velmi úspěšnou. Obyvatelé města chtěli přispět k této vášni a sami přinášeli své starožitnosti. Tímto se sbírka rozrostla a Karel Hostaš byl nucen ji přemístit do upravených prostor bývalého kláštera. Zasloužil se i o nález a prozkoumání starých žárových pohřebišť, našel mohylové pozůstatky nádob a bronzových ozdob.

Pro svou sbírku historických relikvií dostal prostor v nově postavené budově, kterou na svůj náklad nechala vybudovat městská spořitelna. Tento objekt byl v době okupace vyprázdněn pro Němce. Znovuotevření muzea se uskutečnilo v roce 1945 po rekonstrukci.

V současné době se v městském muzeu konají tematické výstavy, besedy a přednášky.⁹⁵

⁹³ KLÍMEK, H. *Neznámé Čechy*, s. 176.

⁹⁴ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 50-51.

⁹⁵ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 121.

6 Lidové názvy bloků domů, sídlišť a prostranství

6. 1 Studánka Klatovka, U modré nudle

Studánka je dnes pozůstatkem rybníku, který se rozprostíral mezi dnešními panelovými domy vedle Dukelské ulice, lidově zvané „pod nemocnicí“. Dříve se tento rybník řadil mezi nejlepší kluziště v Klatovech a každou neděli zde hrála živá hudba. Od jara se zde provozovaly lázně a koupele. V současné době se rozprostírá v okolí Klatovky park. Studánka má kamennou zídku a mříž.

Park, kde se nachází studánka Klatovka, je ohraničen panelovými domy. Jde o nejstarší „paneláky“ v Klatovech, které jsou již zrekonstruované. Právě tomuto sídlišti se říkalo „U modré nudle“. Když se domy postavily, byly šedé, proto se na ně namalovaly svíslé pruhy v modré barvě.⁹⁶

6. 2 Pod Koníčky - Bouchalka

Celý tento prostor se nachází u výpadovky na Plzeň, pod hřbitovem. Byla zde prodejna potravin s restaurací, která zde stojí dodnes, a vinárnou nazvanou podle příslušné ulice „Pod Koníčky“, lidově zvanou „Bouchalka“. Jak stavba přišla ke své přezdínce? Za provozu prodejny došlo v kotelně k výbuchu. Jelikož se toto odehrálo v 70. letech 20. století, byl výbuch vyšetřován jako politická sabotáž.

6. 3 Náměstí Rybníčky – U Vola

Stával zde hostinec „U Červeného vola“, kterému se zkráceně říkalo „U Vola“. Byl v majetku Měšťanského pivovaru v Dobřanech. V roce 1955 se rozhodlo o vybudování domu s 36 byty právě na tomto místě. Při demolici se zde objevila renesanční sgrafita, kamenný fragment římsy z románského kostelíka sv. Petra, který zde stál v 11. století. Dopis z Ministerstva kultury přikázal demolici pozastavit a obsahoval návrh na záchranu domu. Město ale toto rozhodnutí neakceptovalo a nařídilo pokračování v demolici.

Tento dům byl starší než vnitřní město, je proto brána v úvahu myšlenka, že možná skrýval nějaká tajemství, a proto ho museli urychleně zbourat. Za okupace zde probíhaly černé porážky dobytka a také je dochován záznam, že zde byla nalezena krypta.⁹⁷ Dnes již nic neobjevíme, jelikož dům byl odstraněn včetně základů, které byly tak pevné, že se trhaly střelným prachem.⁹⁸

6. 4 Kollárova ulice – Betonka

Kollárova ulice se do roku 1903 jmenovala „Pod Volem“. Ulice byla zčásti vydlážděna a v 50. letech 20. století vybetonována. Od té doby se toto místo nazývá „Betonka“. Za socialismu došlo k narušení povrchu a k asfaltování betonových desek.

⁹⁶ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 32-34., s. 122.

⁹⁷ Krypta: podzemní klenutá kaple pod kostelem, kde byli pohřbeni světcí, panovníci a významné církevní osoby

⁹⁸ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 98., s. 58.

6. 5 Náměstí Rybníčky

Jde o další náměstí v Klatovech, které vzniklo při hlavní cestě do Prahy. Tato část města byla osídlena v 9. století.

Před domy byl větší prostor kvůli výměnnému obchodu a vykonání řemeslnické práce. Zadní části byly hospodářské, obytná část sousedila se stájemi a poté následovaly zahrádky a pole. Tento typ náměstí se nazýval ulicový.

Dnes zde spatříme jen asfaltový povrch prodloužené Dobrovského ulice.

6. 6 Plzeňská ulice – Na Příkopech

Dříve se ulice jmenovala Příkopy. Kopírovala staré město. V 70. letech 20. století byla ulice zbourána a dnes se dochovaly jen 3 domy.

6. 7 Plzeňská ulice – U Sv. Rocha

Dnešní křižovatka Plzeňské ulice s Domažlickou tvořila místo, kde stál roku 1728 barokní kostel sv. Rocha se špitálem a obecním dvorem. Ještě dříve, v roce 1288, zde byl postaven špitál křížovníků s červenou hvězdou. Jelikož byl špitál významný a bohatý, jmenovalo se celé předměstí a jedna ze tří městských bran, která stála poblíž, Špitálské. O rok později byl postaven kostel sv. Ducha, který byl později přejmenován na výše zmiňovaný kostel sv. Rocha. V okolí kostela byly nalezeny v roce 1907 kosterní pozůstatky, což svědčí o přítomnosti hřbitova.

V roce 1932 se vše zbouralo a postavil se Okresní úřad a klatovská pošta. Dnes sídlí v budově bývalého „okresu“ Policie České republiky.

A proč se říká zedníkům rochnata? Není to nadávka, že jsou špinaví jako prasata, ale že uctívají jako svého patrona právě svatého Rocha.

6. 8 Jiráskova ulice – Korálkov

Pozemky rozkládající se u hradeb na východní straně vlastnil v 16. století místní Daniel Korálek z Těšína, který se stal prvním klatovským rychtářem a primátorem. Ves Korálkov byla přičleněna ke Klatovům v roce 1852 za poplatek. Korálkovský dvůr, známý i jako dvůr Jezuitský, byl zbourán až v roce 1977. Poté na tomto místě se pořádaly klatovské poutě. Nyní zde stojí dům s družstevními byty.

6. 9 Plánická ulice – U Klatovské panenky

Na fasádě jednoho z domů v této ulici můžeme shledat obraz Panny Marie Klatovské, po kterém bylo toto místo pojmenováno.

Na rohovém domě, který se nachází hned vedle, se v roce 1912 našla renesanční sgrafita. Je to jediný dům v Klatovech s figurálními sgrafity. Poslední rekonstrukce proběhla v roce 2004. Jaké figury zde můžeme najít? Hledí na nás Lukrécie (Ctnost), Judita (Statečnost), dívka s knihou (Moudrost) a dívka s hadem dívající se do zrcadla (Marnivost), jinoch s kápí a rolničkami, zbrojnoš, dva muži nesoucí hrozen vína ze země Kanaan, Eva v ráji, Jakubův sen, šašek a krásná paní (Venuše).⁹⁹

⁹⁹ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 90., s. 110., s. 114., s. 46., s. 108.

6. 10 Krameriova ulice – bývalé KSČ

Dům čp. 134, který stál v bloku měšťanských domů vnitřního starého města, byl rodným domem Matěje Valentina Krameria, známého jako Václava Matěje Krameria. Dům byl sídlem Měšťanské besedy a spolku klatovských občanů. V domě bylo také sídlo kulturního centra klatovské společnosti. V roce 1903 byl dům přestavěn a pamětní deska dána nad vchodový portál.

Celý tento blok domů byl zbourán v 70. letech 20. století a mezi lety 1973-1975 se zde vybuďovalo sídlo Okresního výboru komunistické strany Československa, Socialistického svazu mládeže a Revolučního odborového hnutí.

Dnes zde najdeme ZUŠ a 1. stupeň ZŠ Plánická.

6. 11 Podbranská ulice – Na Kocandě

V domě čp. 35, který se dnes najdeme na křižovatce Vídeňské ulice s Podbranskou, se nacházel zájezdní hostinec. Měli zde zajížděku vždy formani se zbožím, když jeli z Bavor. Tehdy byla Podbranská ulice nedlážděná a kopec byl prudší. Po dešti se z cesty udělalo kluziště plné bláta a koňský povoz měl co dělat, aby se dostal až k hostinci. Ale když se to povozu povedlo, kupec jásal „Gott sein dank“, česky řečeno bohudíky. Tento hostinec byl na konci 19. století zbourán.

V současnosti se na tomto prostranství nachází parkoviště.¹⁰⁰

¹⁰⁰ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 116., s. 66.

7 Významné osobnosti v Klatovech

7. 1 Albrecht Chanovský z Dlouhé vsi (1581 – 1643)

Vstoupil do řádu jezuitů a stal se zakladatelem jezuitské koleje v Klatovech, kde působil až do své smrti. Je pohřben v katakombách jezuitského kostela, na jejichž výstavbě se také podílel.

7. 2 Bohuslav Balbín (1621 – 1688)

Do Klatov přišel z Jičína, odkud byl na základě perzekuce přeřazen. Stal se nejvýznamnějším českým barokním katolickým dějepiscem. V letech 1663 – 1666 a ještě 1672 – 1673 působil na klatovské jezuitské koleji jako jeden z rektorů poradce koleje a dějepisec české jezuitské provincie. Zde sepsal dějiny české provincie Tovaryšstva Ježíšova a Rozpravu na obranu jazyka slovanského, zvláště českého a zabýval se také dramatickou tvorbou. Klatovy opustil roku 1674, kdy byl přeložen do Opavy. Dnešní Bablínova ulice lemuje právě bývalou jezuitskou kolej.¹⁰¹

7. 3 Jan Florián Hammerschmidt (1652 – 1735)

Narodil se ve Stodě. Studoval v Klatovech a v letech 1695 – 1696 se stal děkanem, poté odešel do Prahy. Napsal dílo Historie Klatovská, v níž vychází z kroniky Jana Klatovského,¹⁰² kterou rozšířil a přepracoval. Součástí je i vyprávění o mariánském obrazu Panny Marie Klatovské.¹⁰³

7. 4 V. M. Kramerius (1753 – 1808)

Narodil se v Klatovech. Ve čtrnácti letech opustil své rodné město a začal žít v Praze.¹⁰⁴ Podle Weinmanna se stal obrozeneckým novinářem, nakladatelem a buditelem.¹⁰⁵ Roku 1789 vydal první české noviny „Krameriovy císařské a královské pražské poštovní noviny“. Založil knihkupectví a nakladatelství „Českou expedici“. Vydával levné knížky a tím umožnil českému lidu snadnou cestu ke čtení a vzdělávání. Zasloužil se tak o zlom v českém obrozeneckém hnutí. V. M. Kramerius se nikdy nenechal portrétovat, takže nikdo neví, jak vypadal. V prvním patře klatovské radnice můžeme shledat sochařský pokus o jeho podobu.¹⁰⁶

7. 5 Josef Dobrovský (1753 – 1829)

V letech 1767 – 1769 studoval na jezuitské latinské škole v Klatovech, poté se věnoval studiu teologie v Praze. Stal se zakladatelem novodobé literatury, historikem a filozofem. Podílel se na záchraně českého jazyka v době Národního obrození. Byl přezdíván „Modrý abbé“.

¹⁰¹ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 78, s. 77.

¹⁰² Jan Klatovský: Narodil se v Klatovech, kde v roce 1547 působil na městské škole. Je autorem české klatovské kroniky Fundací aneb Založení a vystavění města Klatov.

¹⁰³ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 78.

¹⁰⁴ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 66.

¹⁰⁵ WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 118.

¹⁰⁶ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 66.

V době pobytu v Klatovech působil také jako vychovatel v rodině hraběte Černína z Chudenic. Mezi jeho díla patří Slovník německo-český, Základ jazyka staroslověnského, Dějiny českého jazyka a literatury a další.

7. 6 Leopold Eugen Měchura (1804 – 1870)

Narodil se v Praze. Po studiích přišel do Klatov, kde pracoval jako magistrátní pracovník. Jeho osoba přispěla k hudebnímu životu Klatov, působil zde jako varhaník, hráč na lesní roh a dirigent.¹⁰⁷

7. 7 Jaroslav Vrchlický (1853 – 1912)

Básník, rodným jménem Emil Frída, pocházel z Loun z Rakouského císařství. Studoval na klatovském gymnáziu. Jeho dobrým přítelem se stal lékař Josef Thomayer,¹⁰⁸ který se podílel na vzniku pseudonymu Jaroslav Vrchlický. Svá díla při studiích vydával zprvu pod touto přezdívkou z důvodu přísného zákazu zveřejňování vlastních prací. K jeho dílům patří např. Barevné střepy, Noc na Karlštejně, Hyppodamie, Kytka balad a další.¹⁰⁹

Pamětní deska je umístěna na budově starého gymnázia, což je dnešní Obchodní akademie.¹¹⁰

7. 8 Josef Klička (1858 – 1937)

Narodil se v Klatovech, kde prožil i své dětství. Stal se hudebním skladatelem. Dnes je po něm pojmenovaná ZUŠ v Klatovech, kde má vyvěšenou svou pamětní desku.¹¹¹

7. 9 Jan Krejčí (1825 – 1887)

Narodil se v Klatovech v rodině dragounského vysloužilce. Stal se zakladatelem české geologie, profesorem mineralogie a působil jako rektor České techniky. První klatovský pomník byl věnován právě jemu. Nachází se v malém parku za dřívějším dominikánským klášteřem.¹¹²

7. 10 František Křižík (1847 – 1941)

Narodil se v Plánici u Klatov. Studoval na klatovském gymnáziu. Stal se českým technikem a vynálezcem, nazývaným český Edison. Jeho nejvýznamnějším vynálezem je oblouková lampa.¹¹³

¹⁰⁷ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 78.

¹⁰⁸ Josef Thomayer: narozen v Trhanově na Chodsku. Studoval na klatovském gymnáziu, stal se vynikajícím lékařem. Jeho jméno nese nemocnice v Praze – Krči.

¹⁰⁹ KLÍMEK, H. *Neznámé Čechy*, s. 180.

¹¹⁰ FIŠER, M. *Umění*, s. 26-27.

¹¹¹ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 78.

¹¹² FIŠER, M. *Umění*, s. 16.

¹¹³ KLÍMEK, H. *Neznámé Čechy*, s. 181.

8 Pověsti

8. 1 O původu jména Klatov

V rodě posledních Přemyslovců nastaly neshody. Mnozí chtěli dosáhnout moci nad druhými a tím získali na svou stranu zejména úředníky. Za to, že se úředníci podřídili, dostávali různá práva a výsady. Upevňovali svá panství i svou moc především nad poddanými. Také nebylo peněz na život na hradě, a proto panovníci dovolili Němcům za poplatek se v zemi usadit. A právě do této doby se klade založení hrazeného města Klatov. Ještě dříve než přišli Němci, rozprostírala se zde osada Chuchle. Obyvatelé zde byli spokojeni do doby, než začaly vznikat stezky do sousední říše a bylo nutné při nich zřídit opevněná místa. Přemysl Otakar II. povolal Němce i jiné cizince, aby tuto krajinu osídlili, přinesli dost peněz, mohli si koupit různá práva a tím si podřídili místní obyvatelstvo. Poddaní byli za jakýkoli přečin vězněni a popravováni na postrach druhým.

Proto na vrchu, dnes zvaném šibeničním, stála šibenice. Při cestě, kudy byli odsouzení voděni, byla studánka Klatovka, kde se kat osvěžoval, když šel k šibenici. U této studánky stála stařenka, která vždy kata sama omývala. Ke Klatovce jednou zabloudil i rychtář Hartvik. Když stařenku spatřil, ptal se, proč zde stojí. Babička mu vyprávěla, jak jí bylo líto kata, který si sám musel nabrat vody při cestě k popravišti, proto mu vždy v čas popravu přišla posloužit.

Hartvikovi se tento příběh zalíbil a při příchodu do města nazval na počest ženy, která kata omývala vodou ze studánky Klatovky, město jménem Klatovy.¹¹⁴

8. 2 Zázračný obraz Mariánský

Rubáš a Protiva uvádějí příchod Bartoleměje Rizzoletiho, který se usadil v oblasti Klatovska, oženil se, a protože nemohli mít s manželkou děti, adoptovali si Annu. Ta se v dospělosti provdala za Ondřeje Hirschbergera. Svého řemesla si mnoho nehleděl a často strádal, stal se dlužníkem a rodina se musela hodně stěhovat. Naposledy bydleli v chalupě čp. 99, což je právě zmiňovaná Chaloupka. Do této chalupy si nepřinesli žádný majetek, jen mariánský obraz, který donesl z italské vesničky Ondřejův tchán Rizzoletti. V té době přišla na rodinu bída i nemoc. Hirschberger se začal před obrazem modlit. Děti se uzdravily. Na mysl mu přišla myšlenka, jak si vydělat. Jelikož víra lidí v té době byla velká, začal modlením u obrazu léčit a úspěšně.

8. července 1685 se stal zázrak. Obraz bez příčiny začal potit krev. Tato zpráva se velmi rychle rozšířila po městě, vyvolala senzaci a davové šílenství. Děkan farního kostela, páter Jan Vojtěch Štodlar, a císařský rychtář města, Jan Filip Hoch z Hochu, tento zázrak vzali velmi vážně a na jejich popud byl obraz přenesen do kostela na hlavní oltář, aby ho mohli vidět všichni obyvatelé města. Tímto zázrakem se Klatovům dostalo velkého uznání. Sjížděli se sem lidé z celého kraje a následující rok na první pouť, druhou neděli v červenci¹¹⁵, v den zázraku do města přišlo mnoho tisíc poutníků.

Na místě chalupy se postavila nová kaple Zjevení Panny Marie, přezdívaná „Chaloupka“, a Hirschberger se stal opatrovníkem obrazu.¹¹⁶

¹¹⁴ BISKUP, Josef. *Z šera minulosti I.*. Nákladem V. Stulíka v Bezděkově u Klatov. tisk Ot. Čermáka, 1936, s. 6.

¹¹⁵ Druhá neděle v červenci: Současnosti se v tomto čase koná Klatovská pouť

¹¹⁶ RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 50-51.

Za komunistického režimu se konaly poutě pouze v prostoru kostela. Stará tradice procesí s kopií obrazu byla obnovena v roce 1989.¹¹⁷

Je známa i jiná verze této pověsti, kterou zmiňuje Hynek Klimek. Podle legendy žil v obydlí, kde byl obraz uchován, švec Hirschberger se svou rodinou. Tato rodina byla chudá a zadlužená. Hirschberger se proto rozhodl obraz prodat, aby se z bídy dostali. Švec svolal širokou rodinu, aby se s obrazem náležitě rozloučili. Tehdy se stala podivuhodná věc, která byla prohlášena za zázrak. Když se rodina sešla u obrazu, na čele Madony se objevily krůpěje krve. Obraz samozřejmě prodán nebyl a stal se uctívanou svátostí.¹¹⁸

8. 3 O studánce Klatovce

Jednoho krásného dne po dešti si vyšlo malé děvčátko jménem Klavtovka na blízkou horu, dnešní Hůrku. Velice ji překvapila sedmibarevná duha, která se klenula na protějším vrchu. Hned se za ní rozběhla, aby zjistila, kde tato duha končí. Když přišla na okraj lesa, vykřikla radostí, jelikož našla hlubokou studánku s velice chutnou vodou. Chvátala domů, aby to vše sdělila svým bratrům.

Ty ke studánce přispěchali, vyhloubili ji, vyčistili a na počest své sestry ji pojmenovali po ní. Ale aby se studánka lišila od jména její nálezkyně, pojmenovali ji Klatovka. Tato studánka měla zázračnou moc. Svou vodou léčila. Kdo si nabral vodu čistou, uzdravil se. Kdo si nabral vodu kalnou, nebylo mu již pomoci.¹¹⁹

8. 4 Znak města Klatov

Kníže Oldřich byl nejen vášnivým lovcem, ale i dovedným hráčem šachů. Říká se, že po prohlášení Klatov za město přijel, aby zhlédl úpravu města, opevnění a městské hradby. Po prohlídce zašel ještě do domu za Radoslavem, aby si pohovořil o sporech se sousedními Foltyny, kteří sídlili kolem studánky Klatovky. Když vešel do domu, spatřil na stolku uprostřed síně šachovnici. Oldřich se zeptal, kdo se zde v této hře vyzná. Radoslav se přiznal, že on. Nezbylo jim tedy nic jiného, než si hru zahrát. Když i po třetí hře Radoslav vyhrál, Oldřich se radoval a na památku ustanovil, aby šachovnice přišla do znaku města.

Měšťané si do znaku nedali jen šachovnici, ale i počáteční písmena: W. K. C., která značí Woldřich, kníže Český. Mezi písmeny pak vidíme dva meče. Ty se do znaku dostaly proto, že kníže Oldřich urovnal vztahy mezi Klatovskými a Foltyny.¹²⁰

¹¹⁷ VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 38.

¹¹⁸ KLIMEK, H. *Neznámé Čechy*, s. 177.

¹¹⁹ NEBESKÝ, Libor. *O studánce Klatovce*, Klub přátel Klatovska, nepubl.

¹²⁰ BISKUP, Josef. *Z šera minulosti II.*. Nákładem V. Stulíka v Bezděkově u Klatov. tisk Ot. Čermáka, 1937, s. 12. - 13.

9 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

9.1 Rámcový vzdělávací program

Do vzdělávací soustavy je řazen systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou tvořeny na dvou úrovních, a to státní a školní.

Státní úroveň se rozumí Národní program vzdělávání a rámcově vzdělávací programy, tedy RVP. Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání.

Školní úroveň představují školní vzdělávací programy, tedy ŠVP. Podle nich se uskutečňuje vyučování na jednotlivých školách. Tento program si škola vytváří sama na podkladech RVP.

Tyto tři programy patří mezi veřejné dokumenty.

9.2 Charakteristika základního vzdělávání

Základní vzdělávání se realizuje oborem vzdělání základní škola. V souladu se školským zákonem je pro realizaci základního vzdělávání vydán RVP pro základní školu.

9.3 Pojetí základního vzdělávání

Základní vzdělávání navazuje na předškolní vzdělání a výchovu v rodině. Základní vzdělávání na 1. stupni usnadní přechod z předškolního vzdělávání do povinného a pravidelného systému vzdělávání. Je založeno na rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka.

K základnímu vzdělávání na 1. stupni je zapotřebí dostatečně podnětné a tvůrčí prostředí.

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a rozvíjet klíčové kompetence¹²¹ a poskytnout spolehlivý základ všeobecnému vzdělání.

9.4 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je rozdělen do 9 vzdělávacích oblastí. Mezi jednotlivé vzdělávací obory patří jazyk a jazyková komunikace, matematika a její aplikace, informační a komunikační technologie, člověk a jeho svět, člověk a společnost, člověk a příroda, umění a kultura, člověk a zdraví, člověk a svět práce.

Každá vzdělávací oblast je v úvodu vymezena charakteristikou, která vyvozuje postoj a význam vzdělávací oblasti v základním vzdělávání, dále charakterizuje obsah jednotlivých vzdělávacích oborů dané vzdělávací oblasti. V této části je zmíněna i návaznost mezi vzdělávacím obsahem 1. stupně a 2. stupně základního vzdělávání.

Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů je tvořen očekávanými výstupy a učivem. Na 1. stupni je vzdělávací obsah členěn na 1. období (1. – 3. ročník) a 2. období (4. – 5. ročník).¹²²

¹²¹ Klíčové kompetence: souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj. Klíčové kompetence jsou: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní.

¹²² Rámcově vzdělávací program [online]. Dostupné u URL: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma>
[cit. 2005 - 08 - 23]

Očekávané výstupy jsou prakticky zaměřené, dají se ověřit a využít v běžném životě. Učivo, vymezené v RVP základního vzdělávání, je doporučeno školám k dalšímu rozpracování do jednotlivých ročníků. Na úrovni ŠVP se stává učivo závazné.

9.5 Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět

Tato vzdělávací oblast je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Vymezuje vzdělávací oblast, která se týká člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie a současnosti. Směřuje k dovednostem pro praktický život.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Naučí se vnímat současnost, jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Učí se vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy a reagovat na myšlenky.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět je členěn do 5 tematických okruhů.

Místo, kde žijeme – žáci se učí poznávat své nejbližší okolí a na tomto základě chápou organizaci života v rodině, ve škole, v obci a ve společnosti. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností. Měl by se utvářet kladný vztah k místu jejich bydliště a postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší vlasti.

Lidé kolem nás – žáci si postupně osvojují a upevňují základy slušného chování. Uvědomují si význam tolerance, pomoci, solidarity mezi lidmi a rovného postavení muže a ženy. Poznává, jak se lidé sdružují a vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, problémy, které provázejí soužití lidí. Tento tematický okruh směřuje k vytváření budoucího občana demokratického státu.

Lidé a čas – žáci se učí orientovat v dějích a čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Vychází se od nejnámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším událostem v historii naší země. Základem tohoto okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu a celé země.

Rozmanitost přírody – žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají živou a neživou přírodu naší vlasti. Žáci poznávají okolní krajinu a hledají důkazy o proměnách přírody. Sledují vliv lidské činnosti na přírodu. Hledají možnosti, jakým způsobem přispět k ochraně přírody a ke zlepšení životního prostředí.¹²³

¹²³ Rámcově vzdělávací program [online]. Dostupné u URL: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma> [cit. 2005 - 08 - 23]

Člověk a jeho zdraví – žáci poznávají sami sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají, jak se člověk vyvíjí od narození do dospělosti. Získají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci a o bezpečném chování v různých životních událostech.

9. 6 Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy 1. období

Žák vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy. Rozliší možná nebezpečí ve svém okolí. Začlení svou obec do příslušného kraje ČR. Pozoruje a popíše změny ve svém okolí. Rozliší přírodní a umělé prvky přírody ve svém okolí.

Očekávané výstupy 2. období

Určí a vysvětlí polohu svého bydliště vzhledem ke krajině a státu. Určí světové strany v přírodě podle mapy. Rozlišuje mezi plány, náčrtý a základními mapami. Vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury. Zprostředkuje ostatním své zážitky, zkušenosti a zajímavosti z cest.

9. 7 Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Lidé a čas

Očekávané výstupy 1. období

Žák využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě. Rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Pojmenuje některé rodáky, kulturní a historické památky. Interpretuje některé pověsti a báje vztahující se k regionu. Uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka, soužití, zvycích a o práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost.

Očekávané výstupy 2. období

Žák pracuje s časovými údaji. Využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti. Rozeznává současné a minulé. Orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik. Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.¹²⁴

¹²⁴ Rámcově vzdělávací program [online]. Dostupné u URL: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma> [cit. 2005 - 08 - 23]

10 Vyučovací metody ve vyučování prvouky a vlastivědy

Vyučovací metodu ve vlastivědě chápeme jako „*záměrnou cílevědomou modifikaci společenskovedního učebního obsahu příslušného vlastivědného učiva, specifické cílevědomé didaktické a výchovné činnosti učitele a žáků probíhající ve vyučovacím procesu v souladu s didaktickými zásadami zaměřené na rozvoj poznání a výchovné působení, směřující ke splnění určených vzdělávacích a výchovných cílů.*“¹²⁵

10.1 Metody slovní

- monologické - přednáška, výklad, vyprávění, vysvětlování,
- dialogické - rozhovor, dramatizace
- metody písemných prací
- metody práce s učebnicí a knihou

10.2 Metody názorně demonstrační

- pozorování, předvádění

10.3 Metody praktické

- nácvik praktických dovedností
- žákovské pokusy a laboratorní činnosti
- grafické a výtvarné práce

10.4 Vyučovací metody nejvíce užívané ve vlastivědě

Rozhovor

Při vedení rozhovoru je důležité, aby učitel dobře znal svůj region. Určil si cíle a didaktický postup rozhovoru. Důležité je, aby obsah byl přiměřený věku a schopnostem žáka. Je dobré rozhovor doplňovat názornými ukázkami, pro lepší představu.

Není dobré rozhovor užívat při učivu, o kterém žáci nemají přehled, potřebné vědomosti a zkušenosti. Je zapotřebí klást otázky srozumitelně, promyšleně, jasně, stručně a měly by vést žáky k logicky upořádané a ucelené odpovědi.

Vyprávění

Vlastivědné vyprávění by mělo být živé, zajímavé, mělo by vyprovokovat aktivní činnost žáků. Připraveným vyprávěním je možné děti zaujmout a motivovat k další aktivitě. Podporuje vnímání, představování, paměť a myšlení.

Praktická pozorování v přírodě

Díky této metodě žáci pozorují jevy a děje v jejich přirozeném prostředí a všímají si různých zvláštností a vztahů. Pozorování umožňuje v plné míře uplatnit regionální princip, který vede žáky k poznání vlastního regionu. Je dobré tyto pozorování zaznamenávat například v podobě jednoduchého zápisu.¹²⁶

¹²⁵ VAVRDOVÁ, Alena. *Kapitoly z didaktiky vlastivědy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s. 39.

ISBN 80-244-0767-1

¹²⁶ *Tamtéž*. s. 39. – 40.

Předvádění, demonstrace

Demonstrace je takový způsob vyučování, při kterém je názorná pomůcka hlavním pracovním prostředkem učitele.

Práce s vlastivědnými mapami a plány

K práci s mapou/plánkem je zapotřebí žáky připravit, jelikož je to náročná abstraktní pomůcka. Žáci poznávají hlavní vysvětlivky mapy/plánku, světové strany, barvy i měřítko mapy/plánku. Učí se vyjadřovat polohu regionu, měst a polohové vztahy.

Didaktické hry a soutěže

Rozvíjí logické myšlení, pozorovací schopnosti a zpestřují vyučovací hodinu. Motivují a mohou zvyšovat aktivitu myšlení. Žáka baví a uspokojuje jeho potřeby, city a fantazii.¹²⁷

10. 5 Další metody možné k využití ve vlastivědě

Brainstorming

Princip této metody je volná tvorba a současně velká produkce nápadů, bez přihlížení k jejich reálnosti a kvalitě. Dialog je řízen základní problémovou otázkou, kdy je odpověď oddělena od jejich kritického hodnocení.

Metoda mapování myslí

Tato metoda je užitečná v etapě hledání nápadů a v jejich strukturaci. Do praxe se užívá takto: doprostřed velkého papíru se napíše podstata problému a pak se jen píše či kreslí to, co člověk napadne.¹²⁸

Projektová metoda

Projekt podle Stanislava Vrány je „*podnik žáka, podnik, za jehož výsledky převzal žák odpovědnost a podnik, který jde za určitým cílem.*“¹²⁹

Projekt vychází z potřeb a zájmu dítěte, je především projektem žáka. Umožňuje získat nové zkušenosti a odpovědnost za svou činnost. Vychází z aktuální a konkrétní situace. Neomezuje se na prostor školy, ale mohou se do něj zapojit i rodiče. Práce žáků v projektu přinese konkrétní produkt. Výsledek by měl být zdokumentován, a tím vznikne výstup, kterým se účastníci prezentují. Projekt se uskutečňuje ve skupině, kde dochází k rozvoji osobnosti žáka.¹³⁰

¹²⁷ VAVRDOVÁ, Alena. *Kapitoly z didaktiky*. s. 41. – 42.

¹²⁸ KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007, s. 203. ISBN – 978-80-247-1734-0

¹²⁹ COUFALOVÁ, Jana. *Projektové vyučování pro první stupeň ZŠ*. Praha: Fortuna, 2006, s. 10.

ISBN 80-7168-958-0

¹³⁰ *Tamtéž*, s. 11.

INSERT

Je to jedna z metod kritického myšlení, kterou lze použít při četbě naučeného textu. Systémem několika značek se vyjádří vztah k informacím v textu a pomocí znamének se zviditelní. Tyto značky nám pomáhají s porozuměním textu a pomáhají rychle se v něm orientovat. Žáci v textu porovnávají to, co se nového dozvídají s tím, co již věděli nebo by ještě vědět chtěli. Mezi tyto značky patří: „+“ nová informace, „-“ s tím nesouhlasím, „?“ k tomu bych chtěl vědět víc, „√“ to jsem věděl.¹³¹

Integrovaná tematická výuka

Tato výuka je podnikem učitele, který formuluje cíle, detailně plánuje a řídí činnosti, je i poradcem a snaží se propojovat realitu s prostředím školy. Žáci se snaží samostatně a s tvořivostí plnit zadané činnosti. Tato výuka přispívá k sebehodnocení a velice motivuje.¹³²

¹³¹ INSERT [online] Dostupní z URL: <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/insert>
[cit: duben 2010 - březen 2013]

¹³² KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: PedF MU, 2006, s. 56. ISBN - 8021041420

11 Organizační formy vyučování vlastivědy a prvouky

Vyučovací formou rozumíme „*uspořádání vnějších organizačních stránek a podmínek vyučování, v nichž se realizuje výchovně-vzdělávací proces*“.¹³³

V hodinách vlastivědy rozlišujeme:

- Vyučovací formy uskutečněné ve škole - vyučovací hodina
- Vyučovací formy uskutečňované mimo školu - exkurze, tematické vycházky

Volba vyučovacích forem by neměla vést ke stereotypu. Učitel by měl využívat vhodných vyučovacích prostředků s využitím mezipředmětových vztahů.

Vycházka

Je jedna z nejnáročnějších organizačních forem výuky ve vlastivědě. Vyžaduje důkladnou přípravu. Vycházka umožňuje přímé smyslové vnímání, rozvíjí pozorovací schopnosti a myšlení, díky ní si žáci objasní a procvičí učivo. Je dobré zvolit zajímavou trasu, ze které si žáci co nejvíce zapamatují. Rozhodující pro výběr trasy je obsah učiva, místo, kde učitel vyučuje, regionální možnosti a zajímavosti. Vycházka od učitele vyžaduje dostatečnou přípravu, ale i přípravu ze strany žáků.

Učitel by měl prostudovat mapu/plán, dostupnou literaturu, prakticky se přesvědčit o realitě vycházky a trasu prověřit.

Je dobré žáky dostatečně motivovat, aby se v dětech projevila zvědavost a chuť poznat něco nového. Žáci se proto seznámí s cílem vycházky. Seznámí se s tím, co mají pozorovat, jaké činnosti v průběhu provádět.

Před odchodem na vycházku by učitel měl děti seznámit s bezpečnostními pravidly a pravidly chování a zopakovat hlavní úkoly vycházky.

Vycházka by se měla využít i v dalších vyučovacích předmětech například při probírání nové látky, při opakování a zkoušení a podle potřeby i v ostatních předmětech.

V poslední fázi si žáci utřídí získané materiály a mohou je dál využít.

Exkurze

Je to vycházka spojená s poznáním činností člověka. Může to být návštěva muzea, divadla, pekárny, mlékárny a dalších. Exkurze je nutná předem důkladně promyslet a naplánovat. Učitel by se měl osobně seznámit s místem exkurze, aby se seznámil konkrétně s tím, co mohou žáci vidět a s čím se setkají.

Vycházky a exkurze jsou zařazovány i mezi metody, jelikož jde o organizační formu s mnoha metodami. Vycházku a exkurzi dělíme: podle zařazení do vyučovacího procesu na úvodní a závěrečnou a podle vztahu k obsahu vyučování na tematické, komplexní jedno předmětové a komplexní více předmětové.¹³⁴

¹³³ VAVRDOVÁ, A. Kapitoly z didaktiky, s. 35.

¹³⁴ *Tamtéž*, s. 35 – 38.

Kooperativní učení

Kooperativní uspořádání výuky je založeno na spolupráci při dosahování cílů. Výsledky jedince jsou podporovány činností celé skupiny žáků a celá skupina má prospěch z činnosti jednotlivce.

Kooperativní výuka není to samé jako rozdělení žáků do skupin, jelikož ve skupinové práci mohou pracovat na společném úkolu, hovořit spolu, a přesto nejde o kooperaci.

Kooperace má ve vyučování tyto základní komponenty: pozitivní vzájemná závislost členů skupiny, interakce tváří v tvář, osobní odpovědnost, užití interpersonálních a skupinových dovedností a reflexe skupinových procesů.¹³⁵

Skládkové učení

Skládkové učení je jednou z kooperativních metod. Při této metodě se žáci učí navzájem. Žáci čtou a studují svou část textu v „expertních skupinách“. V těchto skupinách si ověří, jak textu rozumějí ostatní, dohodnou se, co je v něm podstatné a vymyslí způsob, jak obsah předají spolužákům v „domovských skupinách“. Domovské skupiny se skládají z expertů na jednotlivé části studovaného tématu. Cílem je, aby všichni ve skupině ovládali téma ze všech studovaných textů.¹³⁶

¹³⁵ KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*, s. 183. – 184.

¹³⁶ Skládkové učení [online] Dostupné z URL: <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/skladankove-uceni> [cit: duben 2010 - březen 2013]

12 Tematické plány

Tematické plány jsem do své diplomové práce zařadila pro přehled mých konkrétních návrhů vyučovacích jednotek s regionální historií Klatov pro 1. stupeň ZŠ. Podle těchto návrhů jsem následně vytvořila praktické úkoly pro jednotlivé ročníky.

12. 1

Předmět Prvouka

1. ročník

Výstup	Učivo	Průřezové téma Mezipředmětové vztahy	Hodiny	Měsíc
Uvědomuje si roli školáka, vztahy ke spolužákům Orientuje se ve svém okolí	Škola, třída Chování ve škole a mimo školu Dopravní situace, cesta do školy Procvičování orientace	Osobnostní a sociální výchova Poznání okolního světa	8	Září
Poznej své město				
Seznamuje se s městem, ve kterém žije Dokáže si představit, jak město vypadalo kdysi a dnes	Orientace ve svém městě Obrázky Klatov kdysi a dnes	Vycházka ČJ - vypravování	2 1	Září
Poznává rostliny a živočichy Rozlišuje roční období	Podzim	Vztah k přírodě	7	Říjen
Orientuje se v rodinných vztazích Uvědomuje si správné chování	Společenské chování	Sociální rozvoj Mezilidské vztahy	8	Listopad
Rozlišuje roční období	Zima	Vztah k přírodě	7	Prosinec
Péče o své zdraví Pozná některé části těla	Lidské tělo	Sebepoznání	8	Leden
Orientuje se v čase	Rok, měsíce, orientace v čase	Morální rozvoj	6	Únor
Rozlišuje roční období	Jaro	Vztah k přírodě	9	Březen
Uvědomuje si hodnotu lidské práce	Výsledky lidské práce, odpočinek	Morální rozvoj	8	Duben
Poznává druhy rostlin a živočichů	Léto	Vztah k přírodě	8	Květen
Orientuje se ve svých zájmech	Volný čas, dovolená		8	Červen

12. 2

Předmět Prvouka

2. ročník

Výstupy	Učivo	Průřezové téma Mezipředmětové vztahy	Hodiny	Měsíc
Orientuje se v místě svého bydlíště Seznamuje se se základními pravidly silničního provozu	Opakování učiva z 1. ročníku Popis cesty do školy a zpět, uvědomění si nebezpečných míst Dopravní prostředky a značky	Osobnostní a sociální výchova Poznání okolního světa	8	Září
Sleduje a popisuje změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích Dokáže vyjmenovat měsíce v roce	Změny v přírodě	Poznání okolního světa	6	Říjen
Ví, co je to rodina Zná některé zvyky	Moje rodina Domov, byt, dům	Mezilidské vztahy Sociální rozvoj	7	Listopad
Poznej své město – Obec, město				
Seznamuje se s historickými památkami	<u>Historické památky</u>	Projekt PČ - výroba číselníku	2	Listopad
Dokáže hledat informace k projektu	Černá věž - proč se stavěla, věžní, hodiny, mučírna	Čj - pracovní list, tvořivé psaní	2	
	Jezuitský kostel, katakomby - kde se nachází, zajímavosti	M - slovní úlohy, pracovní list	2	
	barokní lékárna - co v ní mohou vidět			
	Bílá věž, Arciděkanský kostel - pověst o Mariánském obraze Městské muzeum kostel sv. Vavřince, dominikánský klášter			

Sleduje a popisuje změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích Zná některé zvyky a tradice	Proměny přírody v zimě Zimní měsíce, zimní sporty Adventní zvyky a obyčeje	Morální rozvoj	6	Prosinec
Seznamuje se se základními poznatky o lidském těle	Člověk - naše tělo	Osobnostní a sociální výchova	8	Leden
Dodrží základní hygienické návyky Seznamuje se se zaměstnáním svých rodičů	Hygiena a čistota Potraviny, výživa Kalendářní rok Práce a volný čas	Sociální rozvoj	8	Únor
Sleduje a popisuje změny v přírodě Zná některé zvyky a tradice	Proměny přírody na jaře Velikonoční zvyky a obyčeje		7	Březen
Seznamuje se s přírodním společenstvem louka, pole	Na louce, na poli Hospodářská zvířata	Poznání okolního světa	8	Duben
Seznámí se s přírodním společenstvem les, voda	V lese U vody a ve vodě	Poznání okolního světa	9	Květen
Sleduje a popisuje změny v přírodě	Proměny v přírodě v létě		6	Červen

12. 3

Předmět Prvouka

3. ročník

Výstup	Učivo	Průřezové téma Mezipředmětové vztahy	Hodiny	Měsíc
Orientuje se ve své obci podle vyznačených objektů Vyznačí na plánku místo svého bydliště a školy	Opakování učiva z 2. ročníku Místo, kde žijeme Naše obec, škola a její okolí Dopravní značky a kázeň	Poznání okolí bydliště a školy	10	Září
Začlenění obce do příslušného kraje Popisuje a změny v nejbližším okolí	Místo, kde žijeme Významné budovy v obci Znázornění obce Kulturní a sportovní život v obci	Poznání okolí bydliště a školy	13	Říjen
Začlení svou obec příslušného kraje Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině	Země, v níž žijeme	Poznání okolního světa	9	Listopad
Poznej své město - Lidé a čas				
Dokáže hledat infor. k projektu	<u>Historické památky</u>	Projekt, kooperace	9	Prosinec
Seznamuje se s his. památkami	Černá věž - rozměry, věžný	vycházka	2	
Sleduje rozdíl mezi minulostí a současností	Jezuitský kostel, jezuité	Čj - vyprávění, tvořivé psaní	2	
Vytváří v sobě vztah ke kulturním hodnotám	Radnice - k čemu sloužila	M - pracovní list	1	
Zná některé významné osobnosti města	<u>Znak města</u> – dříve a dnes <u>Významné osobnosti města</u> V. M. Kramerius, J. Klička, J. Vrchlický, J. Krejčí, B. Balbín	VV - kresba vlastního znaku	1	
	<u>Lidové názvy budov, sídlíšť a veřejných prostranství</u> např. Náměstí Rybníčky, Bouchalka, Jezuitský dvůr a další			

Využívá znalosti o lidském těle Chová se tak, aby neohrožoval své zdraví	Člověk a jeho zdraví	Osobnostní a sociální rozvoj	12 8	Leden Únor
Provádí jednoduché pokusy u známých látek Určuje společné a rozdílné vlastnosti látek Chová se tak aby neohrožoval své zdraví	Neživá příroda	Poznání okolního světa	11	Březen
Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích Roztřídí přírodniny a organismy podle určitých znaků	Rozmanitost přírody Živá příroda Neživá příroda	Poznání okolního světa Multikulturní výchova	13	Duben
Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	Rostliny	Osobnostní a sociální rozvoj	10	Květen
Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	Houby		12	Červen

12. 4
Předmět Vlastivěda
4. ročník

Výstup	Učivo	Průřezové téma Mezipředmětové vztahy	Hodiny	Měsíc
Určí a vysvětlí polohu svého bydliště vzhledem ke krajině a státu Vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury Rozlišuje hlavní orgány státní moci	Opakování učiva 3. ročníku Místo, kde žijeme Obec, okolní krajina Naše vlast	Výchova demokratického občana Občanská společnost a škola	8	Září
Určí světové strany podle mapy Rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map	Práce s mapou Poloha, rozloha Počet obyvatel ČR	Osobnostní a sociální rozvoj	8	Říjen
Vyhledává jednoduché údaje na mapách naší republiky	Povrch ČR Vodstvo	Osobnostní a sociální rozvoj	8	Listopad
Rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map Vyhledává typické regionální zvláštnosti	Města Počasí a podnebí	Výchova demokratického občana	4	Prosinec
Vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury Pracuje s časovými údaji	Půda a zemědělství Nerostné bohatství Životní prostředí České dějiny	Osobnostní a sociální rozvoj	9	Leden
Využívá různých informačních zdrojů pro pochopení minulosti Orientuje se v reáliích minulosti a současnosti naší vlasti	Keltové, Slované, Sámova říše Velkomoravská říše Konstantin a Metoděj	Výchova demokratického občana	6	Únor

Poznej své město				
Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik	Pravěk	Čj – vyprávění, dopis	1	Únor
	archeologické nálezy, mohyly kupecká stezka - vznik města	VV – kresba mohyly	1	
Využívá různých infor. zdrojů pro pochopení minulosti	Vláda přemyslovských knížat	Výchova demokratického občana	7	Březen
Rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti	Vláda přemyslovských králů Lucemburkové na českém trůnu	Osobnostní a sociální rozvoj	9	Duben
Poznej své město				
Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti a využitím regio. specifik	<u>Založení města</u>	Kooperace	4	Duben
	Přemysl Otakar II. práce s plánkem města <u>Městské opevnění</u> důvod stavby, ohoz, brány, hradební systém <u>Rozvoj města za Karla IV.</u> rozvoj řemesel právo míle, cechy	Práce s knihami, prac. ist PČ - Městské opevnění Dramatizace		
Využívá info. zdrojů k pochopení minulosti				
Rozeznává současné a minulé, orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti	Husitské války Král Jiří z Poděbrad Jagellonci na českém trůně	Výchova demokratického občana	9	Květen

Poznej své město				
Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti a využitím regio. specifik	Husitství v Klatovech společenské vrstvy, prodej odpustků, život	Pracovní list, tvořivé vyprávění Kooperace – práce s textem	2	Květen
Rozeznává současné a minulé, orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti	Vláda Habsburků Bitva na Bílé hoře	Výchova demokratického občana	6	Červen
Poznej své město				
Vytváří v sobě vztah k historickým hodnotám	Vláda Habsburků Jezuité Vojenská správa	Pracovní list VV - kresba postavy (Dragoun) Práce s textem, popis – sloh	2	Červen

12. 5

Předmět Vlastivěda

5. ročník

Výstup	Učivo	Průřezové téma Mezipředmětové vztahy	Hodiny	Měsíc
Rozeznává současné a minulé Využívá různých info. zdrojů pro pochopení minulosti	Opakování učiva ze 4. ročníku Osvícenství Tereziánské a josefínské reformy Národní obrození Romantismus	Multikulturní výchova Lidské vztahy	6	Září
Poznej své město				
Zná některé významné osobnosti města Vyhledává informace v knihách	<u>Vláda Marie Terezie</u> krajské město, kriminální soud germanizace	Kooperace Komunikace Učitel v roli, práce s plánkem	2	Září
Sleduje rozdíl mezi minulostí a současností	Revoluční rok 1848, 19. století	Osobnostní a sociální rozvoj	7	Říjen
Poznej své město – Města				
Seznamuje s významnými osobnostmi KT Vyhledává typické regionální zvláštnosti	<u>Založení gymnázia - studenti</u> J. Vrchlický, J. Thomayer a další <u>Spolkový život v Klatovech</u> Sokolský slet, Sokol, Šumavan, TJ Klatovy	Komunikace, dopis, rozhovor Čj – pracovní list Návštěva knihovny	1 1 2	Říjen
Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů	První světová válka vznik Československa T. G. Masaryk	Výchova demokratického občana	6	Listopad

Pracuje s časovými údaji	Doba okupace	Osobnostní a sociální rozvoj		
Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů	Druhá světová válka poválečný vývoj Vznik ČR	Výchova demokratického občana	5	Prosinec
Poznej své město				
Využívá různých informačních zdrojů pro pochopení minulosti	První sv. válka	Práce s textem, tvořivé psaní		
Orientuje se v reáliích minulosti a současnosti naší vlasti	Druhá sv. válka Období socialismu Rok 1989	Komunikace, kooperace Výchova demokratického občana	3	Prosinec
Poznej své město - shrnující projekt				
Vyhledává informace k projektu	Historické mezníky	Kooperace		
Využívá různých info. zdrojů	Historické památky	Přednášky		
Plánuje, organizuje svou práci a práci spolužáků	Významné osobnosti Lidové názvy budov, sídlišť	Komunikace, organizace Rozvoj osobnosti		Leden
Určí a vysvětlí polohu svého bydliště vzhledem ke krajině a státu	Evropa a svět	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	6	Leden
Vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách Evropy a polokouli	Evropské státy a jejich hl. města, EU, Německo Rakousko	Osobnostní a sociální rozvoj	5	Únor
Vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky	Slovensko, Polsko	Mezilidské vztahy		
Vyhledává typické regio. zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury	ČR Praha a střední Čechy	Osobnostní a sociální výchova	6	Březen
Vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky	Východní, severní, západní a jižní Čechy	Výchova demokratického občana	7	Duben

Vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury	Českomoravská vrchovina			
Vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky	Severní, střední a jižní Morava		6	Květen
Vyhledává typické regio. zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury	Brno			
	Závěrečné procvičování		6	Červen

13 Aplikace historie Klatov do vyučovací jednotky, její návrh pro 1. ročník

Prvouka

Téma: Klatováček

Cíl: Žáci na základě brainstormingu společně vytvoří smyšlenou postavu skřítky Klatováčka.

Časové rozvržení: 2 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: brainstorming, motivace, výklad

Organizační formy: hromadná, kooperace

Pomůcky: arch papíru, pastelky, fixy

Učitel žáky seznámí s postavou Klatováčka, kterého si následně sami vytvoří. Brainstormingem učitel zjistí, jak si žáci takového skřítky představují a navede je na možnou podobu této postavy.

Učitel vytvoří skupiny. Rozdělení může být provedeno na základě kamarádských vztahů, pohlaví, losování čísel, barev nebo podle data narození apod.

Následně žáci budou na arch papíru vytvářet postavu skřítky.

Je dobré po dokončení práce vytvořit z výkresů výstavu, ze které je možné vybrat po zhlédnutí výtvorů, toho skřítky, který bude třídu provázet po celý první stupeň historií Klatov.

Alternativou k této činnosti je skřítek Klatováček vytvořený samotným učitelem (viz Příloha č. 1).

Prvouka

Téma: Orientace ve svém městě

Cíl: Žáci se seznamují s městem, ve kterém žijí.

Budou schopni vyplnit pracovní list na základě vycházky.

Seznámí se s nejvýznamnějšími historickými památkami města.

Procvičí si orientaci v prostoru.

Časové rozvržení: 2 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: výklad, motivace, samostatná práce

Organizační formy: vycházka, hromadná

Pomůcky: pracovní list

1. alternativa „vycházka na Hůrku“

Vycházka má dvě stanoviště: 1. informační tabule č. 1, 2. severní strana Hůrky s výhledem na Husín. Z prvního stanoviště je krásný pohled na centrum města. Děti uvidí Černou věž, Jezuitský kostel, radnici, kostel sv. Vavřince, arciděkanský kostel a Bílou věž. Učitel může zmínit pověst o věžném, který žil na Černé věži a zvon Vondru. Jakou funkci plnila Bílá věž a co jiného žáci mohou na náměstí spatřit.

Z druhého stanoviště se naskytne pohled na Husín, u kterého se rozkládá mohylové pohřebiště z doby bronzové, učitel tento fakt může zmínit.

2. alternativa „vycházka na náměstí Míru“

K ideálnímu orientačnímu bodu této vycházky by mohla patřit kašna, která stojí přímo ve středu náměstí. Učitel pokládá otázky typu: co vidíte nahoře, dole, vlevo, vpravo. Je dobré zmínit i sochu Přemysla Otakara II., která je umístěna nad vchodem České spořitelny na klatovském náměstí. Dalším cílem vycházky je spatření Bílé věže a arciděkanského kostela.

Společné pro obě varianty:

Po návratu z vycházky každé dítě dostane pracovní list (viz Příloha č. 2.). Učitel dětem pokládá otázky typu: Co vidíš v levém horním rohu. Co se nachází v pravém dolním rohu apod. Tento list je dobré na konci práce zkontrolovat a porovnat zakreslené objekty. Poté si děti uchovají pracovní list na k tomu zvoleném místě, jelikož bude součástí závěrečné knihy vytvořené v 5. ročníku.

V této fázi je dobré provést hodnocení celé vycházky. Co žáci viděli a co nového se dozvěděli.

Prvouka

Téma: Klatovy kdysi a dnes

Cíl: Žáci si dokážou představit, jak vypadalo město kdysi.

Za pomoci obrázků města jsou schopni porovnat, jak vypadaly Klatovy dříve a jak vypadají dnes.

Časové rozvržení: 15 minut

Vyučovací metody: výklad, pozorování, rozhovor

Organizační formy: hromadná

Pomůcky: obrázky města (viz Příloha č. 3.)

Učitel si připraví obrázky města o dnešní a dřívější rozloze. Žáci budou tyto obrázky pozorovat a porovnávat, co se změnilo, o co se město rozrostlo.

14 Aplikace historie Klatov do vyučovací jednotky, její návrh pro 2. ročník

Integrovaný tematický celek

Téma: Klatovy

Cíl: Žáci se seznámí s historickými památkami ve svém městě.

Sledují rozdíly mezi minulostí a současností.

Vytváří v sobě vztah ke kulturním hodnotám.

Využívají různých informačních zdrojů k pochopení minulosti.

Časové rozvržení: 1 týden

Vyučovací metody: brainstorming, myšlenkové mapy, informačně-receptivní metody (výklad, vysvětlování, popis, ilustrace, učební pomůcky), reproduktivní metody (ústní reprodukce, čtení, psaní), praktická m., samostatná práce, motivace, fixace, diagnostika, didaktické hry

Organizační formy: frontální, individuální, kooperace

Hodnocení: klasifikace, slovní hodnocení, pochvaly, povzbuzení, odměny, tresty, hodnotící arch

Projekt

Téma: Muzeum

Cíl: Žáci si vytvoří vztah k historickým a kulturním hodnotám.

Žáci získají potřebné informace o městském muzeu a jsou schopni tyto vědomosti využít při výrobě plakátu.

Časové rozvržení: 1 týden

Vyučovací metody: názorná, slovní, motivační, myšlenková mapa, informačně-receptivní metody, samostatná práce, reproduktivní metody, diagnostika

Organizační formy: individuální, hromadná, kooperace

Pomůcky: arch papíru, fixy, pracovní listy, obrázky Klatov, týmový arch, hodnotící arch, dopis od Klatováčka

Organizace projektu

Děti se seznámí s projektem pomocí dopisu od skřítky Klatováčka (viz Příloha č. 4.), ze kterého se dozvědí, co se bude nadcházející týden dít.

Do třídy bude umístěn arch papíru, na který se pomocí rozhovoru s dětmi vytvoří myšlenková mapa (viz Příloha č. 5.). Z této mapy vyvstanou prioritní pojmy pro projekt - poloha a otevírací doba muzea, Barokní lékárna U Bílého jednorozce jako stálá expozice, zakladatel muzea a výstava – co vše se může v muzeu vystavovat.

Následuje rozdělení do skupin. Skupiny jsou tvořeny na základě vědomostí a schopností dětí. Každá skupina dostane týmový záznam (viz příloha č. 6.), do kterého se zaznamenají jména členů skupiny a jejich rolí (viz Příloha č. 5.). Žáci se mohou vžít do role mluvčího, který v případě potřeby hovoří za celou skupinu. Zapisovatele sepisujícího veškeré informace a znalosti do pracovních listů a záznamů. Měřiče času, který v případě potřeby měří čas, hlasitost koriguje hlídač hluku a nakonec role spojky, jež má za úkol dojít k učitelu pokaždé, pokud skupina čemukoli nerozumí. Skupiny si vyberou jedno z témat, ke kterému se připevní týmový arch se jmény.

Společně se stanoví pravidla, která děti dodržují po délku trvání projektu. Možný návrh pravidel: nehádat se, spolupracovat, pomáhat a naslouchat kamarádovi. Vše by mělo být připsáno k myšlenkové mapě, aby děti měly dohodnutá pravidla stále na očích.

Děti se seznámí s tím, kde mohou během celého týdne získávat informace - v knihách, na internetu, v informačním centru, při návštěvě městského muzea, rozhovorem s rodiči a pomocí dalších jiných zdrojů informací. K tomu se vyhradí místo, se kterým jsou děti seznámeny a kam po celý týden ukládají sesbíraný materiál (obrázky, texty, brožury apod.).

Na závěr této organizační hodiny je vhodné se ubezpečit, zda děti všemu rozumí a zda nepotřebují ještě něco vysvětlit. Tím se získá zpětná vazba.

Návštěva muzea – příprava

Den před návštěvou muzea doporučuji zajít do městského muzea, abychom zjistili, co děti doopravdy uvidí a s čím se seznámí. Paní průvodkyni je dobré upozornit, že jde o 2. ročník ZŠ. Důvodem je případné přizpůsobení prohlídky k věku dětí. Děti budou rovněž během prohlídky vyplňovat pracovní list (viz Příloha č. 7.). Před odchodem do muzea bychom měli dětem připomenout pravidla slušného chování a zopakovat, co budou mít v muzeu za úkol. Společně probereme pracovní listy a vysvětlíme případné otázky. Je vhodné připomenout pravidla pro skupinu a týmové role.

Při prohlídce bychom měli upozorňovat děti, aby nezapomínaly na vyplňování pracovního listu.

Po návratu z muzea děti dokončí pracovní list a společně shrneme celou návštěvu. Tím získáme zpětnou vazbu (viz Příloha č. 8.).

Během celého týdne doporučuji dětem připomínat, co mají za úkol, kde mají shánět informace - je to důležité zvláště u dětí, které s projektem nemají zkušenosti.

Závěr projektu

Ukončení projektu proběhne v týmech. Týmy vytvoří plakát na jejich zvolené téma a k tomu využijí získané a shromážděné informace a materiál.

Týmy se řídí pravidly a pracují se svými rolemi. Nakonec učitel společně s dětmi vyvěsí jejich práci na chodbě, kde ostatní mohou tento projekt shlédnout a získat nové informace (viz Příloha č. 5.).

Reakce dětí a postřehy

Při hodině, ve které proběhla organizační fáze projektu, byly děti velmi bystré a vnímavé (viz Příloha č. 5.). Reakce na Klatováčka byla pozitivní. Ptaly se, zda se jim také ukáže doopravdy a nejen na obrázku. Líbila se jim čepice ve tvaru Černé věže. Na místě byly otázky, zda Černou věž unese, jestli není spíš obr než skřítek, protože musí být velice silný.

Do skupin se rozdělily za pomoci paní učitelky, která děti znala z vědomostního hlediska. S tímto rozdělením neměly problém. Role a téma si děti rozdělily také bez problému. Jeden chlapec nechtěl být mluvčí, ale bylo mu vysvětleno, že si role v týmu mohou případně později vyměnit. Chlapec byl ujištěn, že role mluvčího není nijak složitá.

Na pravidla děti přišly samy, všechny s nimi souhlasily. Děti mi byly schopné převyprávět úkol a cíl tohoto projektu.

V polovině týdne jsme navštívili městské muzeum. Před odchodem ze školy byla dětem zopakována práce v týmech a byly jim předány pracovní listy.

Přestože jsem muzeum navštívila den předem a apelovala na paní průvodkyni, že přijdou děti 2. ročníku, vysvětlila, co bude obsahem pracovních listů a požádala ji, aby se pokusila svůj výklad přizpůsobit, paní průvodkyně svůj výklad vedla velmi odborně.

To způsobilo, že děti po chvíli přestal výklad bavit, což je pochopitelné. Děti i přesto získaly alespoň představu o tom, jak to v muzeu vypadá, co tam mohou vidět a kde se muzeum vůbec nachází.

Práce s pracovními listy byla zpočátku velice aktivní, postupem času však zájem ubýval z důvodu délky prohlídky.

Proto bych se pro příště pokusila paní průvodkyni osvětlit znalosti o historii dětí 2. ročníku. Případně ji den předem dodat samotný pracovní list, aby se seznámila s tím, s čím se v něm děti budou zabývat a důrazně bych stála za tím, aby svůj výklad omezila pouze na tyto body z pracovního listu. Tím by se prohlídka výrazně zkrátila.

Společně jsme zhodnotili návštěvu muzea ihned po návratu a tím získali zpětnou vazbu v písemné podobě.

Během celého týdne jsem neustále dětem připomínala jejich úkol, činnosti a aktivity, jelikož se mi zdálo, že má představa o pochopení projektu v organizační fázi byla jen zdáním.

V závěrečné části tohoto projektu měly děti za úkol vyhotovit plakát k jejich zvolenému tématu. Vyhledaly potřebné texty a obrázky z brožurek a výpisků jimi přinesených a uspořádaly vše na karton papíru (viz Příloha č. 5.). Myslím, že výsledné plakáty byly velice povedené. Na úplný závěr proběhlo hodnocení skupiny v podobě vyplnění hodnotících archů (viz Příloha č. 9., č. 10.).

Když se na tento projekt podívám zpětně: přestože děti s touto činností neměly do této doby žádné zkušenosti, byl projekt velice zdařilý a děti si odnesly mnoho nových vědomostí.

Prvouka

Učivo integrovaného tematického celku: Ciferník na Černé věži – opakování hodin

Cíl: V rámci opakování hodin se žáci seznámí s existencí dvaceti čtyř hodinovým číselníkem na Černé věži a s jeho obrácenými raříčkami.

Časové rozvržení: 15 minut

Vyučovací metody: didaktická hra, motivace, informačně-receptivní metody

Organizační formy: hromadná

Pomůcky: ciferníky, dopis

Na začátku hodiny by měla být provedena motivace například v podobě didaktické hry „hledání hodin“. Ciferníky jsou schované po třídě, děti na papír napíší čísla 1-6. Na signál začnou ciferníky hledat, zapamatují si, kolik je hodin, a jdou zapsat do lavice. Až budou mít všechny nalezené, určení žáci sesbírají ciferníky a postaví se před tabuli, kde proběhne společná kontrola.

Poté učitel předá dětem dopis od skřítky Klatováčka, pomocí kterého se blíže seznámí s hodinami na Černé věži (viz Příloha č. 11.).

Reakce dětí a postřehy

Didaktická hra se u dětí velice ujala. Měly možnost zvednout se z lavice a protáhnout se. Když se řeklo, že jim Klatováček poslal další dopis, jejich překvapený pohled vypovídal za vše. Po přečtení dopisu ve třídě začala diskuse týkající se obsahu. Největším překvapením byla informace o raříčkách, které jsou obrácené (ta, která ukazuje celé hodiny, dlouhá a ta, která ukazuje minuty je krátká).

Český jazyk

Učivo integrovaného tematického celku: Černá věž

Cíl: Žáci jsou na základě přečteného textu schopni vyplnit pracovní list.

Procvičí si druhy vět a psaní i/í a y/ý.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., fixace, diagnostika

Organizační formy: individuální, kooperace, hromadná

Pomůcky: pracovní list

Děti se rozdělí do týmů, které vznikly při organizaci projektu. Řídí se týmovými rolami. Dostanou připravený pracovní list, na kterém spolupracují (viz Příloha č. 12., č. 13.). Na závěr hodiny proběhne kontrola práce a učitel zjistí, co se děti pomocí pracovního listu dozvěděly.

Reakce dětí a postřehy

Jelikož byly děti již do skupin rozděleny při organizaci projektu, nebyl s tímto rozdělením žádný problém. Ve skupinách si zopakovaly své role, které se musely neustále připomínat, aby je svědomitě dodržovaly. Během práce byly děti velice zvědavé a ptaly se na různé otázky spjaté s Černou věží. Hodnocení proběhlo před tabulí, kde mluvčí skupiny prezentovali své vyplněné pracovní listy.

Matematika

Učivo integrovaného tematického celku: Slovní úlohy – barokní lékárna

Cíl: Žáci si procvičí zápis slovních úloh a jsou schopné vypočítat příklad s výsledkem v oboru do 100 bez přechodu přes 10.

Jsou schopni převyprávět, co se za pomoci obsahu slovní úlohy dozvěděli o barokní lékárně.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., fixace, diagnostika

Organizační formy: individuální, hromadná

Pomůcky: pracovní list

Každé dítě dostane pracovní list (viz Příloha č. 14., č. 15.), na kterém jsou slovní úlohy, tyto úlohy žáci samostatně vyřeší. Na konci této činnosti se pracovní listy společně zkontrolují a zjistí se, co se děti dozvěděly nového o barokní lékárně.

Reakce dětí a postřehy

Děti tento pracovní list vyplňovaly téměř celou hodinu. Po individuálním vypracování si děti listy zkontrolovaly ve dvojicích a poté následovala společná kontrola. Na závěr mi děti řekly, co mohou v barokní lékárně shlédnout, tím mi daly najevo, zda obsah slovních úloh pochopily.

Pracovní činnosti

Učivo integrovaného tematického celku: Výroba dvaceti čtyř hodinového ciferníku s obrácenými rafičkami

Cíl: Žáci jsou schopni vyrobit ciferník na základě předem zjištěných informací.

Časové rozvržení: 1 vyučovací jednotka

Vyučovací metody: brainstorming, praktická m.

Organizační forma: individuální, hromadná

Pomůcky: nakreslený kruh, patent, rafičky, pastelky

Každé dítě dostane předtištěný kruh, který má za úkol vystříhnout a správně rozvrhnout pořadí čísel. Ciferník žáci vybarví a ozdobí podle své fantazie. Nakonec do středu ciferníku udělají za pomoci učitele díрку a připevní rafičky.

Na závěr hodiny si samy děti vyzkouší, jak tyto hodiny fungují (ručička, která ukazuje celé hodiny je dlouhá a ta která ukazuje minuty, je krátká). Je dobré, aby si ciferníky děti předvedly a případně zhodnotily, udělaly si vlastní názor o své práci (viz Příloha č. 16.).

Reakce dětí a postřehy

Na tuto činnost se děti velice těšily. Chtěly si vyzkoušet princip fungování krátké a dlouhé rafičky na Černé věži. Je dobré kruh na čtvrtku a rafičky, které musí být dostatečně velké, aby se daly propíchnout hrotem obyčejné tužky, předpřipravit. Děti si hodiny vybarvily podle svého uvážení a rafičky vystřihly. Následovalo mé přičinění k činnosti, a to proděravění dírkou ve středu hodin a rafiček. Nejlepší je použít velmi ostrou obyčejnou tužku. Poté si děti těmito dírkami provlékly patent a rafičky připevnily k hodinám.

Na závěr jsem dětem říkala, kolik může být hodin, a oni mi to na vytvořených hodinách ukazovaly. Při této činnosti si dávaly pozor na princip velikosti rafiček stejně jako na Černé věži. Při této činnosti jsme si užili mnoho legrace.

Čtení

Učivo integrovaného tematického celku: Pověst o Mariánském obraze

Cíl: Žáci se pokusí zjistit od rodičů, jaká pověst se váže k Mariánskému obrazu.

Na základě zjištěné pověsti jsou schopni porovnat s verzí, kterou jim poskytne učitel.

Žáci jsou schopni ilustrovat tuto pověst.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: motivační, reprodukční, informačně-receptivní, brainstorming, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: vytištěná pověst o Mariánském obraze, nůžky, pastelky

Den předem je žákům zadán úkol zjistit od rodičů jednu z verzí pověsti o Mariánském obraze. Poté se pomocí rozhovoru zjistí, jak se jednotlivé verze shodují. Žáci porovnávají. Jednu z verzí dostanou v tištěné podobě (viz Příloha č. 17.), ale rozstříhanou. Mají za úkol ji složit podle čísel na druhé straně listu a přečíst si ji. Poté pověst ilustrují. Je zmíněn Arciděkanský kostel, ve kterém maketa tohoto obrazu visí dodnes.

Prvouka

Učivo integrujícího tematického celku: Historické památky Klatov

Cíl: Žáci se blíže seznámí s historickými památkami.

Jsou schopni historickou památku poznat a krátce o ni povyprávět.

Časové rozvržení: 20 minut

Vyučovací metody: informačně-receptivní, reprodukční, brainstorming, diagnostika, didaktická hra

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: obrázky historických památek (viz Příloha č. 18.)

Učitel si připraví obrázky historických památek. Dětem je ukazuje a oni se pokouší památky popsat (co vidí na obrázku). Učitel každý obrázek doplní zajímavým výkladem a odpovídá na zvědavé otázky.

Může se získat zpětná vazba didaktickou hrou. Po třídě jsou rozmístěny obrázky s historickými památkami. Děti si na kousek papírku napíší číslice 1 – 6. Na signál se rozejdou po třídě a obrázky hledají. Když najdou, zapamatují si, co vidí a jdou napsat na papír k příslušnému číslu, které má památka u sebe připsané.

Matematika

Učivo integrovaného tematického celku: Mučírna

Cíl: Žáci se seznámí s přítomností mučírny na Černé věži a dozvědí se, k čemu mučírna sloužila.

Jsou schopni vypočítat příklady v oboru do 100 bez přechodu přes 10.

Časové rozvržení: 15 minut

Vyučovací metody: informačně-receptivní, reproduktivní, motivační, fixační, diagnostická, didaktická hra

Organizační formy: individuální, hromadná

Pomůcky: pracovní list

Učitel může použít k motivaci hru „šibenice“. Jaký vztah má šibenice a mučírna? Na základě rozhovoru se žáci dozvědí informace o mučírně, která byla na Černé věži. Každý dostane pracovní list, kde je nakreslen kat s příklady (viz Příloha č. 19.). Úkolem je tyto příklady správně vypočítat. Nakonec si pracovní listy zkontrolují ve dvojici a následně dojde ke společné opravě. Učitel poté může zpětnou vazbou zjistit, co zajímavého se o mučírně dozvěděli.

Reakce dětí a postřehy

Hra „šibenice“ byla ve třídě velice oblíbenou již z dřívější doby. Děti byly schopny pojmenovat vztah mezi šibenicí a mučírnou. Jelikož jsme den před tím navštívili muzeum, kde byly vystaveny některé mučicí nástroje a katovské meče, děti vyjmenovaly i některé tyto artefakty a samy mi pokládaly otázky týkající se mučírny a Černé věže.

Kata s příklady na pracovním listě vypočítaly během chvíle, poté si kata ve dvojicích zkontrolovaly a následně proběhla společná kontrola.

15 Aplikace historie Klatov do vyučovací jednotky, její návrh pro 3. ročník

Projekt

Téma: Historické památky Klatov

Cíl: Žáci dokážou hledat potřebné informace k projektu.

Seznamují se s historickými památkami a vytváří v sobě vztah ke kulturním hodnotám.

Sledují rozdíl mezi minulostí a současností.

Časové rozvržení: 1 měsíc

Vyučovací metody: brainstorming, myšlenková mapa, informačně-receptivní metody, reproduktivní metody, motivace, diagnostika, praktická metoda, didaktická hra

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: arch papíru, psací potřeby, týmový záznam, hodnotící arch, šanony na přinesený materiál obrázky historických památek

Organizace projektu

Na začátek organizace učitel žáky s projektem seznámí. Jako motivaci je možné zvolit didaktickou hru, která byla aplikovaná již ve 2. ročníku. Po třídě jsou rozmístěny obrázky s historickými památkami (viz Příloha č. 18.). Děti si na kousek papírku napíší číslice 1 – 6. Na signál se rozejdou po třídě a obrázky hledají. Když najdou, zapamatují si, co vidí a jdou napsat na papír k příslušnému číslu, které má památka u sebe připsané.

Brainstormingem se zjistí, co se děti doposud o památkách dozvěděly, co znají.

Na viditelné místo ve třídě je umístěn arch papíru, kam se vepíše jednotlivé památky a všechny myšlenky, které jsou řečeny při brainstormingu. Tím vzniknou dílčí podtémata, kterým se budou jednotlivé skupiny věnovat.

Skupiny mohou být již stávající z předchozích projektů a kooperativního učení nebo se mohou zvolit jiné. Třída se může rozdělit podle kamarádkých vztahů, pohlaví, data narození, bydliště, zájmů nebo se mohou navzájem vylosovat. Existuje mnoho dalších způsobů rozdělení.

Pro tento projekt bych doporučila čtyři až pět skupinek, v Klatovech se nachází mnoho historických památek, na projekt mají dostatek času, a proto se budou moci věnovat více tématům, která se k sobě vážou.

Každá skupina dostane týmový záznam (viz Příloha č. 6.), kam vepíše svá jména a týmové role (mluvčí, zapisovatel, hlídač hluku, měřič času, spojka). Tento záznam se poté připevní k tématu, kterému se bude skupina následně věnovat a které si sama vybere.

Pokud nejsou stanovena pravidla z předešlých aktivit a činností, je dobré si pro projekt pravidla vytvořit. Tato pravidla je dobré připevnit na viditelné místo, aby je děti měly stále na očích a mohly s nimi pracovat.

Jsou zmíněny zdroje informací k danému tématu a místa, kde se tyto informace získají (informační centrum, knihy, internet, městské muzeum, průvodkyně po Klatovech, rodiče a další). Získané informace je dobré zdokumentovat. Pokud děti získají obrázky, brožury a další hodící se materiál, přinesou ho do školy na předem stanovené místo.

Je potřeba zmínit, k čemu tento projekt směřuje, co děti projektem získají a co z něho vyplýne. Výsledkem bude výroba maket jednotlivých historických památek s jejich popisem (např. Jsem vysoká 82 m. K mému vrcholu musíte vystoupat 226 schodů. Mám černou barvu, protože.....). Tyto makety se následně mohou vystavit na chodbě, aby mohly ostatní třídy získat nové informace.

Na konec organizační hodiny je dobré se zeptat, zda děti všemu rozumějí a nepotřebují ještě něco vysvětlit.

Během celého měsíce bych doporučila zjišťovat průběh projektu. Každý týden během hodiny prvouky, žáci sdělí, co se dozvěděli, kde již byli, co získali za materiál, apod. Učitel získá zpětnou vazbu o práci ve skupině pomocí hodnotícího archu (viz Příloha č. 9.)

a v případě jakéhokoliv problému může vhodně zasáhnout.

Dalším možným výsledkem projektu by mohla být tvorba místnosti, kde žil věžný na Černé věži. Během měsíce by se tento úkol sdělil celé třídě v podobě vyprávění. Žáci by na tomto základě vytvořili pojmové mapy, kde hlavním tématem by byla místnost věžného. Rozdělili by si činnosti, které by tato aktivita vyžadovala, např. vytýčení obytné místnosti, doprava pitné vody, potravy, zaopatření hygieny atd. Děti si mohou pro tvorbu místnosti donést z domova vše, co považují za potřebné a vztahuje se k tomuto tématu. Je možné využít dalších zdrojů k detailnějšímu popisu místnosti.

Doporučila bych vyhradit alespoň 1 vyučovací hodinu, při které se děti budou plně věnovat výstavbě obytné místnosti. Jejich aktivitě, kreativitě a fantazii se meze nekladou.

Výsledek práce je dobré prezentovat paralelní třídě, ale i ostatním ročníkům, které se budou moci vžít do role věžného.

Prvouka

Téma: Znak města

Cíl: Žáci se rozhovorem se svými rodiči pokusí zjistit aktuální podobu městského znaku.

Porovnájí současný znak se dřívějším znakem Klatov.

Seznámí se s pověstí o městském znaku.

Pokusí se o inovaci současného znaku.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: brainstorming, informačně-receptivní m., motivace, praktická metoda

Organizační formy: hromadná, kooperace, individuální

Pomůcky: obrázek znaku města současný a dřívější, předkreslený znak pro skupiny

Je zadán badatelský úkol, aby žáci do druhého dne doma zjistili, jak vypadá současný znak města Klatov. Mohou se zeptat rodičů, svého širokého okolí, využijí internet nebo knihy.

Následující den proběhne brainstorming na toto téma. Do třídy budou přineseny obrázky jak současného, tak dřívějšího znaku z 19. století pro porovnání (viz Příloha č. 20.). Zmíní se pověst, která se váže ke staršímu znaku města.

Třída se rozdělí do skupin, které budou mít za úkol zinovovat současný městský znak (viz Příloha č. 21.). Je důležité žáky upozornit na to, aby znak měl historickou myšlenku.

Výsledek práce se okopíruje a bude vložen do desek k tvorbě knihy.

Prvouka

Téma: Místní významní rodáci a osobnosti

Cíl: Pomocí skládkového učení se žáci dozvědí, jaké významné osobnosti se pojí s městem.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: didaktická hra, informačně-receptivní m., reproduktivní m.

Organizační formy: skládkové učení, hromadná, individuální

Pomůcky: texty týkající se významných osobností (viz Příloha č. 22.)

Třída se losováním rozdělí do skupin. Žáci si budou losovat jména osobností, kterým se budou během hodiny věnovat. Proběhne skládkové učení, kde děti zjistí základní informace o významných osobnostech Klatov. Po návratu z expertních skupin do domácích si děti převypráví životy těchto osobností. Mohou si pomocí myšlenkové mapy utřídit získané informace.

Znalost informací si ověří didaktickou hrou s názvem „Kdo jsem?“. Skupiny budou představovat právě tu osobnost, kterou si její členové na začátku hodiny vylosovali.

Každý člen si připraví jednu až tři věty o této osobě. Skupina poté předstoupí před ostatní a bude tyto věty prezentovat. Ostatní mají za úkol uhodnout, kterou významnou osobnost Klatov představuje.

Myšlenkové mapy budou vloženy do desek k tvorbě knihy.

Prvouka

Téma: Lidové názvy budov, sídlišť a veřejných prostranství

Cíl: Žáci se seznámí s lidovými názvy míst v jejich městě.

Získají potřebné informace od svých rodičů.

Napiší, co si představují pod slovním spojením „lidový název“.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: didaktická hra, informačně-receptivní m., power pointová prezentace, reproduktivní m., brainstorming, pojmová mapa

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: power pointová prezentace (viz Příloha č. 23.)

Badatelský úkol – zjistit rozhovorem od rodičů, zda ví, kde se nachází Betonka, Bouchalka, Korálkov (Jezuitský dvůr), bývalé KSČ, U klatovské panenky.

Následující den se s těmito zjištěnými informacemi bude pracovat.

Na tabuli je napsáno slovní spojení „lidový název“. Děti budou postupně chodit psát na tabuli, co by mohlo toto slovní spojení znamenat. Poté je uveden pravý význam.

Pomocí brainstormingu se zjistí, co se děti doma dozvěděly. K tomu bude promítána power pointová prezentace s těmito místy, jak vypadaly v minulosti a jak vypadají dnes, doplněná o vyprávění, jak vznikly lidové názvy těchto míst. Je dobré porovnat obrázek místa z minulosti a současnosti.

Prvouka + Český jazyk

Téma: Lidové názvy budov, sídlišť a veřejných prostranství

Cíl: Žáci vyplní pracovní list.

Jsou schopni popsat, co vidí na obrázku a říct, kde se místo nachází.

Porovnají obrázek z minulosti s obrázkem ze současnosti.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., didaktická hra, motivace

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: power pointová prezentace, pracovní list, vytištěné obrázky k didaktické hře

Do lavic se rozdají pracovní listy. Dětem je promítnuta power pointová prezentace (viz Příloha č. 23.). U každého snímku se zastaví a pokládají se otázky: Co vidíte na obrázku? Kde se toto místo nachází?.

Po zhlédnutí každého snímku prezentace pracují děti ve dvojicích s pracovním listem (viz Příloha č. 24.) Po práci na textu k danému místu v pracovním listu je pomocí prezentace odhaleno, jak toto místo vypadalo dříve. Doporučila bych slovní porovnání místa v současnosti a minulosti.

Je možné využít didaktické hry. Žáci dostanou do čtveřic obrázky míst s lidovým názvem (viz Příloha č. 25.), jak vypadaly dříve. Po třídě jsou poschovávány obrázky těchto míst ze současnosti, na kterých je připsáno číslo. Děti na signál chodí po třídě a tyto obrázky hledají, po nalezení jdou do lavice, a pokud ví, připsají číslo z obrázku současnosti k obrázku z minulosti.

Český jazyk

Téma: Lidový název naší školy

Cíl: Žáci jsou schopni vymyslet lidový název pro naši školu.

Napíší krátké vyprávění o tom, proč by školu pojmenovali právě tímto lidovým názvem.

Časové uspořádání: 2 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: brainstorming, reproduktivní m., diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: volný list papíru, sešit

Připomene se význam slovního spojení „lidový název“. Je řečena otázka k zamyšlení: Jaký lidový název byste přiřadili naší škole a proč. Po chvíli na přemýšlení je dobré použít metodu brainstorming, kterou se zjistí, zda se myšlenky ubírají správným směrem.

Poté následuje sepsání myšlenek do souvislého textu na volný list papíru. Učitel může na tabuli napsat slova, která byla řečena při brainstormingu a která mohou být nápomocna při psaní textu. Po dokončení práce na volný list papíru jsou texty učitelem zkontrolovány. Opravený text je přepsán do sešitu. Je možné tuto konečnou verzi ohodnotit.

16 Aplikace historie Klatov do vyučovací jednotky, její návrh pro 4. ročník

Vlastivěda

Téma: Pravěk

Cíl: Žáci se za pomoci dopisu od skřítky Klatováčka dozvědí, co se na území Klatov dělo v době pravěku.

Převypráví obsah dopisu a reagují na otázky pokládané učitelem.

Vymyslí podobu vnitřku mohyly a jsou schopni ji nakreslit.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: brainstorming, reproduktivní m., informačně-receptivní m., motivace, power pointová prezentace

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: power pointová prezentace, arch papíru, pastelky

Do třídy bude přinesen dopis od skřítky Klatováčka (viz Příloha č. 26.). Děti se při čtení dopisu vystřídají. Pro utřídění informací se promítne power pointová prezentace (viz Příloha č. 27.), která bude obohacena o rozhovor s dětmi.

Na posledním snímku prezentace je obrázek povrchové podoby mohylového pole u Husína. Na základě vysvětlení co je to mohyla, se dětem položí otázka k zamyšlení: „Jak mohyla vypadá uvnitř?“. Pomocí brainstormingu se zjistí představa o možné vnitřní podobě mohyly. Na tomto základě se rozdá arch papíru a dětem se sdělí úkol nakreslit mohylu.

Na závěr by bylo dobré provést prezentaci výkresů a jejich porovnání. Výkresy budou vloženy do desek k tvorbě knihy.

Vlastivěda

Téma: Založení města

Cíl: Žáci zjistí původ jména jejich města.

Četbou textu a metodou INSERT se dozvědí základní informace o založení samotného města.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: brainstorming, pojmová mapa, metoda INSERT, informačně-receptivní m., reproduktivní m., diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: text o založení města, plánek, arch papíru

Badatelský úkol - děti se pokusí zjistit rozhovorem se svými rodiči nebo nahlédnutím do literatury a internetu, jak vzniklo jméno jejich města.

Následující den se brainstormingem zjistí, co se děti dozvěděly. Získané informace se porovnají pomocí rozhovoru.

Třída se rozdělí do skupin, které mohou být stávající z předešlých činností nebo se mohou vytvořit nové. Do skupiny bude dán text, následně proběhne tiché čtení a využije se metoda INSERT (viz Příloha č. 28.).

Pro utřídění myšlenek ve skupinách budou vytvořeny pojmové mapy s hlavním tématem „založení města“.

Doporučila bych získat zpětnou vazbu otázkami: Proč se Přemysl Otakar II. rozhodl založit trhovou ves Klatova? Kde se rozprostírala původní ves? Ukaž na plánu. Z jakého důvodu se vsi začalo Klatovy a ne Klatova? Kdo založil královské město Klatovy a kdy? Proč si myslíte, že Klatovy byly zpočátku německým městem? Pojmové mapy a text o založení města bude okopírován a uložen do desek k tvorbě knihy.

Vlastivěda

Téma: Opevnění města

Cíl: Získají informace o historickém opevnění města.

Jsou schopni spolupráce a přiměřené komunikace v kooperativních skupinách.

Vytvoří pojmové mapy na základě získaných informací.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: pojmová mapa, informačně-receptivní m., reproduktivní metody, diagnostika

Organizační formy: skládkové učení, hromadná, individuální

Pomůcky: text ke skládkovému učení (viz Příloha č. 29.), arch papíru

Vytvoří se skupiny pro skládkové učení. Tato činnost se bude věnovat podtématům: důvod stavby, hradební systém, ochoz a brány, opevnění v době Marie Terezie, opevnění v době 19. století. Po návratu z expertních skupin do domovských se získané informace mohou utřídit a dovysvětlit díky pojmové mapě. Tyto pojmové mapy se okopírují pro každého člena skupiny a budou vloženy do desek pro tvorbu knihy.

Pracovní činnosti

Téma: Opevnění města

Cíl: Na základě získaných informací jsou žáci schopni vytvořit městské opevnění.

Získají názornou představu o podobě hradeb.

Časové rozvržení: 2 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., praktická m., motivace

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: různě veliké krabice, různě tvarované krabice, nůžky, pastelky, fixy, lepidlo, izolepa

V této vyučovací jednotce bude vytvořena jednoduchá maketa opevnění města. Jednotlivé skupiny ze skládkového učení k tématu opevnění města se mezi sebou domluví, kdo jaký materiál přinese a jaká skupina bude vytvářet jakou část opevnění.

Po dokončení práce se městské opevnění vystaví a je možné jej doplnit o makety historických památek, které byly vyrobeny ve 3. ročníku.

Vlastivěda

Téma: Rozvoj města za Karla IV.

Cíl: Žáci se seznámí se životem v Klatovech v době vlády Karla IV.

Na základě stručného popisu jsou schopni zdramatizovat jimi vylosované řemeslo. Získají představu o možném povolání v minulosti, které jsou schopni porovnat se současným.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: dramatizace, informačně-receptivní m., motivace, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: papírky s řemesla (viz Příloha č. 30.)

Učitel žáky seznámí se životem, který klatovští obyvatelé vedli za vlády Karla IV.

Dvojice si vylosují svá řemesla, která předvedou pomocí živého obrazu. Jde o tato řemesla: kovář, provazník, tesař, nožíř a mečíř, soukeník, krejčí, švec, kožešník, postříhač. Náplň práce řemeslníka se žáci pokusí vymyslet sami, pro kontrolu správného mínění, se mohou zeptat učitele. Budou mít dostatek času na přípravu živého obrazu. Je možné využít jakéhokoliv předmětu nebo materiálu pro konkrétnější představu. Při prezentaci živých obrazů ostatní hádají, o jaké řemeslo by mohlo jít.

Po dokončení dramatizace proběhne rozhovor na téma, zda se s těmito řemesly mohou setkat i v dnešní době, případně jaký stroj, nástroj nebo jiné řemeslo ho nahradilo. Učitel má možnost získat od dětí jejich představu o budoucím povolání. Také je zmíněn pojem cech a právo míle.

Vlastivěda

Téma: Husitství v Klatovech, Jiří z Poděbrad

Cíl: Žáci si upevní znalosti o husitství a seznámí se s tím, co se v této době událo v Klatovech.

Časové rozvržení: 60 minut

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., motivace, diagnostika, myšlenková mapa

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: PC, power pointová prezentace, pracovní listy, texty o husitství v Klatovech, lístečky, kde je popsán život J. Husa

V úvodu hodiny proběhne brainstorming na téma husitství. Promítne se power pointová prezentace (viz Příloha č. 31.), kde bude k vidění mistr Jan Hus, kalich a sudlice. Děti si tím zopakují již probrané učivo.

Do dvojic dostanou list papíru. Jejich úkolem je vytvořit pojmovou mapu na toto téma. Poté se dvě dvojice spojí v jednu čtveřici, ve které si doplní chybějící informace z pojmové mapy od druhé dvojice. Pro následující práci se vybere jedna pojmová mapa, na druhou stranu této mapy složí lístečky se životem Jana Husa tak, jak postupovaly jednotlivé události jeho života za sebou a nalepí je (viz Příloha č. 32.).

Třída zůstává ve vytvořených čtveřicích. Dostanou text vyjmutý z knihy (viz Příloha č. 33.), které se váží k husitství v Klatovech. Jejich úkolem je tyto texty přečíst a na základě získaných informací vyplnit pracovní list (viz Příloha č. 34., č. 35.).

Na závěr této činnosti by měla proběhnout kontrola pracovních listů, například ve formě rozhovoru, tím by učitel získal zpětnou vazbu.

Učitel představí činnost „vyprávění na pokračování“. Řeč bude o bohatých a chudých občanech v Klatovech. Učitel toto vyprávění začne například větou: Na klatovském předměstí rostla chudoba. Pan Koliba žil se svou ženou a 6 dětmi Děti na tyto věty naváží dalšími větami tak, aby dávaly smysl. Tato činnost rozvíjí fantazii, slovní zásobu, myšlení a empatii.

Na závěr doporučuji provést hodnocení, zda se děti dozvěděly něco nového o tématu husitství.

Reakce dětí a postřehy

Tento návrh pro vyučovací hodinu jsem aplikovala v 5. ročníku v rámci opakování učiva o husitství. Díky této zkušenosti jsem přesvědčena, že je možné využít tento způsob aplikace učiva v rámci opakování ve vyšším ročníku obohacené o učivo týkající se historie Klatov.

Práce v této třídě měla rychlejší spád a děti lépe spolupracovaly než ve 2. ročníku, kde jsem též aplikovala návrh vyučovací jednotky. Je to tím, že děti byly starší, pozornější a hlavně měly zkušenosti s kooperací a se všemi jejími pravidly.

Seznámila jsem třídu s novou vyučovací metodou - myšlenkovou mapou (viz Příloha č. 36.). Tuto metodu doposud neznaly, a proto se toto promítlo i do některých výsledných myšlenkových map v podobě neuspořádaných myšlenek. Myslím, že kdyby se této metodě věnovaly déle, jistě by si její princip rychle osvojily.

Rozdělení třídy proběhlo bez problému. Nejprve žáci utvořili dvojice podle zasedacího pořádku a poté se spojily dvě libovolné dvojice v jednu čtveřici.

Práce s pracovními listy (viz Příloha č. 37.) byla zapotřebí doplnit o informace, které pomohly ke správné odpovědi, například: kde leží dominikánský klášter a jaké budovy se nacházejí okolo něj.

Provedla jsem kontrolu pracovních listů za pomoci rozhovoru.

Činnost vyprávění na pokračování se během chvíle stala oblíbenou. Děti využily svou fantazii, slovní zásobu a získané znalosti s tematickou přesností.

Pro získání zpětné vazby jsem položila pár zjišťovacích otázek.

Vlastivěda

Téma: Vláda Habsburků, jezuité

Cíl: Žáci se dozvědí nové informace o životě ve svém městě za vlády Habsburků.

Za pomoci výukové metody „učitel v roli“ jsou schopni vyplnit pracovní list.

Díky power pointové prezentaci získají představu o majetku jezuitského řádu v Klatovech.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: učitel v roli, informačně-receptivní m., reproduktivní m., diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: power pointová prezentace, text pro metodu učitel v roli, pracovní list

Hodina se zahájí výkladem o životě ve městě za vlády Habsburků.

Učitel se vžije do role jezuity (viz Příloha č. 38.), který společně s ostatními přichází do města. Žáci dostanou do dvojic pracovní list (viz Příloha č. 39.), který vyplní na základě získaných informací z vyprávění. Vyprávění může být doplněno o promítání power pointové prezentace (viz Příloha č. 40.). Je možné pracovní listy po dokončení překontrolovat ve čtveřici a následně proběhne společná kontrola. Tento pracovní list bych doporučila okopírovat a vložit do desek pro tvorbu knihy.

Český jazyk – sloh

Téma: Popis dragouna

Cíl: Žáci popíší postavu dragouna, kterou vidí na obrázku.

Popis provedou se všemi pravidly, který tento slohový styl vyžaduje.

Ilustrují svůj text.

Jsou schopni ohodnotit své spolužáky.

Časové rozvržení: 2 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., motivace, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: volný list papíru, sešit, obrázek dragouna, pastelky

Výkladem o vzniku klatovských kasáren a o založení stálé vojenské posádky v Klatovech bude započata celá dvouhodinová výuka.

Bude ukázán obrázek dragouna (viz Příloha č. 41.). Žáci budou popisovat, co vidí.

Pro správný postup psaní popisu je dobré připomenout pravidla, kterými se žáci mají řídit.

Samotný popis žáci nejprve provedou na volný papír. Po kontrole učitelem tento výsledný text přepíší do sešitu. Na závěr si děti zahrají na ilustrátora a sebou vytvořený text doplní o obrázek samotného dragouna.

Na konec hodiny je dobré provést prezentaci vytvořených textů spolu s ilustrací. Prezentující žák ohodnotí sám sebe a ostatní mohou vyjádřit vlastní názor.

17 Aplikace historie Klatov do vyučovací jednotky, její návrh pro 5. ročník

Vlastivěda

Téma: Život v Klatovech za vlády Marie Terezie

Cíl: Žáci se seznámí s tím, jak žili jejich předkové za vlády Marie Terezie na území Klatov.

Jsou schopni vysvětlit pojem germanizace.

Umí aplikovat anglický jazyk pro změnu některých názvů částí města.

Časové rozvržení: 60 minut

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., učitel v roli

Organizační formy: hromadná, kooperace, individuální

Pomůcky: text pro metodu „učitel v roli“ (viz Příloha č. 42.), pracovní list a plánec Klatov (viz Příloha č. 43.)

Učitel se vžije do role Marie Terezie, žáci hádají, kterou osobu učitel představuje. Tato vyučovací metoda bude doplněna o rozhovor objasňující důležité pojmy.

Další činností bude přejmenovat části města, ulice, obchody apod. do cizího jazyka, jelikož za vlády Marie Terezie proběhla germanizace Klatov. Z důvodu absence povinné výuky německého jazyka na 1. stupni se žákům vysvětlí pojem germanizace a úkol spočívající v nalezení vhodných názvů pro ulice, obchody apod. v anglickém jazyce, které nahradí současné názvy. Pro tuto činnost se třída rozdělí do skupin pro kooperaci a dostanou pracovní list včetně plánu Klatov. Pracovní list se stává součástí desek pro vytvoření knihy.

Vlastivěda

Téma: Významné osobnosti Klatov

Cíl: Žáci si zopakují již získané znalosti ze 4. ročníku, týkající se významných osobností města.

Jsou schopni vyplnit pracovní list na základě textu.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: brainstorming, informačně-receptivní m., reproduktivní m., diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: pracovní list (viz Příloha č. 44.)

Vyučovací hodina bude započata brainstormingem, pomocí kterého se zjistí kvalita již získaných znalostí ze 4. ročníku, týkající se osobností Klatov. Brainstorming bude doprovázen rozhovorem.

Do dvojic se rozdají pracovní listy s dalšími významnými osobnostmi Klatov. Pracovní list se vyplní, následně zkontroluje ve čtveřici a poté je dobré provést společnou kontrolu, kdy učitel získá zpětnou vazbu. Pracovní list rozkopíruje a vloží do desek pro tvorbu knihy.

Vlastivěda

Téma: Založení gymnázia

Cíl: Seznámí se s okolnostmi, které vedly k založení gymnázia v Klatovech.

Vyjmenují významné osobnosti, které studovaly na gymnázium.

Znají ty osobnosti, které se v Klatovech narodily a které se přistěhovaly.

Své získané znalosti si osvojí za pomoci přesmyček.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: brainstorming, informačně-receptivní m., reproduktivní m., motivace

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: lístečky se jmény významných osobností, pracovní list (viz Příloha č. 45.),
dopis od J. Vrchlického (viz Příloha č. 46.)

Učitel do třídy přinese dopis od J. Vrchlického, který děti seznámí se založením gymnázia a s jeho studenty, významnými osobnostmi Klatov.

Na základě brainstormingu, kdy učitel zjistí, co se žáci z dopisu dozvěděli a co si zapamatovali z předešlé hodiny, uspořádají významné osobnosti podle toho, zda v Klatovech studovaly, narodily se nebo se přistěhovaly. Budou přineseny lístečky s těmito osobnostmi a společně s učitelem je třída rozdělí pod příslušný nadpis. Tuto činnost bych doporučila provést např. na koberci nebo na jiném místě, kde se žáci cítí uvolněně. Myslím, že provedené rozdělení je dobré připevnit např. na magnetickou tabuli.

Pro upevnění získaných znalostí je možné využít pracovního listu s přesmyčkami, který dostane každý žák. Na konci hodiny je překontrolován a vložen do desek k vytvoření knihy.

Český jazyk

Téma: Jaroslav Vrchlický

Cíl: Žáci si zopakují již získané znalosti o J. Vrchlickém.

Seznámí se pomocí pracovního listu s knihou „Začarovaný tatrmánek“ od J. Vrchlického.

Utvoří si a uvědomují si vztah k městské knihovně.

Časové rozvržení: 3 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., motivace, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální, vycházka, kooperace

Pomůcky: pracovní list (viz Příloha č. 47.)

Hodina je zahájena rozhovorem s cílem zjistit získané znalosti o J. Vrchlickém. Poté do dvojice budou rozdány pracovní listy, na kterých budou pracovat po zbytek vyučovací hodiny. Jelikož na pracovním listu pracuje celá skupina, ilustrace proběhne individuálně a každý člen si svůj výkres přiloží k okopírovanému listu. Na závěr proběhne hodnocení správného vyplnění pracovních listů, které budou umístěny do desek k vytvoření knihy.

Tuto hodinu lze využít i jako motivaci k návštěvě městské knihovny, kde žáci mohou dohledat další literaturu J. Vrchlického a na místě si společně přečíst nějaký úryvek. Samozřejmě, že na závěr této návštěvy by proběhlo její slovní zhodnocení a tím získání zpětné vazby.

Vlastivěda

Téma: Spolkový život ve městě

Cíl: Utvoří si představu o spolkovém životě ve svém městě.

Seznámí se se spolky, které mohou navštěvovat i v dnešní době.

Časové rozvržení: 15 minut

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m.

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: obrázky spolkového života ve městě (viz Příloha č. 48.)

Učitel za pomoci rozhovoru žákům objasní pojem spolkový život a v jakém období se tento život nejvíce rozmohl. Je dobré se zeptat, zda stále jsou v dnešní době tyto spolky a zda je někdo navštěvuje apod. Naskytuje se možnost ukázat obrázky událostí, které jsou spojené se sokolským životem ve městě.

Vlastivěda

Téma: 1. světová válka až 2. světová válka v Klatovech

Cíl: Žáci dostanou představu o událostech za 1. sv. v. a 2. sv. v., které se odehrály v Klatovech a jsou schopni je převyprávět.

Časové rozvržení: 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., INSETR, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: text pro metodu INSETR (viz Příloha č. 49.)

Třída se rozdělí do skupin, pokud není rozdělena z předešlých činností. Každá skupina dostane příslušný text, který bude mít za úkol přečíst, provést metodu INSERT a následně odpovědět na otázky. Po dokončení práce proběhne prezentace jednotlivých skupin před tabulí a tím se zkontrolují pracovní listy.

Vlastivěda

Téma: Období socialismu v Klatovech

Cíl: Žáci pomocí rozhovoru se svými blízkými získají informace o období socialismu ve městě.

Získané znalosti jsou schopni využít při popisu obrázku z dané doby.

Časové rozvržení: 20 minut

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., brainstorming, motivace, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: obrázky z období socialismu na území Klatov (viz Příloha č. 50.)

Badatelský úkol – zjistit doma od svých rodičů a prarodičů, co se událo v Klatovech v době socialismu. Druhý den za pomoci brainstormingu učitel zjistí získané informace, nadále je využije v popisu událostí na obrázcích z této doby a porovnání situace minulosti a současnosti.

Vlastivěda

Téma: Porevoluční léta v Klatovech

Cíl: Žáci získají potřebné informace k tomuto tématu pomocí vlastní komunikace s příbuznými.

Na základě získaných znalostí jsou schopni porovnat na obrázcích minulost a současnost.

Ovládají didaktickou hru „loto“ se všemi jejími pravidly.

Časové rozvržení: 1 týden pro získání informací, 1 vyučovací hodina

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., didaktická hra, motivace, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: karty na hru „loto“ (viz Příloha č. 51.)

V předešlých hodinách žáci zjistili, jak město vypadlo před rokem 1989 a jejich týdenním úkolem bude zjistit, jak se město od té doby změnilo. Co bylo zbouráno a za jakým účelem, co bylo postaveno a na jakém místě apod. Tyto informace mohou získat pomocí komunikace s rodiči, prarodiči nebo při vycházce apod. Získané informace si zapamatují nebo zapíší a podělí se o ně na konci týdne při vyučovací hodině, kdy učitel povede rozhovor na toto téma.

Na závěr vyučovacích hodin s tématy: 1. sv. v., 2. sv. v., období socialismu a porevoluční léta je možné získané informace upevnit ve čtveřici pomocí didaktické hry „loto“ se stejnými pravidly jako u klasické hry „loto“.

Projekt

Téma: Klatovy

Cíl: Žáci si utřídí znalosti o historii Klatov.

Uvědomují si a utváří se vztah k historickým hodnotám.

Získávají potřebné informace k práci na projektu.

Jsou schopné spolupráce a komunikace ve skupinách.

Vytvoří plakáty na základě získaných informací a potřebného materiálu.

Časové rozvržení: 1 měsíc

Vyučovací metody: brainstorming, informačně-receptivní m., reproduktivní m., diagnostika, motivace, fixace

Organizační formy: hromadná, individuální, kooperace

Pomůcky: arch papíru, týmový záznam (viz Příloha č. 6.), list pro skupinové hodnocení (viz Příloha č. 9.), šanony pro ukládání získaného materiálu, dopis od Klatováčka (viz Příloha č. 52.), pastelky, fixy a další.

Organizace projektu

Tento projekt je vyvrcholením pětiletého snažení předat žákům historickou stránku Klatov. Žáci by měli samostatně využívat pro vypracování projektu již získané a osvojené znalosti.

Žáci by se na začátku této organizační hodiny měli řádně namotivovat, a to např. dopisem od skřítky Klatováčka.

K samotné organizaci je možné pozvat průvodkyni po Klatovech, která bude doplňovat brainstorming, kterým se zjistí, co vše již žáci vědí o historii Klatov. Myslím, že je dobré se žáků zeptat, zda by je na historii Klatov zajímalo něco výjimečného, o čem za celých pět let nebyla řeč.

K tomu se může využít přítomnost paní průvodkyně, kterou vystavíme zvědavým otázkám a která může děti navést na různá, doposud nezmíněná, zajímavá místa Klatov. Z brainstormingu vyplynou prioritní podtémata projektu, jejichž součástí může být i téma, které by zajímalo samotné žáky, kterému by se věnovala buď celá třída podle zájmu, nebo konkrétní skupina žáků. Tato podtémata jsou nutná zapsat na arch papíru. Mezi podtémata je možné zařadit: historické památky, pověsti o Klatovech, historické mezníky v životě města Klatov, významné osobnosti města, zajímavosti apod.

Třída se rozdělí do skupin podle různých možných kritérií, pokud třída rozdělena nebyla již dříve. Skupiny obdrží týmové záznamy, kam vepíší svá jména a role. Tyto záznamy je dobré připevnit k podtématům, která si jednotlivé skupiny vyberou.

Poté učitel zdůrazní zdroje pro získání informací a místo, kam materiál mohou ukládat.

Důležité je zmínit cíl, výstup, výsledek celého projektu. Tento projekt je možné ukončit plakáty, které se vystaví na oči veřejnosti.

Jelikož by měl být tento projekt podnikem samotných žáků, oni sami by měli určovat obsah, cesty řešení, cíle, proto je velmi rozmanitý, neočekávaný a podle mého není ani zapotřebí tak velká příprava učitele, jako v nižších ročnících. Děti jsou zkušené, ví, co se po nich při této činnosti chce a co se od nich očekává. Myslím, že zde učitel bude velmi improvizovat a proplouvat mezi jednotlivými nápady žáků, ale měl by být oporou a při ruce, pokud by byla potřeba pomoc.

Doporučuji během měsíce získávat od žáků informace o tom, jak si vedou při získávání potřebného materiálu, informací, kde již všude byli apod. Učitel by měl dbát i na příjemnou atmosféru jednotlivých skupin, a to například písemnou a ústní formou. Tím získá zpětnou vazbu a fungování skupiny.

Tvorba knihy

Cíl: Žáci si uspořádají získané informace a materiál, který využijí pro tvorbu knihy.

Návštěvou Klatovského deníku získají potřebné informace k tvorbě knihy.

Časové rozvržení: 2 vyučovací hodiny

Vyučovací metody: informačně-receptivní m., reproduktivní m., motivace, diagnostika

Organizační formy: hromadná, individuální

Pomůcky: materiál získaný během pěti let, papíry, čtvrtky, nůžky, pastelky, fixy, děrovačka, provázek apod.

Během pěti let žáci získávali různé pracovní listy, pracovali na výkresech, maketách, sami psali různé texty, které doplňovali o ilustraci a další. Tento materiál si vkládali do k tomu určených desek. Doporučuji tyto desky odnášet přes velké prázdniny domů, aby se jim neztratily nebo neponičily. V 5. ročníku se tento materiál využije k tvorbě knihy o Klatovech.

Této činnosti by mohla předcházet exkurze do místního Klatovského deníku, kde by se žáci dozvěděli, jak se taková kniha dává dohromady, co tomu předchází apod.

Každý si vytvoří svou knihu s titulní stranou, kterou si navrhne, uspořádá si získaný materiál např. podle jednotlivých ročníků nebo podle historické posloupnosti, historických památek a jiné, určí si vlastní obsah. Je dobré, aby učitel tyto možnosti uvedl. Kniha může být doplněna také o další ilustraci, text a své vlastní pocity, zážitky, zkušenosti. Bylo by dobré na konec celé knihy zhodnotit celých pět let v rámci historie Klatov.

18 Závěr

V úvodu jsem zmínila cíl, kterého jsem chtěla dosáhnout vypracováním diplomové práce. Cíl zněl aplikovat nejen samotné dějiny Klatov do vyučování, ale i snaha učitelům zdejším ZŠ představit některé vyučovací metody a organizační formy moderní pedagogiky.

Jelikož jsem měla možnost přímo si vyzkoušet některé mé návrhy vyučovacích jednotek, činností a aktivit v praxi, získala jsem tím zpětnou vazbu nejen od dětí, ale i od samotných učitelů.

Považuji to za velice přínosné. Učitelé mi bezprostředně poté sdělili své vlastní názory a možnosti jiného využití mých činností. Komentáře jsem přijala s nadšením a využila jsem je pro další vývoj mé práce.

Shledala jsem se s velkým nadšením pro můj návrh aplikace dějin Klatov do vyučování na 1. stupni ZŠ, jelikož učitelé nemají dostatek učebního materiálu, který by mohli využít k regionální historii. Mou diplomovou prací získají ucelený přehled o dějinách města a spoustu zpracovaného učebního materiálu.

Myslím, že stěžejním problémem mé diplomové práce a její aplikace do vyučování na klatovských školách bude spočívat v tom, že tyto ZŠ nemají dostatek zkušeností s moderní pedagogikou. Jsem proto ráda, že i přesto jsem se shledala s pozitivním přístupem k této pedagogice a reálnou možností využití této práce do praxe.

Doufám, že má diplomová práce pomůže nejen žákům získat přehled o historii jejich města, ale hlavně samotným učitelům rozšíří povědomí o možných technikách moderní pedagogiky a jejího využití například právě v aplikaci dějin Klatov do vyučování a obohatí rejstřík učebního materiálu pro toto učivo.

19 SUMMARY

The bachelor thesis called „The didactic application of the history of Klatovy for the Stage 1 of the elementary school“ is aimed in its theoretical part at the historical events which happened on the territory of Klatovy. The most important historical monuments and their descriptions, the remarkable personalities of Klatovy and the folk names of houses, blocks and housing estates are mentioned here.

I also devote to the Framework Education Programme for Elementary Education in my thesis, especially to the educational areas and educational contents of the thematic areas People and time and the Place where we live.

You can find the thematic plans here, in which the concrete proposals for the respective grades of the Stage 1 of the elementary school with the didactic applications of the history of Klatovy are described under the title: Discover Your Town.

The particular concrete proposals of the application of the history of Klatovy into the lesson units are described in the practical part. The particular proposals deal with all the five grades of the Stage 1 of the elementary school.

The bachelor thesis comprises the supplements to the particular proposals of lesson units. The supplements are to widen teacher's list of teaching materials concerning the given topic.

20 Seznam literatury

- BISKUP, Josef. *Z šera minulosti I.*. Nákladem V. Stulíka v Bezděkově u Klatov. tisk Ot. Čermáka, 1936.
- BISKUP, Josef. *Z šera minulosti II.*. Nákladem V. Stulíka v Bezděkově u Klatov. tisk Ot. Čermáka, 1937.
- COUFALOVÁ, Jana. *Projektové vyučování pro první stupeň ZŠ*. Praha: Fortuna, 2006, ISBN 80-7168-958-0.
- FIŠER, Marcel. *Umění v Klatovech: Umění ve veřejném prostoru*. Klatovy: Dragon Press s. r. o, 2011.
- HUBENÝ, Pavel. VÁŇOVÁ, Ladislava. MRÁZ, Karel. *Klatovy*. Klatovy: Martin Kříž – Arkáda, 2009.
- KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007, ISBN – 978-80-247-1734-0.
- KLIMEK, Hynek. *Neznámé Čechy: Klatovsko*, Praha: Regia, 2009, ISBN - 978 - 80 - 86367 - 66 - 8.
- KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: PedF MU, 2006, ISBN - 8021041420.
- KŘÍŽ, Martin. *Klatovy, město v proměnách času II.*, Klatovy: Arkáda, 2001, ISBN - 8023915525.
- KŘÍŽ, Martin. *Klatovy, město v proměnách času III.*, Klatovy: Arkáda, 2002.
- PILÁŘ, Jan. STEHLÍK, Ladislav. ŠMÍD, Josef. *Klatovy, město a okolí: Vyznání. 2.* přepracované vydání. Praha: Svěpomoc, 1988.
- REBSTÖCK, Radovan. *Klatovy*. 55. vydání. České Budějovice: Dr. Radovan Rebstöck, 1996.
- RUBÁŠ, Iwan. PROTIVA, Josef. *Klatovy kdysi a dnes: netradiční pohled do historie města*. Klatovy: Dragonpress s. r. o, 2008, ISBN – 8025471926.
- VAVRDOVÁ, Alena. *Kapitoly z didaktiky vlastivědy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, ISBN - 80-244-0767-1.
- VRCHLICKÝ, Jaroslav. *Začarovaný tatrmánek*. Praha: Albatros, 2012, ISBN - 978-80-00-03063-0.
- WEINMANN, Jiří. *Zajímavosti z historie Klatov: od založení města až do konce roku 1939*. 3. vydání. Plzeň: Tisk Typos a.s., 1997.

Rámcově vzdělávací program [online]. Dostupné u URL:
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma> [cit. 2005 - 08 - 23].

INSERT [online] Dostupní z URL: <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/insert> [cit: duben 2010 - březen 2013].

Skládkové učení [online] Dostupné z URL:
<http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/skladankove-uceni>
[cit: duben 2010 - březen 2013].

NEBESKÝ, Libor. Klub přátel Klatovska.

21 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1. Klatováček.....	III
Příloha č. 2. Pracovní list Klatovy.....	IV
Příloha č. 3. Obrázky Klatov.....	V
Příloha č. 4. Dopis od Klatováčka 1.....	VIII
Příloha č. 5. Fotografie z projektu Muzeum.....	VIX
Příloha č. 6. Týmový záznam.....	XII
Příloha č. 7. Pracovní list Muzeum.....	XIII
Příloha č. 8. Vyplněný pracovní list Muzeum.....	XV
Příloha č. 9. Hodnotící arch.....	XVII
Příloha č. 10. Vyplněný hodnotící arch.....	XVIII
Příloha č. 11. Dopis od Klatováčka 2.....	XIX
Příloha č. 12. Pracovní list Černá věž.....	XX
Příloha č. 13. Vyplněný pracovní list Černá věž.....	XXII
Příloha č. 14. Slovní úlohy.....	XXIV
Příloha č. 15. Vypracované slovní úlohy.....	XXV
Příloha č. 16. Fotografie vytvořených hodin na Černé věži.....	XXVI
Příloha č. 17. Pověst o Mariánském obrazu.....	XXVII
Příloha č. 18. Obrázky historických památek.....	XXVIII
Příloha č. 19. Obrázek kata.....	XXX
Příloha č. 20. Obrázek znaku.....	XXXI
Příloha č. 21. Obrys erbu.....	XXXIII
Příloha č. 22. Texty ke skládkovému učení.....	XXXIV
Příloha č. 23. Power pointová prezentace Lidové názvy budov, sídlišť a veřejných prostranství - Betonka, Bouchalka, Korálkov.....	XXXVII
Krameriova ulice, U Klatovské panenky, U sv. Rocha.....	XXXVIII
U Modré nudle, Na Kocandě, Na Příkopech.....	XXXIX
U Vola.....	XL
Příloha č. 24. Pracovní list Lidové názvy.....	XLI
Příloha č. 25. Obrázky míst s lidovými názvy - Korálkov, U Modré nudle.....	XLIII
Betonka, Krameriova ulice.....	XLIV
U Vola, U sv. Rocha.....	XLV
Na Kocandě, Bouchalka.....	XLVI
U Klatovské panenky.....	XLVII
Příloha č. 26. Dopis od Klatováčka 3.....	XLVIII
Příloha č. 27. Power pointová prezentace Pravěk.....	XLIX
Příloha č. 28. Text o založení města.....	L
Příloha č. 29. Text ke skládkovému učení.....	LI
Příloha č. 30. Řemesla.....	LII
Příloha č. 31. Power pointová prezentace Husitství.....	LIII
Příloha č. 32. Lístičky se životem Jana Husa.....	LIV

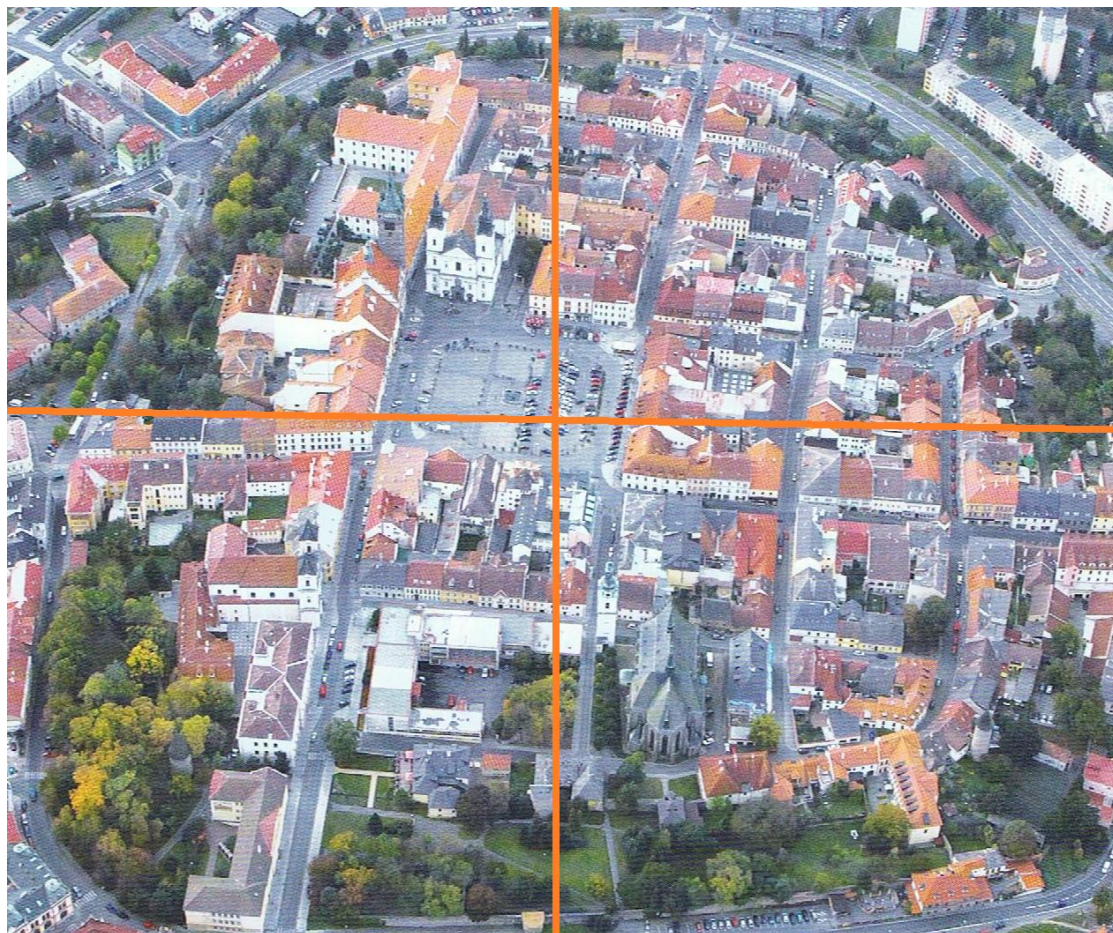
Příloha č. 33. Text o husitství v Klatovech	LV
Příloha č. 34. Pracovní list Husitství v Klatovech.....	LVI
Příloha č. 35. Vypracovaný pracovní list Husitství v Klatovech	LVIII
Příloha č. 36. Vypracovaná pojmová mapa z obou stran	LX
Příloha č. 37. Fotografie k vyučovací jednotce Husitství.....	LXI
Příloha č. 38. Text k metodě „učitel v roli“	LXII
Příloha č. 39. Pracovní list jezuité v Klatovech.....	LXIII
Příloha č. 40. Power pointová prezentace jezuité v Klatovech	LXIV
Příloha č. 41. Obrázek dragouna	LXV
Příloha č. 42. Text k metodě učitel v roli – Marie Terezie.....	LXVI
Příloha č. 43. Pracovní list Germanizace.....	LXVII
Příloha č. 44. Pracovní list Významné osobnosti Klatov	LXIX
Příloha č. 45. Pracovní list Přesmyčky	LXX
Příloha č. 46. Dopis od Jaroslava Vrchlického.....	LXXI
Příloha č. 47. Pracovní list J. Vrchlický	LXXII
Příloha č. 48. Obrázky Sokola Klatovy	LXXIV
Příloha č. 49. Text k metodě INSERT	LXXV
Příloha č. 50. Obrázky Klatov v době socialismu	LXXVI
Příloha č. 51. Karty hra „loto“	LXXIX
Příloha č. 52. Dopis od Klatováčka 4	LXXXI

Příloha č. 1. Klatováček

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 2. Pracovní list Klatovy

zdroj: vlastní tvorba, VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 13.

Příloha č. 3. Obrázky Klatov

Pohled na Podhůrčí

Pohled na Klatovy od lomečku

Pohled na Klatovy z Vodojemu

Pohled na Klatovy z úpatí kopce Hůrka

zdroj: RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 4., s. 24.,
KŘÍŽ, Martin. *Klatovy, město v proměnách času IV.*, Klatovy: Arkáda, 2003, s. 66. – 67.

Příloha č. 4. Dopis od Klatováčka 1.

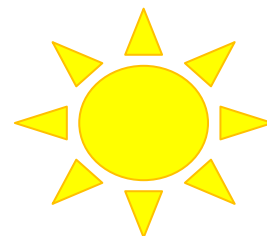
Ahoj 2. B,

tento týden budete poznávat historii Klatov. Seznámíte se s některými významnými památkami. Dozvíte se, proč se stavěla Černá věž, že Jezuitský kostel na náměstí skrývá ve svém podzemí mnoho tajemných věcí. Zjistíte, za jakých okolností vznikla pouť v Klatovech, a sami budete pracovat na projektu o městském muzeu, kam se půjdeme společně podívat.

K tomu všemu vám pomohu já, skřítek Klatováček. Mým domovem jsou chodby, které vedou pod celým městem. Kdykoli se mi zachce, mohu se proběhnout po Arciděkanském kostele, zazvonit na zvon v Bílé věži nebo si zahrát na lékárníka v Barokní lékárně.

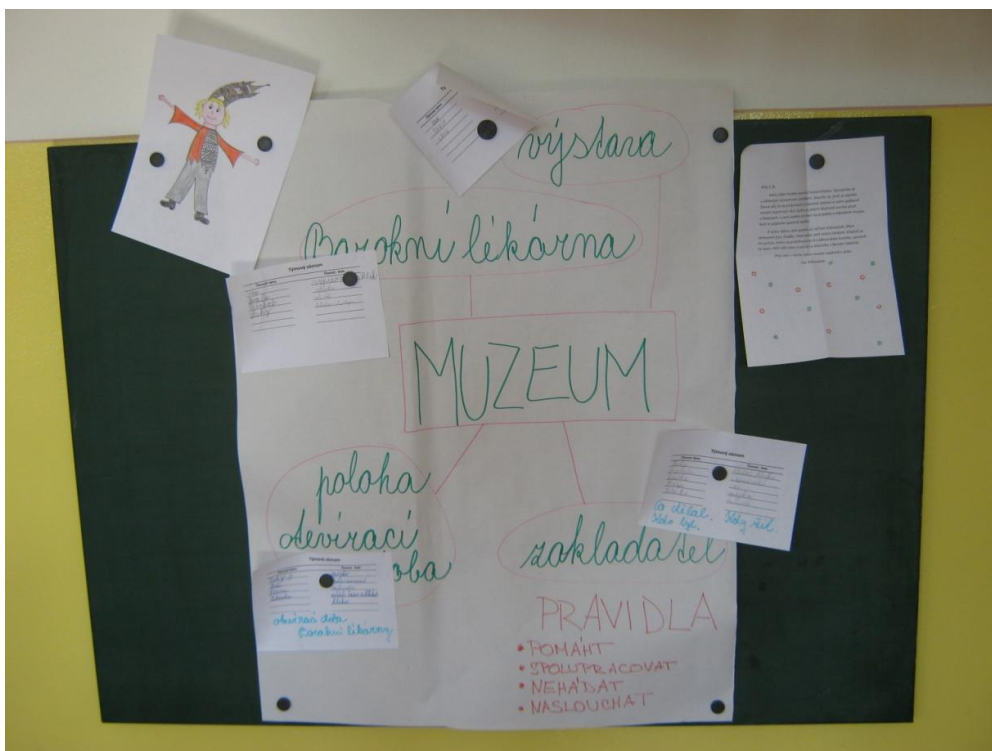
Přeji vám v tomto týdnu mnoho úspěchů v práci.

Váš Klatováček

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 5 Fotografie z projektu Muzeum

Pojmová mapa, která byla vytvořena v organizační části projektu.

Žáci zde vyplňují týmový záznam k projektu.

Na obou těchto fotografiích je vidět aktivita, zájem a spolupráce dětí při zadávání úkolů k projektu

Jedna ze žákyní pracující na výsledném plakátu k projektu.

Výsledné plakáty vyvěšené na chodbě školy

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 6. Týmový záznam

Týmový záznam

Jména členů

Činnost / Role

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 7. Pracovní list Muzeum

ZAKLADATEL

Kdo muzeum založil? _____

Co vše sbíral Dr. Hostaš?

TKALCOVSKÝ STAV

K čemu slouží tkalcovský stav?

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY

Napište alespoň 3 archeologické nálezy, které na výstavě uvidíte (archeologický nález – věc, která dokládá život lidí v minulosti).

POVĚST O MARIÁNSKÉM OBRAZU

Podívejte se kolem sebe a pokuste se spočítat, kolikrát během prohlídky zhlédnete obraz nebo sochu Panenky Marie s jezulátkem. Čárkujte si. _____

DRAGOUN

Kdo je dragoun? _____

PRACOVNA

Najděte a napište věci, které můžete vidět i v dnešní pracovně.

Prohlédněte si opevnění města. Uvidíte dvojité pás hradeb a bašty.

Všimněte si mečů, které používal klatovský kat.

Podívejte se, jak se Klatovy během let rozrostly.

Zeptejte se na vše, co by vám pomohlo při tvoření vašeho projektu.

Co jste v muzeu všechno viděli.

Napište, co se vám na návštěvě muzea nejvíce líbilo.

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 8. Vyplněný pracovní list Muzeum

PAVLÍNKA, STÁNÍK,
VERU, LÁDÍK

Pracovní list – Vlastivědné muzeum v Klatovech

ZAKLADATEL

Kdo muzeum založil? DOKTOR HOSTAŠ

Co vše sbíral Dr. Hostaš? KERAMIKA, SKLO, HRAČKY

TKALCOVSKÝ STAV

K čemu slouží tkalcovský stav? ČLO
SÍLO JE A LÁTKU ARCHEOLOGICKÉ
NÁLEZY

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY

Napište alespoň 3 archeologické nálezy, které na výstavě uvidíte (archeologický nález – věc, která dokládá život lidí v minulosti).

MEČE, MINCE, NÁDOBKY, NÁVŠNICE, NÁRAMKY, JEHLICE

POVĚST O MARIÁNSKÉM OBRAZU

Podívejte se kolem sebe a pokuste se spočítat, kolikrát během prohlídky zahlédnete obraz nebo sochu Panenky Marie s jezulátkem. Čárkujte si.

|||/|||

DRAGON

Kdo je dragon? DRAGONSKÝ DRAK DRAGON JE VOJÁK

PRACOVNA

Najděte a napište věci, které můžete vidět i v dnešní pracovně.

MAGNETOFON, VELKÉ VĚCI, GRAMOFON

- Prohlédněte si opevnění města. Uvidíte dvojité pás hradeb a bašty.
- Všimněte si mečů, které používal klatovský kat.
- Podívejte se, jak se Klatovy během let rozrostly.
- Zeptejte se na vše, co by vám pomohlo při tvoření vašeho projektu.

Co jste v muzeu všechno viděli.

OBRAZY, SOCHY, MEČE, ZLATÉ VĚCI, 3 MAPY,

Napište, co se vám na návštěvě muzea nejvíce líbilo.

MEČE, PISTOLE, DŘEVĚNÉ VĚCI, MAPY, OBRAZY, MAPY

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 9. Hodnotící arch

Arch pro hodnocení skupiny		
	ANO	NE
 Účastnil se a přispíval každý?		
 Byl někdo, kdo pracoval více než ostatní?		
 Byl někdo, kdo se nezapojoval?		
 Hádali jste se?		
 Věděl každý, co má dělat?		
 Naslouchali jste jeden druhému?		
 Oznámili jste druhým, když se vám něco nelíbilo?		
 Jste spokojeni s prací, kterou jste udělali?		
Co jste se dozvěděli s pomocí tohoto projektu?		
Podpisy všech členů skupiny		

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 10. Vyplněný hodnotící arch

Arch pro hodnocení skupiny		
	ANO	NE
 Účastnil se a přispíval každý?	ANO	
 Byl někdo, kdo pracoval více než ostatní?	ANO	
 Byl někdo, kdo se nezapojoval?		NE
 Hádali jste se?		NE
 Věděl každý, co má dělat?	ANO	
 Naslouchali jste jeden druhému?		NE
 Oznámili jste druhým, když se vám něco nelíbilo?	ANO	
 Jste spokojeni s prací, kterou jste udělali?	ANO	
Co jste se dozvěděli s pomocí tohoto projektu?		
O klasech, o historii Gymn. učili byla jedním z bilá naučili jsme se spolu- pracovat.		
Domica / Karm / Luky / Měša		
Podpisy všech členů skupiny		

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 11. Dopis od Klatováčka 2.

Ahoj děti,

Černá věž byla dlouhou dobu bez hodin. Jednoho dne Jan Bošek dostal za úkol hodiny vyhotovit, protože obyvatelé Klatov chtěli vědět správný čas. Tyto první hodiny měly zlaté ručičky a římské číslice. Později se nechaly vyrobit hodiny s číselníkem od 1 hodiny až do 24 hodin, místo 12 hodin. A víte, co je na těchto hodinách nejzajímavější? Mají obráceně dlouhé ručičky. Ta ručička, která ukazuje celé hodiny je dlouhá a ta, která ukazuje minuty je krátká. Až půjdete na náměstí, podívejte se, že to tak opravdu je.

Váš Klatováček

zdroj: vlastní tvorba, VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 70.

Příloha č. 12. Pracovní list Černá věž

Ahoj děti,
dnes se dozvíte něco o Černé věži.

Proč se obyvatelé Klatov rozhodli tuto věž postavit? Klatovy dř__ve měly pouze dvoj__tý pás hradeb, bašty a nízkou zvonici___. Město nemělo žádnou stavbu, která by ho střež__la, chránila a plnila obrannou funkci. Proto z Hůrky přivezli ke stavbě Černé věže základní kámen. Stavba trvala 10 let. Od té doby střež__l město věžný, kter__bydlel na Černé věž___. Měl za úkol troubit znělku na každou světovou stranu. Když obyvatelé města znělku slyšeli, věděli, že věžn__město střež__a mohou být klidní.

- Doplňte i/í, y/ý.
- Podtrhněte slova, kterým nerozumíte a přihlaste se, vysvětlíme si je.
- Zakroužkujte červeně tvrdé souhlásky, které najdete v první větě.
- Zakroužkujte modře měkké souhlásky, které najdete v poslední větě.
- Napište práci větu, ve které bude slovo **Černá věž**.

-
-
- Napište oznamovací větu, ve které bude slovo **věžný**.

-
-
- Napište větu rozkazovací, ve které bude slovo **střežit**.

-
-
- Věta jednoduchá nebo souvětí, napiš.

Černá věž město ochraňovala a střežila před nepřáteli. _____

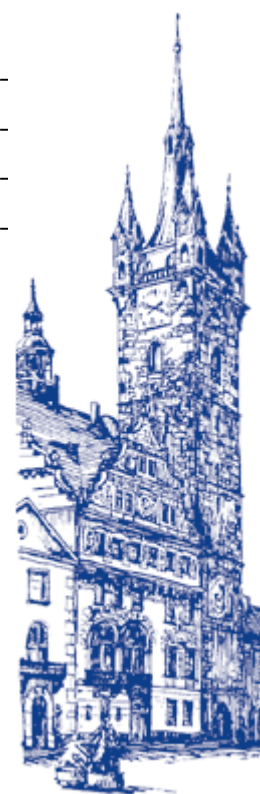
Základní kámen pro stavbu věže pochází z Hůrky. _____

Věžný bydlel na Černé věži a troubil znělku. _____

Stavba trvala 10 let. _____

- Co jste se dozvěděli nového o Černé věži? Napište.

Podpisy celé skupiny: _____

zdroj: vlastní výroba, Černá věž [online]. Dostupné z URL:
<http://www.mksklatovy.cz/mkskt/cernavez.asp> [cit. 1997 - 2013]

Příloha č. 13. Vyplněný pracovní list Černá věž

Ahoj děti,

dnes se dozvíte něco o Černé věži.

Proč se obyvatelé Klatov rozhodli tuto věž postavit? Klatovy dříve měly pouze dvojité pás hradeb, bašty a nízkou zvonici. Město nemělo žádnou stavbu, která by ho střežila, chránila a plnila obrannou funkci. Proto z Hůrky přivezli ke stavbě Černé věže základní kámen. Stavba trvala 10 let. Od té doby střeží město věžník, který bydlel na Černé věži. Měl za úkol troubit znělku na každou světovou stranu. Když obyvatelé města znělku slyšeli, věděli, že věžník město střeží a mohou být klidní.

- Doplňte i/í, y/ý.
- Podtrhněte slova, kterým nerozumíte a přihlaste se, vysvětlíme si je.
- Zakroužkujte červeně tvrdé souhlásky, které najdete v první větě.
- Zakroužkujte modře měkké souhlásky, které najdete v poslední větě.
- Napište práci větu, ve které bude slovo **Černá věž**.

Kde by tu byla Černá věž!

- Napište oznamovací větu, ve které bude slovo **věžník**.

Naše město hlídá věžníka

- Napište větu rozkazovací, ve které bude slovo **střežit**.

Musí střežit Černou věž!

- Věta jednoduchá nebo souvětí, napiš.

Černá věž město ochraňovala a střežila před nepřáteli.

Základní kámen pro stavbu věže pochází z Hůrky.

Věžník bydlel na Černé věži a troubil znělku.

Stavba trvala 10 let.

- Co jste se dozvěděli nového o Černé věži? Napište.

Mučična, Černá věž hořela, Byl tam věžník,
Stará Annala 10 let, Černá věž byla 1 tisíc
Looni se jmenuje Vondra, Černá věž má 226

Podpisy celé skupiny:

Andrea Pavla
Lidík
Hánek
Věra

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 14. Slovní úlohy

V Barokní lékárně U Bílého jednorozce lékárník připravil 23 lektvarů červených a 30 lektvarů modrých. Kolik lektvarů lékárník připravil celkem?

Červených lektvarů: _____ Znázorni: _____

Modrých lektvarů: _____

Kolik je to celkem? Vypočítej: _____

Proveď zkoušku: _____

Napiš odpověď: _____

Paní Holoubková si do Barokní lékárny přišla pro 55 lístků máty. K tomu si nechala ještě připravit 20 květů měsíčku lékařského. Kolik bylin si celkem odnesla?

Máta: _____ Znázorni: _____

Měsíček lékařský: _____

Kolik si celkem odnesla bylin? Vypočítej: _____

Proveď zkoušku: _____

Napiš odpověď: _____

Lékárník má na polici 45 dřevěných a 40 skleněných nádobek na léky. Kolik nádobek na léky má celkem?

Dřevěné nádoby: _____ Znázorni: _____

Skleněné nádoby: _____

Kolik nádobek na léky celkem má lékárník? Vypočti: _____

Proveď zkoušku: _____

Napiš odpověď: _____

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 15. Vypracované slovní úlohy

Adélka / Domča

V Barokní lékárně U Bílého jednorozce lékárník připravil 23 lektvarů červených a 30 lektvarů modrých. Kolik lektvarů lékárník připravil celkem?

Červených lektvarů: 23 Znáznorni: 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10

Modrých lektvarů: 30

Kolik je to celkem? Vypočítej: $23 + 30 = 53$

Proveď zkoušku: $53 - 30 = 23$

Napiš odpověď: Lékařník připravil 53 lektvarů.

Paní Holoubková si do Barokní lékárny přišla pro 55 lístků máty. K tomu si nechala ještě připravit 20 květů měsíčku lékařského. Kolik bylin si celkem odnesla?

Máta: 55 Znáznorni: 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10

Měsíček lékařský: 20

Kolik si celkem odnesla bylin? Vypočítej: $55 + 20 = 75$

Proveď zkoušku: $75 - 20 = 55$

Napiš odpověď: Odnesla si celkem 75 bylin.

Lékařník má na polici 45 dřevěných a 40 skleněných nádobek na léky. Kolik nádobek na léky má celkem?

Dřevěné nádoby: 45 Znáznorni: 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10

Skleněné nádoby: 40

Kolik nádobek na léky celkem má lékárník? Vypočti: $45 + 40 = 85$

Proveď zkoušku: $85 - 40 = 45$

Napiš odpověď: Nádobek má 85.

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 16. Fotografie vytvořených hodin na Černé věži

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 17. Pověst o Mariánském obrazu

Zázračný obraz Mariánský

Jednoho dne přišel do Klatov řemeslník Bartoloměj, který si s sebou přinesl z Itálie obraz. Bartoloměj měl se svou manželkou dceru Annu. Anna si vzala za muže líného Ondřeje, proto netrvalo dlouho a dostali se do dluhů. Bydleli v domě, který byl na místě dnešní kapličky „Chaloupka“. Anna si sebou do tohoto domu vzala obraz svého otce.

Když na rodinu přišla bída a nemoc, Ondřej se začal před obrazem modlit a děti se zázrakem uzdravily. Napadla ho myšlenka, jak přijít k penězům. Ondřej začal modlením u obrazu léčit a úspěšně. Jednoho roku 8. července se na obraze objevily kapky krve, lidé to prohlásili za zázrak.

Obraz byl proto přenesen do Arciděkanského kostela, aby ho mohli všichni vidět. K obrazu se sjížděli lidé z širokého okolí. Rok na to byla uspořádána první pouť s procesím v čele se zázračným obrazem. Pout' se konala druhou neděli v červenci.

zdroj: RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 50-51

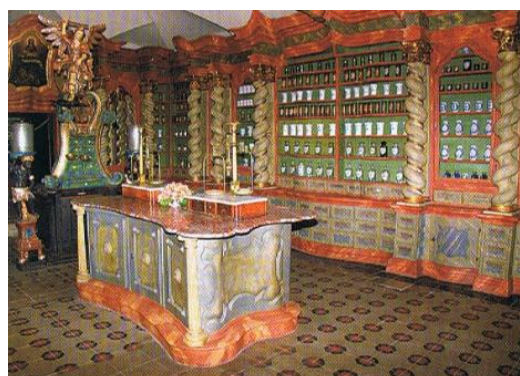
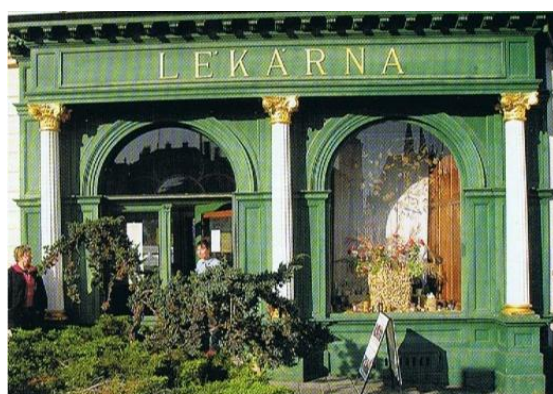
Příloha č. 18. Obrázky historických památek

Černá věž

Jezuitský kostel

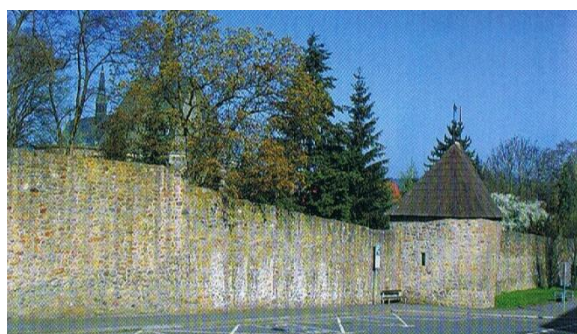
Barokní lékárna U Bílého jednorožce

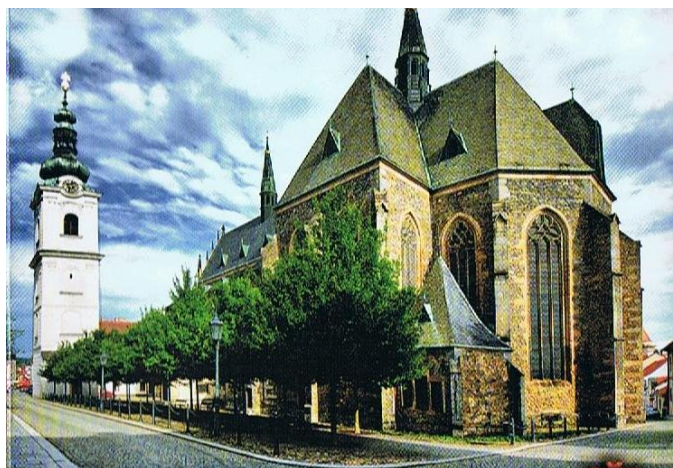
Kostel sv. Vavřince

Děkanský klášter

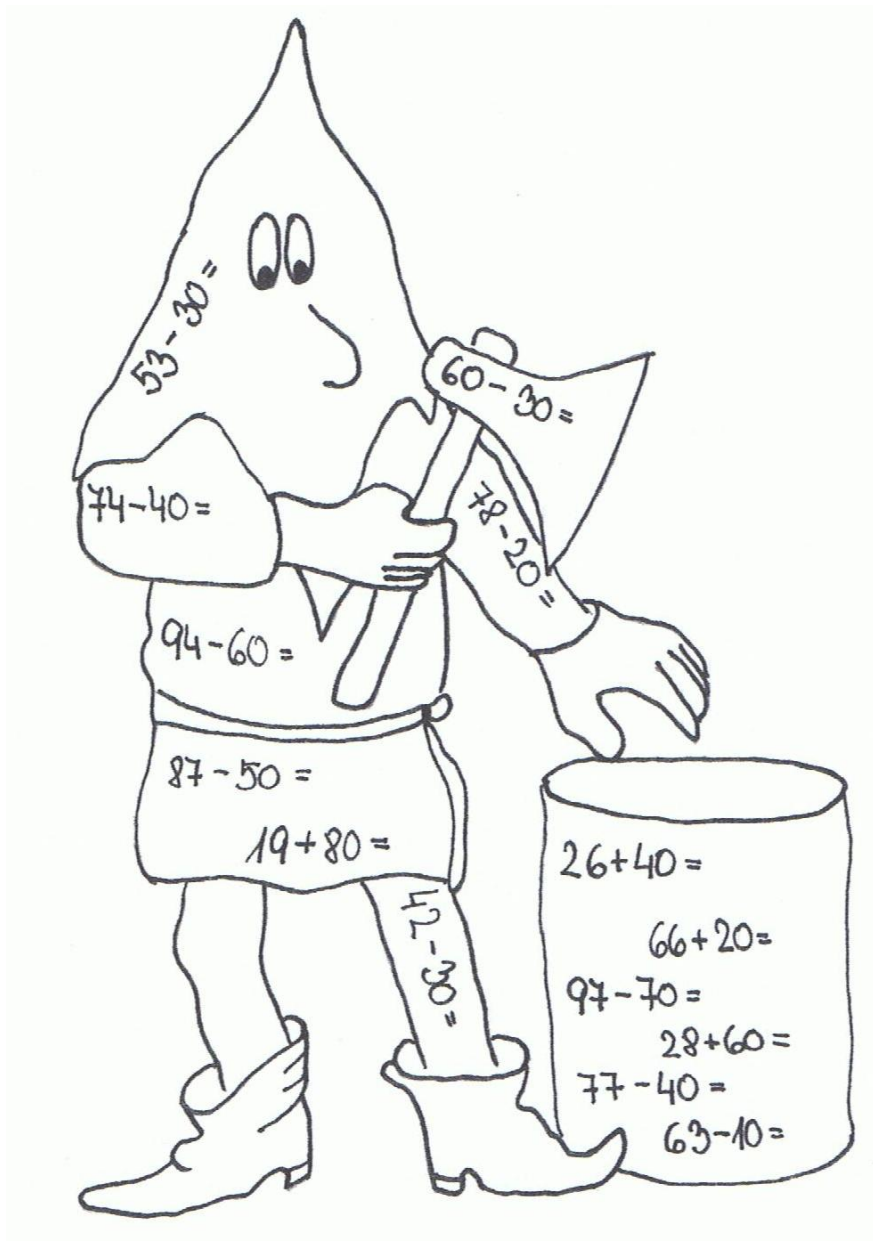

Klatovské opevnění

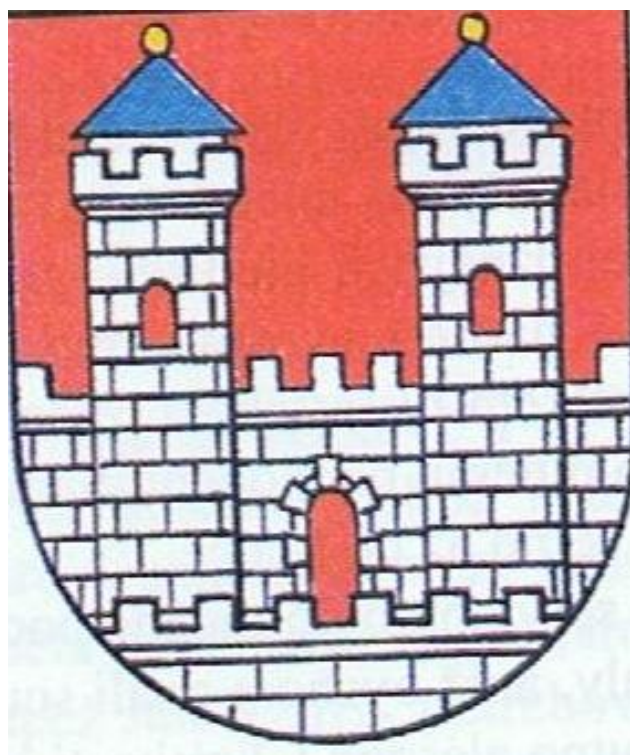
Bílá věž, Arciděkanský kostel

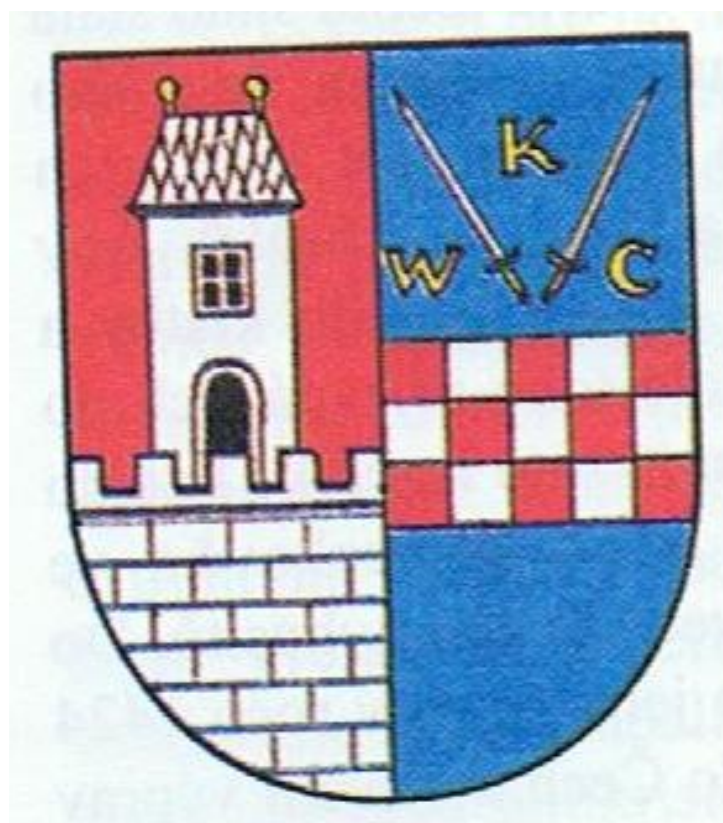
zdroj: Historické památky Klatov [online] Dostupné z URL: <http://www.klatovy.cz/icklatovy/prospekty.asp>
[cit: 1997 - 2013]

Příloha č. 19. Obrázek kata

zdroj: vlastní tvorba, Kat [online] Dostupné z URL: <http://jdvorak.blog.idnes.cz/c/163500/Jak-chudak-Dobes-k-prisiti-snahy-o-Johnovu-hlavu-prisel.html> [cit: 2010 - 11 - 13]

Příloha č. 20. Obrázek znaku

zdroj: WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 23.

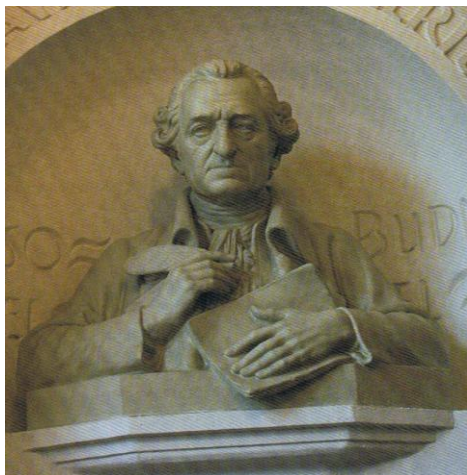
Příloha č. 21. Obrys erbu

zdroj: Erb [online] Dostupné z URL: <http://www.eshop-rychle.cz/bespr/eshop/4-1-FOTOPOTISK/19-2-Nasivky/5/73-Nasivka-ERB> [cit: 2011]

Příloha č. 22. Texty ke skládankovému učení

Václav Matěj Kramerius

Narodil se v Klatovech v početné krejčovské rodině. Vystudoval zde jezuitské gymnázium, ve čtrnácti letech přešel na filozofii do Prahy. Stal se novinářem, nakladatelem a buditelem. Vydal první české noviny „Krameriovy císařské a královské pražské poštovní noviny“. Založil knihkupectví a nakladatelství „Českou expedici“. Vydával levné knížky a tím umožnil českému lidu snadnou cestu ke čtení a vzdělávání. Zasloužil se o zlom v českém obrozeneckém hnutí.

V. M. Kramerius se nikdy nenechal portrétovat, takže nikdo neví, jak vypadal. V prvním patře klatovské radnice můžeme shledat sochařský pokus o jeho podobu.

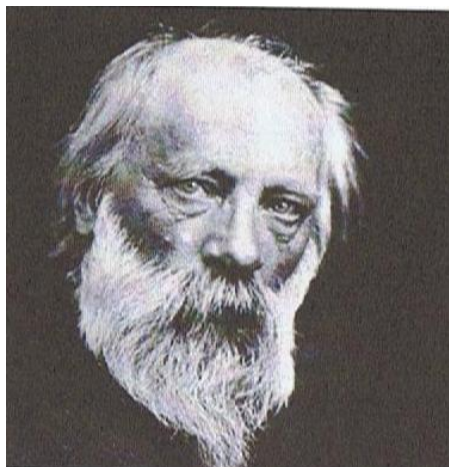
Jan Krejčí

Narodil se v Klatovech v rodině dragounského vysloužilce. Stal se zakladatelem české geologie, profesorem mineralogie a působil jako rektor České techniky.

První klatovský pomník byl věnován právě jemu. Nachází se v malém parku za dřívějším dominikánským klášterem.

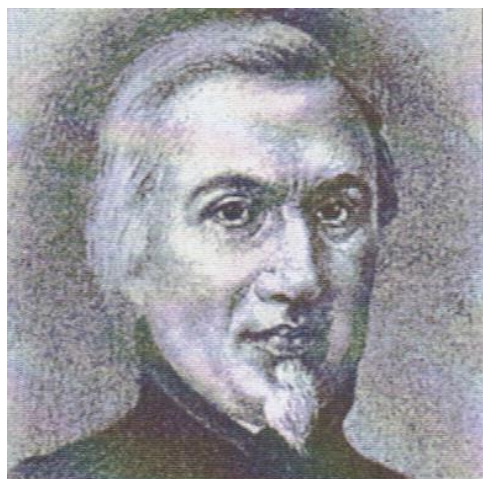
Jaroslav Vrchlický

Básník, rodným jménem Emil Frída, pocházel z Loun z Rakouského císařství. Studoval na klatovském gymnáziu. Jeho dobrým přítelem se stal lékař Josef Thomayer, který se podílel na vzniku pseudonymu Jaroslav Vrchlický. Svá díla při studiích vydával pod touto přezdívkou z důvodu přísného zákazu zveřejňování vlastních prací. K jeho dílům patří např. Barevné střepy, Noc na Karlštejně, Hyppodamie, Kytka balad a další.

Pamětní deska je umístěna na budově starého Gymnázia, což je dnešní Obchodní akademie.

Bohuslav Balbín

Do Klatov přišel z Jičína, odkud byl na základě perzekuce přeházen. Stal se nejvýznamnějším českým barokním katolickým dějepiscem.

V letech 1663 – 1666 a ještě 1672 – 1673 působil na klatovské jezuitské koleji jako jeden z rektorů, poradce koleje a dějepisec české jezuitské provincie. Zde sepsal dějiny české provincie Tovaryšstva Ježíšova a Rozpravu na obranu jazyka slovanského, zvláště českého a zabýval se také dramatickou tvorbou.

Klatovy opustil roku 1674, kdy byl přeložen do Opavy. Dnešní Bablínova ulice lemuje právě bývalou jezuitskou kolej.

Josef Klička

Narodil se v Klatovech, kde prožil i své dětství. Stal se hudebním skladatelem. Dnes je po něm pojmenovaná ZUŠ v Klatovech, kde má vyvěšenou svou pamětní desku.

zdroj: VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 77., s. 78., RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 66., KLIMEK, H. *Neznámé Čechy*, s. 180., FIŠER, M. *Umění*, s. 16., s. 26-27.

Příloha č. 23. Power pointová prezentace Lidové názvy

Lidové názvy budov, sídlišť
a veřejných prostranství

Betonka - dnes

Betonka - dříve

Bouchalka - dnes

Bouchalka - dříve

Koráلكov - dnes

Koráلكov - dříve

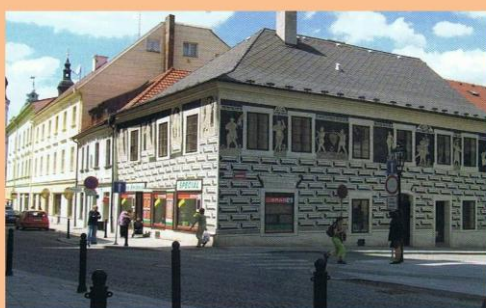
Krameriova ulice - dnes

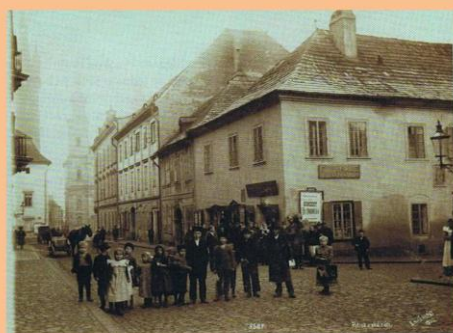
Krameriova ulice - dříve

U Klatovské panenky - dnes

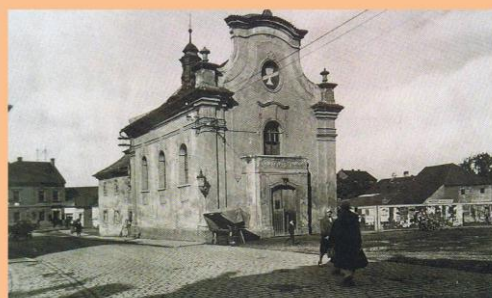
U Klatovské panenky - dříve

U sv. Rocha - dnes

U sv. Rocha - dříve

U Modré nudle - dnes

U Modré nudle - dříve

Na Kocandě - dnes

Na Kocandě - dříve

Na Příkopech - dříve

Na Příkopech - dnes

U Vola - dnes

U Vola - dříve

zdroj: RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 32, s. 46., s. 58., s. 64., s. 96., s. 106., s. 110.,
s. 114., s. 116., s. 122.

Příloha č. 24. Pracovní list Lidové názvy

Lidové názvy budov, sídlišť a veřejných prostranství

- v textu zakroužkuj všechny spojky, které znáš.

U Sv. Rocha

Na místě, kde se dnes nachází budova se sídlem Policie ČR, stál barokní kostel sv. Ducha, který se později přejmenoval na kostel sv. Rocha se špitálem a obecním dvorem. Jelikož špitál byl významný a bohatý, proto se pojmenovalo celé předměstí Špitálské. V okolí kostela se nacházel hřbitov.

A proč se říká zedníkům rochnata? Není to nadávka, že jsou špinaví jako prasata, ale že uctívají jako svého patrona právě svatého Rocha.

- přečti si text

U modré nudle

Park, kde se nachází studánka Klatovka, je ohraničen *panelovými* domy. Jde o nejstarší „paneláky“ v *Klatovech*, které jsou již zrekonstruované. Právě tomuto sídlišti *se říkalo* „U modré nudle“. Když se domy *postavily*, byly šedé, *proto* se na ně namalovaly svislé *pruhy* v modré *barvě*.

- vyber z vyznačených slov a zakroužkuj ta slova, která jsou podstatná jména.

- přečti si text

Na Kocandě

V domě se nacházel zájezdní hostinec. Měli zde zajižďku formani se zbožím, když jeli z Bavor. Tehdy byla Podbranská ulice nedlážděná a kopec byl prudší. Po dešti se z cesty udělalo kluziště plné bláta a koňský povoz měl co dělat, aby se dostal až k hostinci. Ale když se to povozu povedlo, kupec jásal „Gott sein dank“, česky řečeno bohudíky.

- podtrhni v textu důvod, proč se formani s koňským povozem nemohli dostat k hostinci

- přečti si text

Na Příkopech

Dříve se ulice jmenovala Příkopy. Kopírovala staré město. V 70. letech 20. století byla ulice zbourána a dnes se dochovaly jen 3 domy.

- napiš k vybraným slovům slova opačná - staré _____
- zbourána _____

- napiš k vybraným slovům synonyma - ulice _____
- dům _____

U Vola

Hostinci „U Červeného vola“ se zkráceně říkalo „U Vola“. V roce 1955 se rozhodlo o vybudování domu s 36 byty právě na tomto místě. Při demolici se zde objevila spousta archeologických nálezů.

Tento dům byl starší než vnitřní město, proto si někteří myslí, že dům skrýval nějaká tajemství, a proto ho museli urychleně zbourat.

- vypiš vlastní jména _____

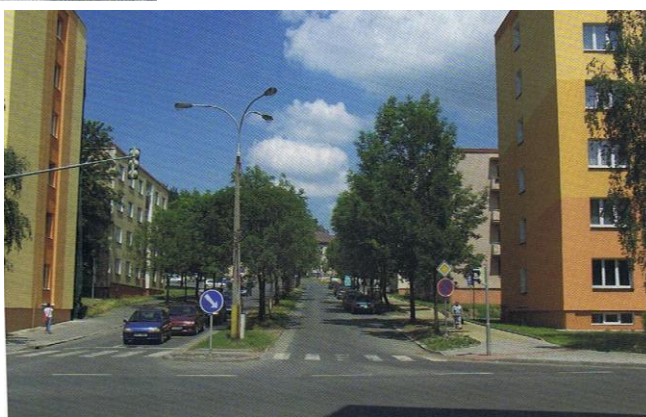
- vypiš alespoň 3 obecná jména _____

Svou práci ohodnoťte počtem vybarvených „smajlíků“

zdroj: vlastní tvorba, RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 32. - 34., s. 122., s. 58., s. 98., s. 114., s. 110.

Příloha č. 25. Obrázky míst s lidovými názvy

U modré nudle

Jezuitský dvůr - Korálkov

Betonka

Kramerijská ulice – bývalé KSČ

Náměstí Rybníčky – U Vola

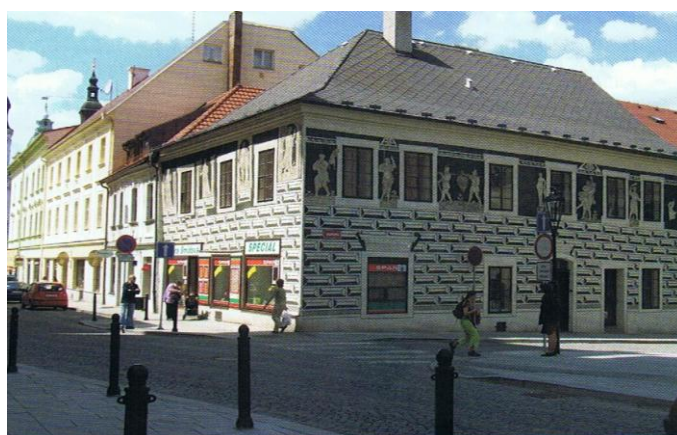
U sv. Rocha

Na Kocandě

Bouchalka

U Klatovské panenky

zdroj: RUBÁŠ, I. PROTIVA, J. *Klatovy*, s. 32., s. 46., s. 58., s. 64., s. 96., s. 106., s. 110., s. 114., s. 116., s. 122.

Příloha č. 26. Dopis od Klatováčka 3.

Ahoj děti,

dnes vás seznámím s tím, jaké archeologické nálezy byly nalezeny na území dnešních Klatov. Ale nejdříve bych potřeboval vědět, zda vám je jasné slovní spojení „archeologický nález“, co si pod tímto pojmem představíte?

Nyní se dozvíte, jací lidé, zde žili v pravěku a jaké předměty se z té doby dochovaly.

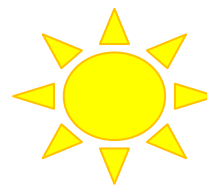
Ve střední době kamenné sídlili na území Klatov lidé kultury chámské. Abyste si nemysleli, tak tito lidé nemají nic společného s dnešním městem Cham v Německu, pochází z jižní Moravy. Důkaz o tomto osídlení dokládá nález pazourkové čepelky.

Z doby bronzové se dochovaly mohylová pole u Husína u Klatov. V místě dnešní české spořitelny bylo nalezeno rozsáhlé hradiště a z této doby se dochovala také hliněná amforka a hliněné závaží.

První slovanská osídlení na Klatovsku byla zřizována při kupecké stezce, která vedla z Čech do Bavor.

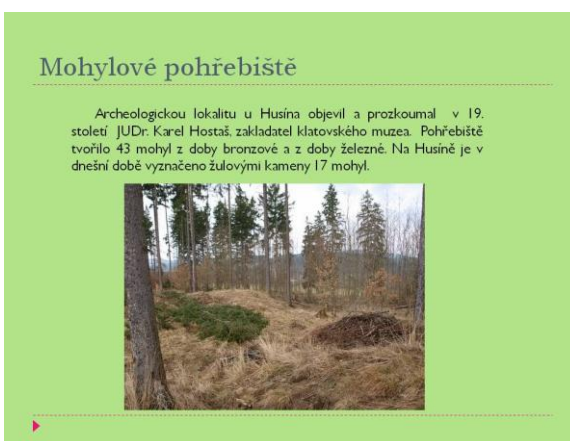
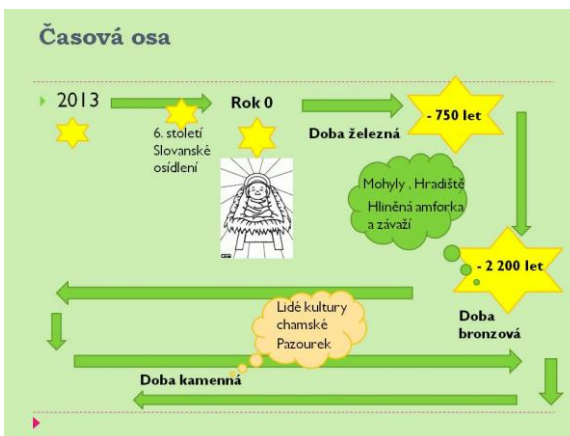
Nyní paní učitelce sdělte, co jste se díky mému dopisu dozvěděli.

Mějte se hezky, Váš Klatováček

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 27. Power pointová prezentace Pravěk

zdroj: Ježíšek Kristus pro děti [online] Dostupné z URL:

http://www.onlineomalovanky.cz/omalov%C3%A1nkaje%C5%BE%C3%AD%C5%A1ek-kristus-pro-d%C4%9Btisp%C3%ADc%C3%AD-v-jesl%C3%ADch_2585.html [cit: 2011],

Pazourková čepelka [online] Dostupné z URL:<http://www.mestodobruska.cz/fotogalerie.php?id=18&pic=29> [cit: 2012 - 9 - 21],

Hliněné závaží [online] Dostupné z URL:<http://www.archeologienadosah.cz/hadanky/hadanka-tydne-c-9> [cit: 2012 - 2013]

Hliněná amfóra [online] Dostupné z URL:<https://pf.ujep.cz/~velimsky/pravek/04eneolit/en124b.jpg> [cit: 2011]

Mohylové pohřebiště [online] Dostupné z URL:
<http://www.panoramio.com/photo/49997821?tag=Bronze%20Age> [cit: 2011 - 3 - 25]

Příloha č. 28. Text o založení města

Založení města

Již v pravěku procházely Šumavou stezky, které umožňovaly dálkový obchod našeho území s jižními zeměmi. Nedostatek soli byl i jedním z důvodů, proč naši předkové obchodovali s cizinou. Pro Klatovy měla velký význam Německá stezka, která vedla z Klatov přes Nýrsko do Německa.

Přemysl Otakar II. při obhlídce šumavské oblasti poznal, že tato kupecká stezka je velice důležitá, a proto ji nechal zavřít silnou pevností. K tomu zvolil největší, nejbližší a nejdůležitější ves nad tokem Drnového potoka – trhovou ves Klatova. Náležela Drslavici Soběhrdovi.

Ves byla spojena opevněným městištěm jako jeho předměstí. Nové městiště přijalo název trhové vsi. Jelikož se zde spojovaly dvě obce – začalo se říkat vsi v množném čísle Klatovy místo Klatova.

Klatovy jako královské město založil kolem roku 1260 právě král Přemysl Otakar II.

Postupně vznikla tři předměstí, která obývali slovanští obyvatelé. V Klatovy byly německé město ve svém městišti, v předměstích zůstalo české obyvatelstvo.

INSERT

+	-	?

zdroj: WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 7. – 9., VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 24.

Příloha č. 29. Text ke skládkovému učení

Důvod stavby

K vybudování opevněného města vedla hrozba, že se Bavorští pokusí proniknout na území českého království.

Opevněné město mělo také plnit význam v ochraně měšťanů v městišti a v předměstí. Opevnění bylo stavěno po dobu 13. a 14. století. Bylo ale neustále vylepšováno a opravováno. Stavitelé byli němečtí osadníci z německých měst. Hradební opevnění s příkopy a baštami byl technicky dokonalý a promyšlený. Po několik staletí bezpečně plnil účel obrany města. Město bylo v tehdejší době zcela nedobytné.

Hradební systém

Hradební systém se skládal z dvojitého pásu hradeb. Vnitřní hradby byly hlavní při zabezpečování obrany města, proto byly i silnější a široké 200 cm. Byly zpevněny 12 kruhovými a 12 čtvercovými baštami. Měly také vyšší základy a byly položeny výše než hradby vnější. Vnější hradby byly vysoké 10 m a zpevněny 13 polokruhovými baštami vystupujícími ven z hradby. Prostor před hradbami se nazýval parkán, který byl z přední strany chráněn další parkánovou zdí. Umožňoval bezpečný pohyb těm, kteří chránili hradby.

Ochoz, městské brány

Po celé délce hradby kolem města byl ochoz pro strážné. Strážní se procházeli po hradbách, jejich úkol byl zpozorovat nepříteli, tím zabezpečit město, a aby město mělo dostatek času povolat občany k ochraně a k nástupu na hlavní obrannou hradbu.

Z města vedly tři městské brány, a to severní Klášterská na konci Pražské ulice, západní Špitálská na konci Říšské ulice a jižní Vídeňská na konci Vídeňské ulice.

Opevnění v době Marie Terezie

Za vlády Marie Terezie se ke Klatovům přestalo přihlížet jako k opevněnému městu, které je schopné obrany proti nepříteli. Ztráta prestiže města jako pevnosti a vědomí obranné zbytečnosti hradeb se projevilo prorážením otvorů pro okna stavěného kostela. Občané hradby bourali i při stavbách domů. Měšťané si na opevnění ale stále zakládali. Kdyby město opevnění ztratilo, stalo by se vesnicí, a to by znamenalo oddělení měšťanů od obyvatel předměstí.

Opevnění v době 19. století

V 19. století důležitost historické minulosti ztrácela na své váze. Hradby a městské brány se začaly bourat a zcela likvidovat z důvodu výstavby domků na místě těchto hradeb. Hradební příkopy se zasypávaly a na jejich místě se začaly zakládat městské parky.

zdroj: VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 70., WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 11. – 12., s. 14.

Příloha č. 30. Řemesla

KOVÁŘ

PROVAZNÍK

TESAŘ

NOŽÍŘ, MEČÍŘ

SOUKENÍK

KREJČÍ

ŠVEC

KOŽEŠNÍK

POSTŘIHAČ

zdroj: WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 86. – 87.

Příloha č. 31. Power pointová prezentace Husitství

zdroj: Husitství [online] Dostupnéz URL: <http://history-if.blog.cz/1102/husitskevalky>[cit: 1998 - 2013]

Příloha č. 32. Lístičky se životem Jana Husa

- Jedním, kdo vystoupil proti prodávání odpustků, byl Jan Hus.
- Jan Hus odešel na venkov, kázal např. na Kozím hrádku.
- Jan Hus nechtěl odvolat svoje názory, a proto byl 6. 7. 1415 upálen a jeho popel byl vhozen do řeky Rýn.
- Církev neúměrně bohatla, prodávala odpustky (odpuštění hříchů za peníze) a obřady (svatby, křtiny, atd.), prováděla za úplatu.
- Církvi se Husova kritika nelíbila, proto mu zakázala kázat v Praze a dala na něho klatbu.

zdroj: ČAPKA, František. Vlastivěda 4., pracovní sešit pro 4. ročník základní školy, Nová škola, s.19

Příloha č. 33. Text o husitství v Klatovech

Klatovští v husitské době

Obyvatelé na předměstí a venkově byli chudí. Němečtí obyvatelé, kteří v Klatovech žili, bohatli. Proto rostlo nepřátelství mezi těmito vrstvami. V té době klatovští mniši začali prodávat odpustky za peníze.

Obyvatelé Klatov se zúčastňovali velkých shromáždění pod širým nebem, kde kázali známí kazatelé a stoupenci Husovi.

Někdy v roce 1419 se Husovi klatovští stoupenci vrátili z lidového shromáždění u Bechyně a podníceni kázáními vášnivých kazatelů zaútočili na velký příměstský klášter. Rozbořili až do základů i kostel sv. Vavřince, který je dodnes spjatý s husity. Mniši utekli do menšího kláštera uvnitř města a pod ochranou německých měšťanů opustili nebezpečné město.

Pod vedením Jana Žižky se občané Klatov účastnili mnoha bitev a po jeho smrti válčili pod vedením Prokopa Holého až do bitvy u Lipan.

Klatovský farář, Jan Čapek, se stal nevýraznější postavou této doby v Klatovech. Byl jedním z propagátorů husitského hnutí, jemuž se připisuje známý válečný chorál „Kdož jsú boží bojovníci“.

zdroj: STEHLÍK, L. *Klatovy*, s. 58., s. 60., WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 25., VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 28., s. 31.

Příloha č. 34. Pracovní list Husitství v Klatovech

Husitství v Klatovech

- 1) Jaký klatovský kostel je spjatý s husity? Zakroužkuj a napiš jméno: _____

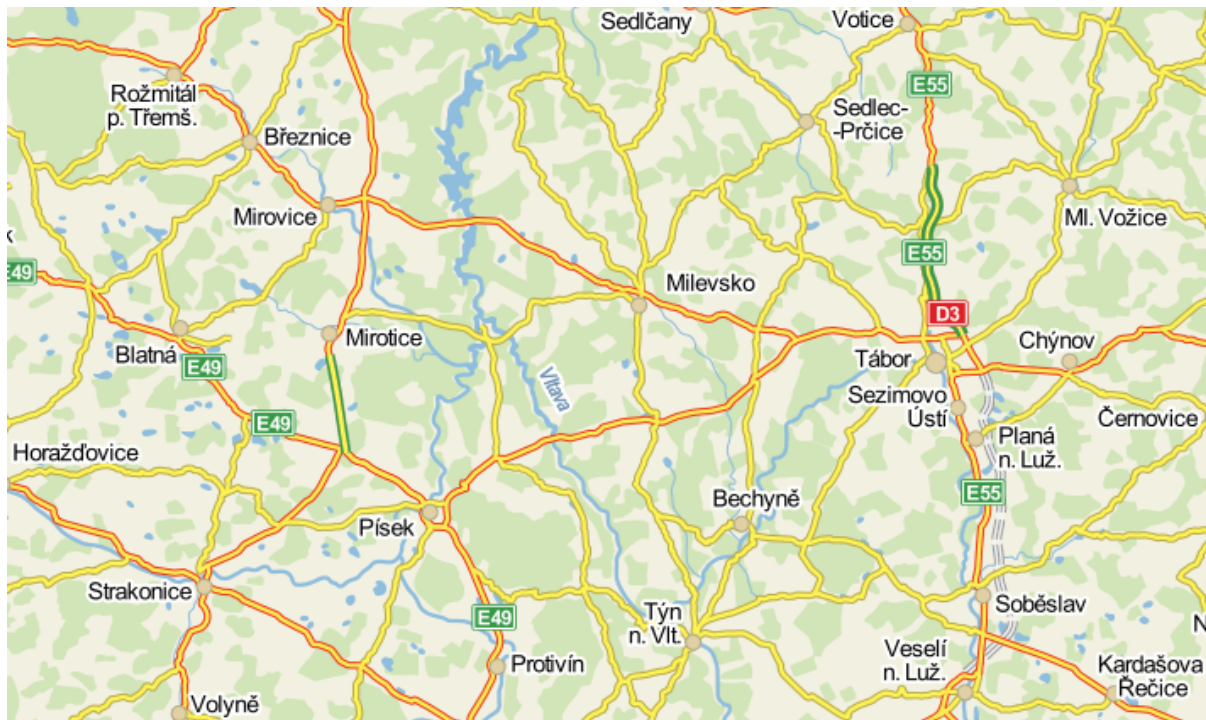
- 2) Jak vysvětlíte prodej odpustků za peníze?

- 3) Víte, kde v Klatovech leží dominikánský klášter? Napiš, jaké budovy se kolem nacházejí.

- 4) Proč se lidé z Klatov přikláněli k názoru Jana Husa a ne k papežovi?

- 5) Největším propagátorem husitského hnutí v Klatovech, který složil „Kdož jsou boží bojovníci“ byl?

- 6) U jakého města proběhlo kázání ze kterého, když se vrátili obyvatelé Klatov zpět domů, zaútočili na dominikánský klášter. Najdi a zakroužkuj.

- 7) Zakroužkuj správně a odpověz.

Klatovy se po smrti Jana Husa přidali k Přemyslu Otakarovi II. ANO / NE

Po smrti (doplň) _____ se klatovští přidali k Prokopu Holému až do bitvy na Bílé hoře. ANO / NE

Pokud nesouhlasíte, napište proč.

zdroj: vlastní tvorba, Klatovy [online] Dostupné z URL: <http://infoklatovy.cz/?page=pamatky> [cit: 2010],
 Bechyně [online] Dostupné z URL: <http://www.mapy.cz/#q=Bechyn%25C4%259B&t=s&x=14.986775&y=49.376222&z=9> [cit: 2011]

Příloha č. 35. Vypracovaný pracovní list Husitství v Klatovech

Terka, Anet, Ely, Deniska

Husitství v Klatovech

- 1) Jaký klatovský kostel je spjatý s husity? Zakroužkuj a napiš jméno: sv. Vavřince

- 2) Jak vysvětlíte prodej odpustků za peníze?

když se někdo chtěl oživit tak za to musel zaplatit

- 3) Víte, kde v Klatovech leží dominikánský klášter? Napiš, jaké budovy se kolem nacházejí.

a kostela sv. Vavřince, Hradební škola, zř. Plátnická

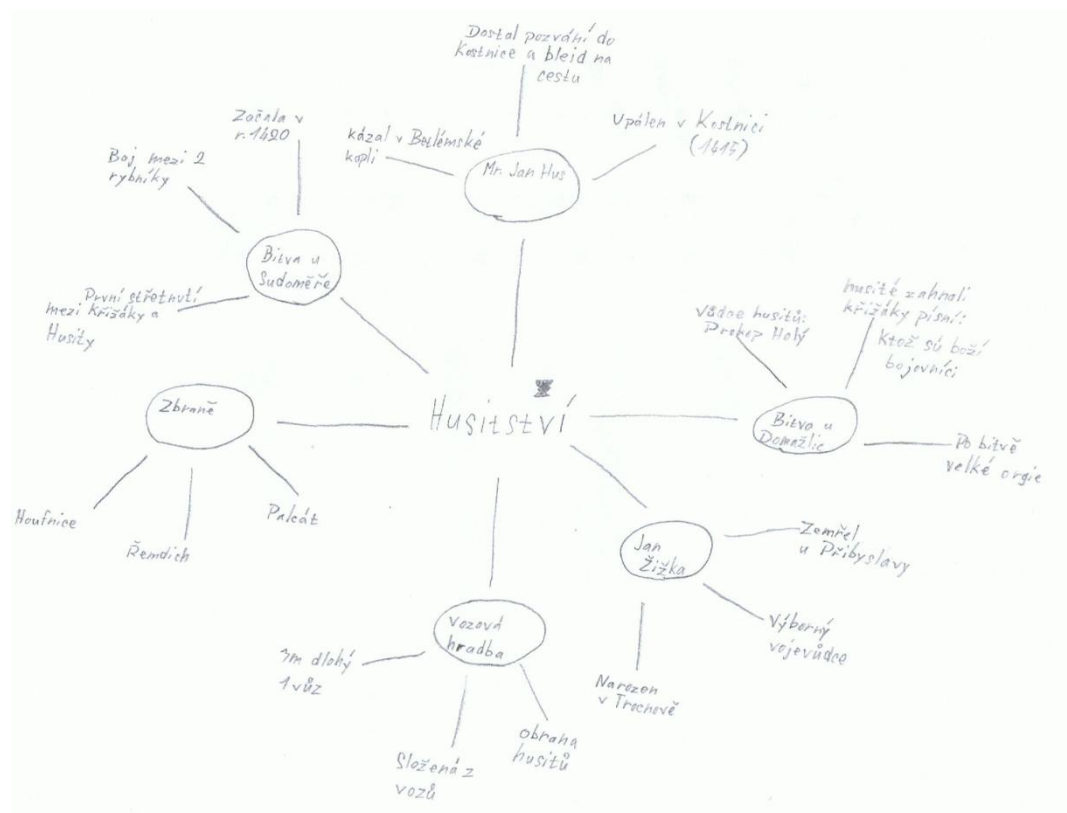
- 4) Proč se lidé z Klatov přikláněli k názoru Jana Husa a ne k papežovi?

Protože v Klatovech kazali stoupenci Jana Husa

- 5) Největším propagátorem husitského hnutí v Klatovech, který složil „Kdož jsou boží bojovníci“ byl?

Jan Čapek

Příloha č. 36. Vypracovaná pojmová mapa z obou stran

1. Církev neúměrně bohatla, prodávala odpustky (odpuštění hříchů za peníze) a obřady (svatby, křtiny, atd.), prováděla za úplatu.
2. Jedním, kdo vystoupil proti prodávání odpustků, byl Jan Hus.
3. Církev se Husova kritika nelíbila, proto mu zakázala kázat v Praze a dala na něho klatbu.
4. Jan Hus odešel na venkov, kázal např. na Kozím hrádku.
5. Jan Hus nechtěl odvolat svoje názory, a proto byl 6. 7. 1415 upálen a jeho popel byl vhozen do řeky Rýn.

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 37. Fotografie k vyučovací jednotce Husitství

Práce na pojmové mapě

Práce dětí na pracovním listě

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 38. Text k metodě „učitel v roli“

Jezuita František – učitel v roli

Jmenuji se František a do Klatov jsem přišel spolu s mými kamarády v roce 1636, jelikož byly střediskem husitského hnutí. My jsme měli za úkol nazpět získat v lidech víru v církvi. Ubytovali jsme se v Korálkovském domě, který se tehdy rozkládal na místě později postaveného jezuitského kostela. Tento dům patřil k nejvýznamnějším v Klatovech, byl ozdoben obrazy s českými knížaty a králi. Velice se mi zde líbilo.

Zakoupili jsme obec Svrčovec, Štěpánovice a Korálkovský dvůr tzv. Jezuitský dvůr.

Jelikož jsme velice vzdělání, náš stoupenec, Albert Chanovský z Dlouhé vsi u Sušice, založil jezuitskou kolej v Klatovech, abychom se zde mohli ještě více vzdělávat. V Jezuitské koleji jsme měli i lékárnu, která se po zrušení řádu přemístila na náměstí a pojmenovala se „Barokní lékárna U Bílého jednorožce“. V době výstavby koleje se započala stavba jezuitského kostela, jezuitské latinské školy, která ležela za jezuitským kostelem a katakomb, ve kterých se pohřbívali členové jezuitského řádu i měšťané.

V roce 1773 byl zrušen jezuitský řád a všechny objekty, které jsme v Klatovech spravovali, převzalo město.

zdroj: WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 31. – 32., s. 34.

Příloha č. 39. Pracovní list jezuité v Klatovech

- V jakém roce přišel František se svými kamarády do Klatov? _____
- Proč zavítali zrovna do našeho města? _____
- Kde stál Korálkovský dům? _____
- Jezuitský dvůr se přezdíval panský. ANO / NE
- Pokud ne, napiš, jaký byl jeho skutečný název. _____
- Jezuitskou kolej založil Albert Chanovský z dlouhé vsi. ANO / NE
- Pokud ne, napiš jméno zakladatele Jezuitské koleje. _____
- Jaké objekty spravovali jezuité v Klatovech? Správné zakroužkuj červeně a jejich název spoj s obrázkem. Zbylé názvy objektů zakroužkuj modře.

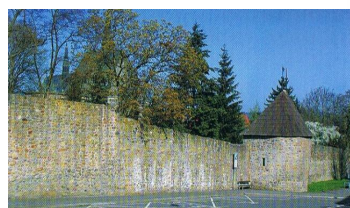
Jezuitský kostel

klatovská nemocnice

opevnění

Černá věž

Jezuitská kolej

- Je ještě nějaká budova nebo objekt v Klatovech spjatý s jezuitu? Napiš, pokud ano.

zdroj: vlastní tvorba, Černá věž [online] Dostupné z URL:

http://www.tyden.cz/obrazek/4b45f133928c4/klatovy1-4b45f24658188_275x399.jpg [cit: 2006 - 2013],

Klatovská nemocnice [online] Dostupné z URL:

http://www.realit.cz/files/imagecache/dust_filerenderer_normal/files/upload/story_online/klatovsk_nemocnice_4a088d6e99.jpg [cit: 2006 - 2013],

Tesco Klatovy [online] Dostupné z URL: <http://www.s4stavebni.cz/klatovy.html> [cit: 2009],

Jezuitská kolej [online] Dostupné z URL:

<http://mapin.uhlava.cz/index.php?page=125&idp=1590&idrr=108&str=1&lang=cz&task=detail&sm=2>

[cit: 2013 - 3 - 5], Historické památky Klatov [online] Dostupné z URL:

<http://www.klatovy.cz/icklatovy/prospekty.asp> [cit: 1997 - 2013]

Příloha č. 40. Power pointová prezentace Jezuité

Jezuité v Klatovech

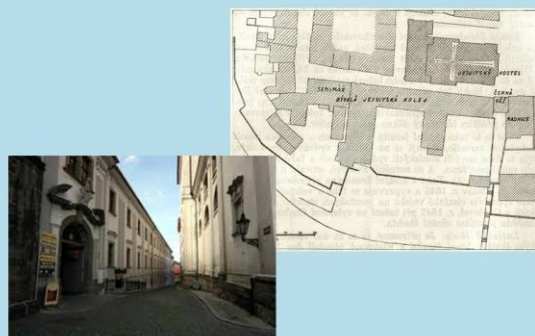
Korálkový dům

Jezuitský kostel

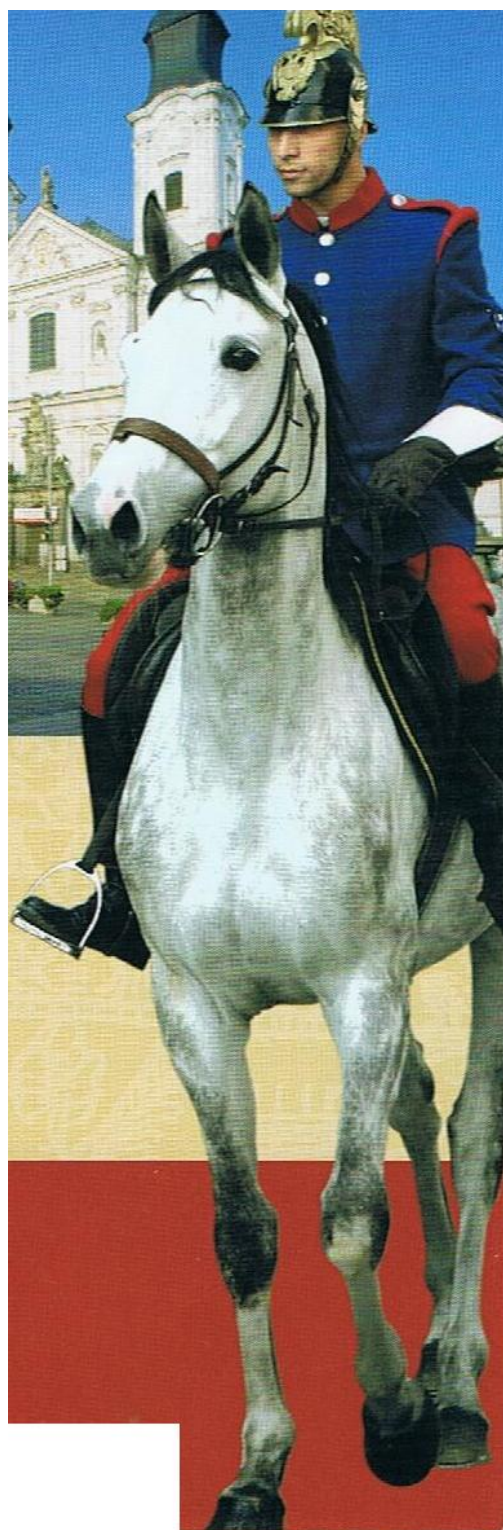

Jezuitská kolej

zdroj: vlastní tvorba, WEINMANN, J. *Zajímavosti*, s. 31. , VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 35.,
Jezuité [online] Dostupná z URL: <http://www.knih-kt.cz/jezuite2007.php> [cit: 2004 - 2013]

Příloha č. 41. Obrázek dragouna

zdroj: Dragoun [online] Dostupné z URL: <http://www.klatovy.cz/icklatovy/prospekty.asp> [cit: 1997 - 2013]

Příloha č. 42. Text k metodě učitel v roli – Marie Terezie

Ahoj děti,

abyste hádání jména mé osoby neměly tak jednoduché, začnu nejdříve tím, co se za mé vlády událo v samotných Klatovech. Možná i přesto vás napadne, kdo jsem.

Za mé vlády, která trvala 40 let, jsem Klatovy proměnila v krajské město a zřídila zde kriminální soud. Zajímalo by mě, zda jsou Klatovy stále krajským městem i po více než 200 let po mé smrti. Víte to?

V této době se český jazyk vytratil ze života občanů mého státu. Proběhla rozsáhlá germanizace, která se týkala i Klatov. Tušíte, co se děje při germanizaci?

A jako poslední věc, která se za mé vlády ve vašem městě udála, bylo zřízení stálé vojenské posádky.

Už někdo ví, kdo bych mohla být? Tak alespoň podle toho tak se oslovuji, jsem žena nebo muž?

Máte nyní první indicii a já vám zkusím poradit s další.

Za manžela jsem si vzala Františka I. Lotrinského a měla s ním šestnáct dětí. Během mé vlády jsem provedla 1. sčítání lidu, soupis půdy, zavedla robotní řád, zrušila nevolnictví a v poslední řadě zřídila povinnou školní docházku.

Už víte mé ctěné jméno? Jelikož jste mé jméno odhalili, povězte mi, co dalšího se spojuje se mou osobou?

A teď pro pořádek mi sdělte, co se za mé vlády událo ve vašem městě. Doufám, že jste byli pozorní a vše si zapamatovali.

Děkuji za vaši spolupráci, hodně úspěchů v dalších úkolech a nashledanou.

Vaše Marie Terezie.

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 43. Pracovní list Germanizace

Germanizace města s využitím anglického jazyka

- Vaším úkolem je dát některým místům v Klatovech anglický název, nemusíte název překládat, ale máte možnost vymyslet zcela nový.

Jak pojmenujete: náměstí Míru _____
Černou věž _____
Vaši školu _____
Divadlo _____
Restauraci Piccolo na náměstí _____

Jaký název dáte: městské části „Bouchalka“ _____

městské části „Vodojem“ _____

městské části „Betonka“ _____

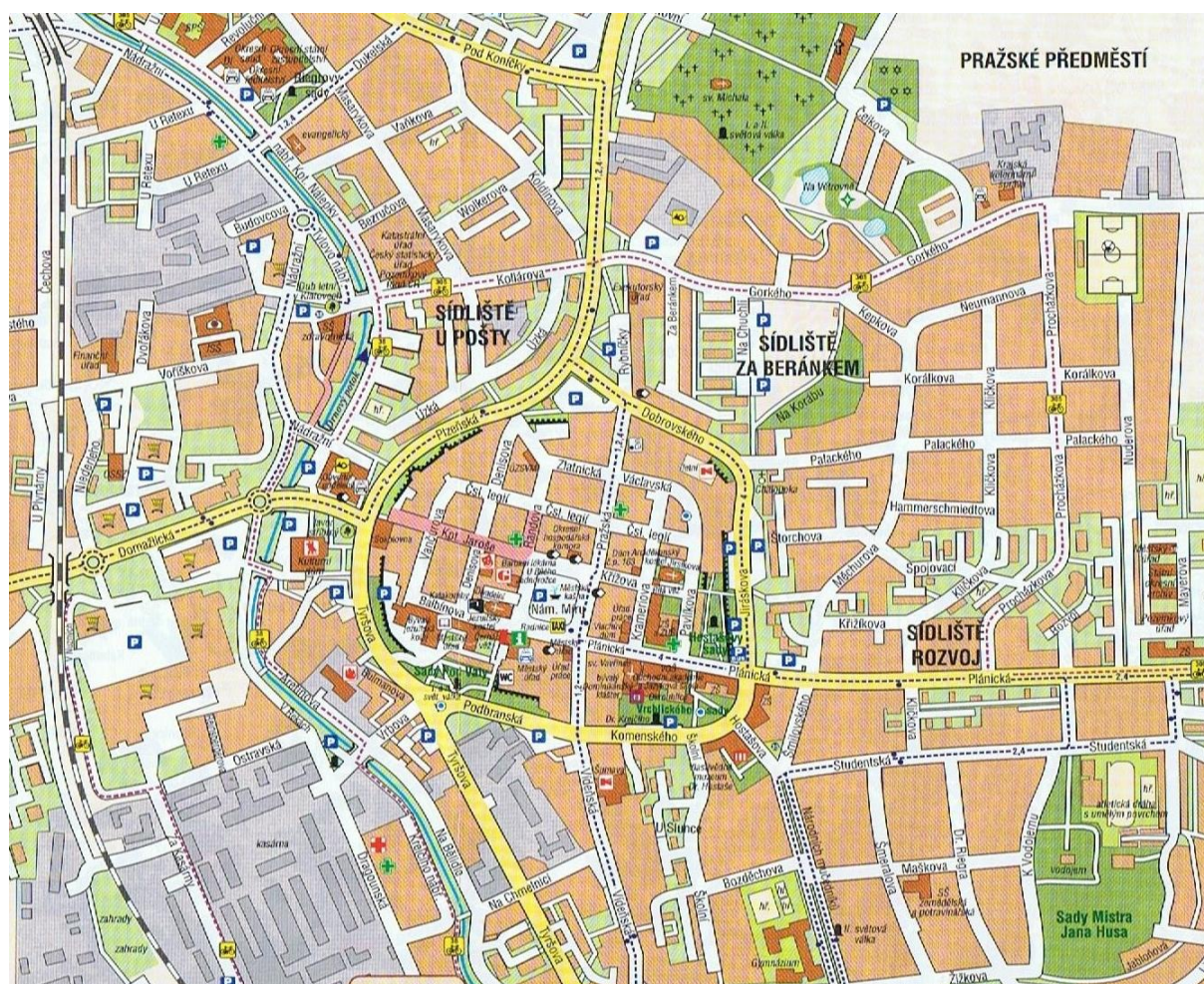
Jak nazvete tyto ulice: Plzeňská ul. _____

Pod koníčky _____

Plánická ul. _____

- Plánek máte k dispozici, kdybyste nevěděli, kde se tato místa nacházejí.

Posledním úkolem na tomto pracovním listě je, zakreslit přejmenovaná místa do plánu, buď tato místa můžete zakroužkovat nebo k nim připište váš.

zdroj: vlastní tvorba, informační centrum města Klatov – plánec Klatov

Příloha č. 44. Pracovní list Významné osobnosti Klatov

Významné osobnosti Klatov

Leopold Eugen Měchura

Narodil se v Praze. Po studiích přišel do Klatov, kde pracoval jako magistrátní pracovník. Jeho osoba přispěla k hudebnímu životu Klatov, působil zde jako varhaník, hráč na lesní roh a dirigent.

František Křížík

Narodil se v Plánici u Klatov. Studoval na klatovském gymnáziu. Stal se českým technikem a vynálezcem, nazývaným český Edison. Jeho nejvýznamnějším vynálezem je oblouková lampa.

Josef Dobrovský

V letech 1767 – 1769 studoval na jezuitské latinské škole v Klatovech, poté se věnoval studiu teologie v Praze. Stal se zakladatelem novodobé literatury, historikem a filozofem. Podílel se na záchraně českého jazyka v době Národního obrození. Byl přezdíván „Modrý abbé“. V době pobytu v Klatovech působil také jako vychovatel v rodině hraběte Černína z Chudenic. Mezi jeho díla patří Slovník němčecko-český, Základ jazyka staroslověnského, Dějiny českého jazyka a literatury a další.

Josef Thomayer

Narozen v Trhanově na Chodsku. Studoval na klatovském gymnáziu, stal se vynikajícím lékařem. Jeho jméno nese nemocnice v Praze – Krči.

1) Leopold Eugen Měchura působil v Klatovech mimo jiné jako	_ _ _ _ _ _ _ _ <u>K</u>
2) Příjmení vynikajícího lékaře, který studoval na klatovském gymnáziu.	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _
3) Příjmení osoby, která přispěla k hudebnímu životu Klatov.	_ _ _ _ _ _ _ _
4) Nejvýznamnější vynález F. Křížíka	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _
_ _ _ _ _ _ _ _
5) F. Křížík je nazýván českým	_ _ _ _ _ _ _ _
6) Místo narození F. Křížíka	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _
7) Příjmení osoby, která působila jako vychovatel v Chudenicích.	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _
8) J. Dobrovský byl přezdíván	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _

Tajenka: _____

Napiš alespoň 5 vět o osobě, která vyšla v tajence.

zdroj: vlastní tvorba, VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 78., KLIMEK, H. *Neznámé Čechy*, s. 181.

Příloha č. 45. Pracovní list Přesmyčky

- Vyřeš přesmyčky, které skrývají jména významných osobností Klatov a spoj je s událostí, která se ke jménu pojí
- Vyluštěné názvy napiš do tabulky a spoj s událostí

BRODOKÝVS	
CHLIVCKÝR	
IKŽŘIK	
LIČAKK	
ÍBALNB	
USKRAIMER	
CHMĚUAR	
AYETHMOR	

Václav Matěj

Plánice

Vychovatel u hraběte Černína v Chudenicích

ZUŠ

Varhaník, dirigent

Nemocnice v Krči v Praze

Emil Frýda

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 46. Dopis od Jaroslava Vrchlického

Dobrý den,

jmenuji se Jaroslav Vrchlický a mám za úkol vás seznámit se založením klatovského gymnázia a s jeho studenty, kteří byli mými kamarády.

Gymnázium bylo založeno v roce 1822, tato škola ale nestála na místě dnešního gymnázia, ale na místě současné Střední ekonomické školy v Klatovech, kde na mou památku byla vystavena pamětní deska, jelikož jsem zde také studoval. Myslím, že jste se již doslechly mé nedostatky v matematice. Nestydím se však, jelikož jsem své přednosti zúročil v jazyce českém, dokladem jsou, jak sami jistě víte, mé mnohé knihy.

Mými spolužáky a kamarády na gymnáziu, kteří se proslavili, byli například František Křižík, Josef Klička a Josef Thomayer, který jak jistě víte, se podílel na vzniku mého pseudonymu. Vzpomínáte si, jaké je mé rodné jméno?

A protože jste zajisté všichni pozorně poslouchali, odpovíte mi na pár zvědavých otázek.

Kde se nacházelo původní gymnáziu?

S jakým předmětem jsem měl problémy?

Pokuste se vyjmenovat některé studenty klatovského gymnázia.

Byli jste skvělí, děkuji za spolupráci, mnoho úspěchů při dalším úkolu.

Jaroslav Vrchlický

zdroj: vlastní tvorba, VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 44.

Příloha č. 47. Pracovní list J. Vrchlický

J. Vrchlický

„**Příšero** zelená, příšero siná,
pročpaks mi **unesla** milého syna?

Co s ním chceš v **hloubi**, jaká v tom vina,
příšero zelená, příšero siná?

Šel se jen vykoupat, **ubohé** dítě,
proč si jej pořouchle zdrhl v své sítě?

A byl tak hodný a byl tak milý
a já ho ráda mám z **duše** své síly.

Příšero zelená, příšero siná,
k **tobě** jdu, prosím tě, navrať mi syna!“

Zhluboka zní to, **checht** a smích,
bubliny perlí se v prstencích.

A chraptivý chrčí zdola **hlas**,
Jako **by smál se** pekelný ďas:

„Nechápeš, duše, bloudící v zmatku,
vzal jsem ti syna, nechtěl jsem matku.

A tak spoř kletbami a tak spoř láním,
věděl jsem jistě, že přijde za ním!

Znám lásku matky **pro** svého **syna**,
tož přijde ti vhod i a příšera siná!“

A sotva dořek – vzmach a skok,
za matkou zvířil se jezerní tok.

Možná nejasná slova

- Siný – světle modrý až do šeda
- Zdrhnout – stáhnout
- Spořít – šetřit
- Lání – nadávání, hubování, domlouvání
- Pořouchlý – škodlivý, zlomyslný

Úkoly

1. Pokus se vymyslet, podle obsahu, nadpis pro tuto báseň a napiš ho na příslušné místo.
2. Proč „příšera siná“ vzala matce jejího syna?

3. Jak dopadla tato báseň?

4. Urči slovní druhy červeně vyznačených slov. Slova přepiš a urči slovní druhy.

5. Urči mluvnické kategorie zeleně vyznačených slov. Slova přepiš a urči.

6. Urči mluvnické kategorie u modře vyznačených slov. Slova přepiš a urči.

7. Na volný list papíru ilustruj tuto báseň.

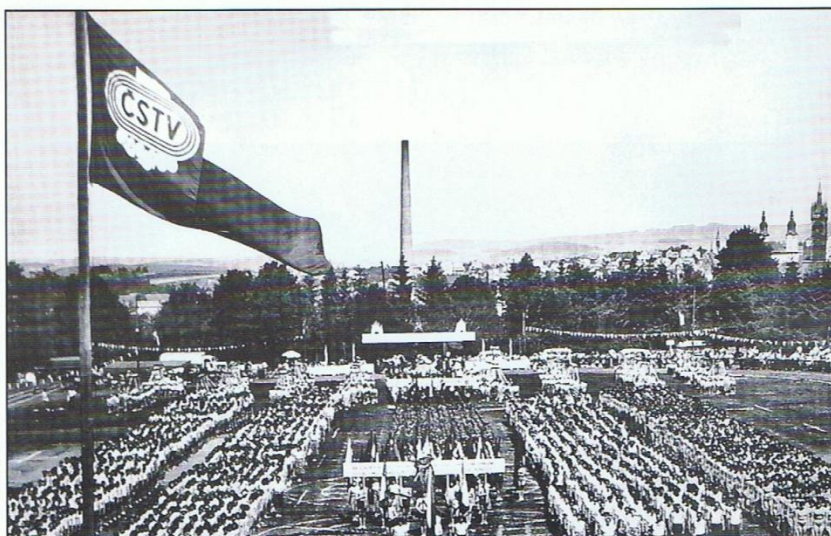
8. Svou práci ohodnoťte počtem vybarvených „smajlíků“

Příloha č. 48. Obrázky Sokola Klatovy

Štafetový běh Sokola 28. října 1927, který měl start nedaleko kaple sv. Rocha. Zcela vpravo stojí policista Adolf Vávra.

Okresní spartakiáda na stadionu pod Hůrkou 7. června 1959.

zdroj: KŘÍŽ, Martin. *Klatovy, město v proměnách času II.*, Klatovy: Arkáda, 2001, s. 56., KŘÍŽ, Martin. *Klatovy, město v proměnách času III.*, Klatovy: Arkáda, 2002, s. 18.,

Příloha č. 49. Text k metodě INSERT

1. světová válka

První světová válka přerušila průmyslový a stavební rozvoj města. Muži z Klatov museli nastoupit do rakousko-uherské armády. Mnoho Klatovanů padlo, mnozí se dostali do zajetí. Na frontu byli odveleni i klatovští dragouni.

I přesto, že byla dostavěna a následně zprovozněna klatovská nemocnice, byly v Klatovech zřízeny lazarety, kam se přiváželi ranění z jižní fronty.

Okupace, židé v Klatovech, 2. světová válka

Klatovy se staly sídlem nacistických úřadů. 15. března 1939 do města vstoupily první oddíly 41. motorizovaného pluku wehrmachtu. Den na to komando gestapa zatklo v Klatovech 23 lidí. V období heydrichiády bylo na popravišti ve Spáleném lese popraveno 73 lidí.

Z Klatov odjely do Terezína dva transporty Židů. Z počtu 585 obětí bylo osvobozeno jen 32.

V roce 1945 se začali objevovat nad městem spojenečtí letci – hloubkaři, kteří zničili zařízení klatovského letiště a srovnali se zemí klatovské nádraží i s nejbližším okolím.

Klatovy byly osvobozeny 5. května 1945 americkou armádou.

Po druhé světové válce následovalo období „budování socialismu“.

INSERT

+	-	?

zdroj: vlastní tvorba, FIŠER, M. *Umění*, s. 10., VÁŇOVÁ, L. *Klatovy*, s. 58.

Příloha č. 50. Obrázky Klatov v době socialismu

Demoliční práce na Rybníčkách v roce 1975.

Rybníčky v roce 1975. Demolice dosáhla téměř svého vrcholu.

Stavba podchodu v Plzeňské ulici. Snímek byl pořízen 26. září 1978. (b)

Plzeňská ulice před vybudováním komunikace v září 1978. (b)

Pohled na jedno ze sídlišť v Podhůrčí

zdroj: KŘÍŽ, M. *Klatovy III.*, s. 30. – 31.

Příloha č. 51. Karty hra „loto“

1. světová válka

Klatovští muži
odešli do rakousko
– uherské armády.

Odveleni byli i
dragouni.

1914 - 1918

Zřízení lazaretů

2. světová válka

Gestapo

Ve Spáleném lese
proběhla poprava
23 lidí.

Se zemí srovnáno
klatovské vlakové
nádraží.

15. května 1945

**Období
socialismu**

Klatovské závody
KOZAK, JOKA,
mlékárna,
drůbežárna,
Šumavan, Škoda
přispěly
k zaměstnanosti
občanů.

Z Klatov se stalo
jedno velké
„bouraniště“.

Komunistická
strana u moci.

Výstavba sídlišť

Porevoluční léta

Otevřené hranice

Zanikly závody
jako např.
KOZAK, JOKA,
Šumavan, Škoda.

Rekonstrukce
historických
památek

Výstavba
superkarketů

zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 52. Dopis od Klatováčka 4.

Ahoj děti,

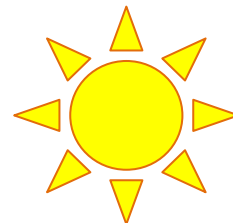
celých pět let jsem vás provázel historickými Klatovy. Jsem přesvědčen o tom, že jste si odnesly spoustu zajímavých informací, které se vám v těch vašich hlavách uchovaly a které budete schopny využít pro následující projekt. Tento projekt má být vrcholem vašeho bádání se o Klatovech a jejich historii dozvědět, ale i vrcholem vašeho umění spolupracovat, komunikovat a pomáhat si.

Během celého měsíce budete strádat své vlastní poznatky, zážitky, znalosti a materiál, který poté využijete k tvorbě výsledných plakátů.

Tento projekt vám poskytne možnost se seznámit s dalšími historickými mezníky a objekty, o kterých nebyla zmínka, ale vás by zajímaly.

Bylo mi ctí se s vámi poznat a provést vás historií Klatov. Mějte se krásně a hodně úspěchů v dalším bádání.

Ahoj, váš skřítek Klatováček.

zdroj: vlastní tvorba